

Yeni
başlayanlar
için

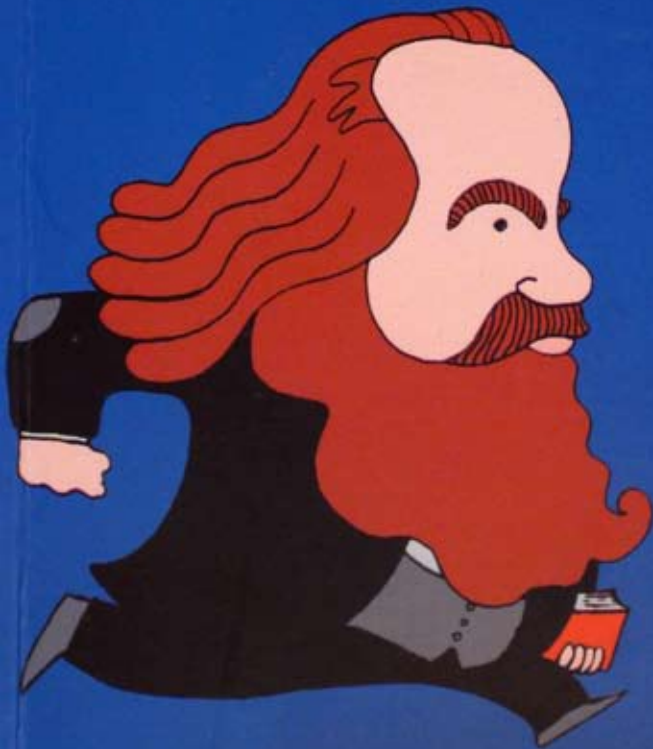

MARX

gözden geçirilmiş
2. BASKI

yazan/çizen:
Rius

çeviren:
Fırat Koç

dakty
loz

Yeni Başlayanlar için

MARX

Yazan-Çizen: Rius

Çeviren: Fırat Koç

(İspanyolca aslından)

Marx'a Övgü Dizisi, No: 3
2. Baskı, Ocak 2009, İstanbul
ISBN: 978-605-5968-05-2

Bu kitabın çeviri ve Türkçe'de yayım hakkı, Daktylos Basım Yayın Dağıtım Pazarlama Ticaret Ltd. Şti.'ne aittir. Fikir ve Sanat Eserleri yasası uyarınca kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yayımcının yazılı izni alınmadan kitabın tamamı ya da bölümleri basılamaz, disket, video, fotokopi vb. ile çoğaltılamaz.

Tüm dünya için hakları saklıdır:
D.R © 1980 Random House Mondadori S.A de C.V, Yayım Hakkı
D.R © 1980 RIUS, Copyright

Yeni Başlayanlar İçin Marx Rius

1. Baskı: Eylül 2008

Çeviren: Fırat Koç
(İspanyolca aslından)
Yayıma Hazırlayan: Doğan Ergün
Kapak Tasarımı: Beste Atvur

Eserin orijinal adı: Marx Para Principiantes
Türkçe'de ilk basım: Yeni Başlayanlar İçin Marx
Çeviren: Can Yücel, 1977, Vardiya Yayınları

Baskı: Kayhan Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit.
C Blok, No: 244 Topkapı - İstanbul
Tel: 0212 612 31 85

Daktylos Yayınevi
Şehit Muhtar Mahallesi Süslü Saksı Sokak No:17 Kat: 4
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 244 10 88
www.daktylosyayinevi.com
bilgi@daktylosyayinevi.com

Yayıma Hazırlayanın Notu

Elinizdeki kitap İspanyolcada 1972 yılında kaleme alındı, Can Yücel tarafından Türkçede yeniden yazılıp yayımlanması ise 1977 yılına denk geliyor.

Meksikalı yazar ve çizer Rius, bugüne kıyasla çok daha fazla sayıda insanın Marx'ı anlama çabasında olduğu bir dönemde böyle bir kitabı yazmaya girişmiş. Bu meşhur politik karikatüristin beslendiği ortamı bir düşünelim. Dünya sosyalist sistemi, kapitalist ülkelerdeki sosyalist mücadeleler, ulusal kurtuluş hareketleri, Vietnam Savaşı, Küba Devrimi, Şili'de Unidad Popular deneyimi...

Ya Türkiye? 1977'nin Türkiye'si'nin de bu açıdan kısır olduğu söylenemez. Bu dönem pek çokları için "devrimin öngünü"ydü. Meksika ile Türkiye'yi buluşturan benzer heyecanlar, hedefler ve mücadeleler mevcuttu. Bir de Can Yücel ve Rius gibi dil ve anlatım açısından çığır açan usta kalemler...

"Yeni Başlayanlar için Marx" daha sonra Haydar Çığın tarafından bir kez daha tercüme edildi, 1990'da. Bu yıl ise Türkiye ve dünya için, Marksizm adına bereketli ve coşkulu bir yılı temsil etmiyor. 12 Eylül'ün üzerinden geçen on yıl, Türkiye'nin ilerici birikimi açısından kimi yaraları sarmaya yetecek bir süreydi belki; ancak, 90'lı yılların başında reel sosyalizmin çözülüşü ile Marksist dünya görüşü bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de en ciddi darbeyi alıyordu.

Yıl 2008... Rius'un kitabı bu coğrafyada bir kere daha gündeme gelirken, dünyanın içinde bulunduğu durumu ortaçağ karanlığı ile kıyaslayanlar var. Bu karanlığı yaratanlar "Yeni başlayanlar"ı Marksizmden bihaber kılmak için ne taklalar attılar...

Ortaçağ karanlığını andıran dönemleri az yaşamadı insanlık. Fakat her yeni başlangıç "Marx" ile gerçekleştirdi. Bir kez daha öyle olacaktır.

"Marx Para Principiantes"

"Marx For Beginners"

"Yeni Başlayanlar için Marx"...

Belki de bu sefer "yine başlayanlar için Marx..."

...
Bu çalışma mecburi bir yeniden çeviridir. Can Yücel'in eserleriyle ilgili basım haklarını elinde bulundurduğunu iddia eden yayın tekelinin "biz basmayız, kimseye de bastırmayız" tavrı nedeniyle mecbur kalınmış bir çeviri çalışmasıdır. İşgüzarlık değil...

Gençliği Marksizmden bihaber kılmak için bir takla da biz atarız diyen kitap tekeline ve muadillerine bir Can Yücel cevabı vermek isterdik, ancak Can Baba kadar cesur olamadık.

...

Hem yeni başlayanların, hem yine başlayanların ilgisini çekeceğini umduğumuz bu kitapçığımızla "Marx'a Övgü" dizisine devam ediyoruz. Kitapta yer alan "Komünist Manifesto" pasajları için G. Doğan Görsev tarafından yayıma hazırlanan ve yayınevimiz tarafından basılan Komünist Manifest'ten yararlanılmıştır. Doğan Ağabey'e bu çalışması için teşekkürü borç biliriz.

Bir de, kitabın tekrar yayımlanmasında bize ilham veren Erkan Baş'a teşekkür ederiz.

...

Son teşekkürümüz bizim "Sakallı"ya:
Can Baba, bir kusurumuz olduysa, affola...

Doğan ERGÜN

ÖNSÖZ

BAZI ÇOK BİLMİŞ MARKSİST ARKADAŞLARA GÖRE MARX'İ ÖZETLEMeye ÇALIŞMAK -ÖZÜNÜ YİTİRMESİNE SEBEP OLMANIN DIŞINDA- BİR ZAMAN KAYBIMİŞ ÇÜNKÜ MARX KOCA BİR KÜLLİYATMIŞ VE DİLİ DE BENİM GİBİ YARIM AKILLILARIN ANLAYAMAYACAĞI KADAR KARMAŞIKMIŞ.

BU UYARILARA RAĞMEN, APTAL BEN, YERLİ BİR ATASÖZÜNDEN ("VERİLMEYEN MÜCADELEDEN DAHA KÖTÜ BİR MÜCADELE YOKTUR") VE BİR HİNDUÇİN ÖZDEYİŞİNDEN YOLA ÇIKARAK BU KİTAPLA UĞRAŞMAYA DEVAM ETTİM, "HALA GÜZELSİN TEPSEN DE BENİ" (VIETNAMLILAR BURADA EŞEKLERDEN BAHSE-DİYOR.)

BİZİM SAKALLIYLA BU MACERAYA ATILMANIN İKİNCİ NEDENİ DE ONU ANLAMAK İSTEMEMDİ, AMA 486 SAYFA SONRA ANLADIM Kİ ONU ANLAMAM İMKANSIZ. BU DURUMUN SONUÇLARINI ŞU ELİNİZDE DURAN KİTAPIN SAYFALARINI KARIŞTIRDIKÇA İYİDEN İYİYE HİSSEDECEKSİNİZ. MARX, BAYLAR VE BAYANLAR, VAHŞİ BİR HAYVAN GİBYDİ; ZAMANININ BİLİMLERİNİN NEREDEYSE TAMAMINA HÜKMEDİYOR, KENDİSİNİ O ALMAN BEYNİNİN İÇİNE KAPATIP, ANLAŞILIP ANLAŞILMAYACAĞINI ÖNEMSEMEDEN FELSEFE ÜSTÜNE FELSEFE DÖKTÜRÜYORDU. SONUÇ? ÜST ÜSTE DİZDİĞİ O DEĞERLİ (AĞIR VE SAĞLAM) TUĞLALAR SAYESİNDE EN UFAK BİR SIZINTIYA İZİN VERMEYEN SAPASAĞLAM BİR DUVAR DİKTİ. HERHANGİ BİR SIZINTIYI VE DUVARIN YIKILMASINI ENGELLEDİ. MARX'İ KAVRAMAK ÇOK GÜÇTÜR VE MARX'İ YORUMLAYANLAR ÇOĞUNLUKLA YANILMIŞTIR (TABİ KENDİMDEN BAHSETMİYORUM, 50 YILLIK MÜCADELEM DEN ALDIM BEN DİPLOMAMI.)

BU KİTABI OKUDUKTAN SONRA MARX'İ ANLAYACAĞINI DÜŞÜNENLER VARSA ŞİMDİDEN SÖYLEYİYİM: BÖYLE DÜŞÜNÜRSENİZ HATA EDERSİNİZ, AMA TABİ MUCİZE HER ZAMAN MÜMKÜNDÜR. BU KİTAP MARX'İN FİKİRLERİNİN ANLAŞILABİLİR BİR ÖZETİ OLMAYI DENEYİ, AMA SANIRIM TAM TERSİ OLDU, O UÇSUZ BUCAKSIZ DERYA DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE.

BU BAŞARISIZLIĞA SEBEP OLARAK DAHA BAŞKALARINI DA GÖSTERMEK İSTEDİM AMA DOĞRUSUNU SÖYLEMEK GEREKİRSE ELİMDE RAHMETLİ MARX'TAN BAŞKA KİMSE YOK. RAHMETLİ BİR ESERİNİN BİLE ÖZETİNİ YAPSAYDI, NE KADAR KOLAYLAŞIRDI İŞİM. SAĞOLSUNLAR MARX'İN ÖZETİNİ YAZDIĞINI İDDİA EDENLER DE MARX'TAN DAHA ANLAŞILMAZ KILMIŞLAR HERŞEYİ. MARX'İ HALKIN ANLAYABİLECEĞİ HALE GETİRİRKEN YAŞANAN SORUNLARDAN BİR TANESİ DE TERİMLERİN TERCÜMESİ. MARX'İN KULLANDIĞI SİYASİ VE İKTİSADİ TERİMLER

20-30 TANE DE DEĞİL EN AZ 200-300 TANE ZURNANIN ZRT DEDIĞİ YER BURASI İŞTE, FELSEFE VE İKTİSAT TERİMLERİNİ ANLAMLARINI YİTİRMEYEN ÇEVRE-BİLMEK, BUNU ANCAK VIETNAMLILAR BECEREBİLİR, ONU DA BİZ ANLAMAYIZ. BENCE OKUYUCU ŞU ANDA BU KİTABI OKUMAYI BIRAKMALI VE MARX'IN TADINI ONUN KENDİ MÜBAREK MÜREKKEBİNDEN ÇIKARMALL. UMARIM BU KONUDA BENDEN DAHA ŞANSLISINIZDIR.

BENDEN YARDIMLARINI ESİRGEMEYEN MARKSİSTLERE MİNNETTAR OLDUĞUMU BELİRTMEK İSTERİM. KENDİLERİNDEN YARDIM İSTEDİĞİMDE BANA ÇOK DEĞERLİ BİR KARŞILIK VERDİLER: "BU İŞLE UĞRAŞMAK İÇİN DELİ OLMAK GEREKİR" DEDİLER (HAKSIZ DA SAYILMAZLARDI HANİ). YARDIMLARINDAN ÖTÜRÜ VE AYRICA ONLARIN BİLGECE TAVSİYELERİNİ DİKKATE ALMADIĞIM İÇİN KENDİMİ ŞANSLI HİSSEDİYORUM.

BÜTÜN BU UYARILARA RAĞMEN HALA BU TUĞLA GİBİ KİTABI OKUMAYA NİYETLİYSENİZ GÜNAHI VEBALİ BOYNUNUZADIR. SONRA YOK BEN DUYMADIM, YOK BEN GÖRMEDİM DEMEYİN.

BU DANDIK KİTAP İÇİN SON BİR ÖZÜR; ÇOK KÜÇÜK BİR HAZIRLIKLA YAZILDIĞI İÇİN FAZLA ZAMANIMI ALMADI VE AYRICA YAYIMCININ UZLAŞMAZ BASKILARI SONUCUNDA KİMİ BÖLÜMLER KUŞA DÖNDÜ.

BENCE İNANILMAZ OLAN ŞU Kİ MARX, EN KÖTÜ KOŞULLARDA VE BASKI ALTINDA -NEREDEYSE- HIÇ HATA YAPMADAN BİNLERCE SAYFA YAZABİLDİ.

SON OLARAK, MARX BÜYÜK BİR ADAMDIR, AMA ŞU ZAVALLI RÜS'ÜN YANINDA BÜYÜK DE DEĞİL DEVASA KALİYOR.

AĞUSTOS 1972

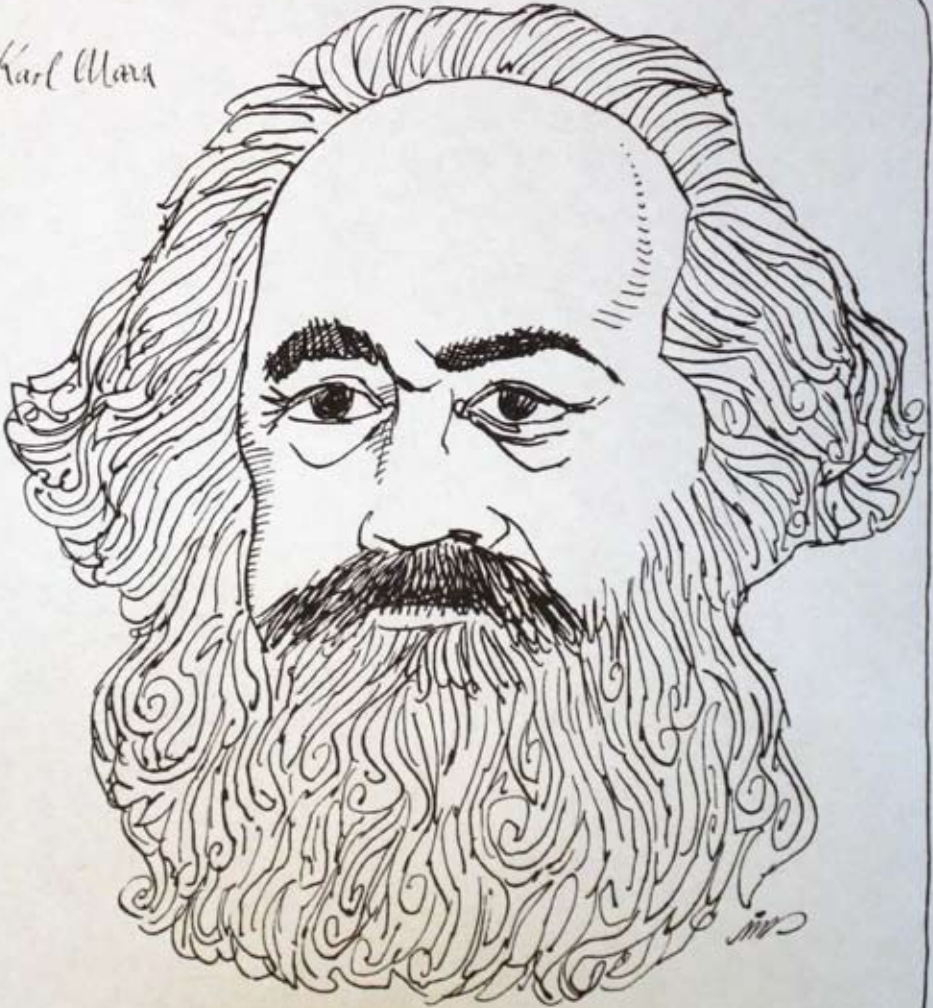
BAŞTAN BAŞLAYALIM.
OKUYUCU SORACAK
KİMDİR BU MARX?

SİNEMACI MARX
BRADERLERDEN
BİRİ OLMASIN
BUR.

MARX?

Karl Marx

HİT DEĞİL TABİ KİL

KARL MARX 1818'DEN 1883'E KADAR
YAŞAMIŞ BİR ALMAN YAHUDİSİ FİLOZOF.
HERKESİN LANETİNİ ALMIŞ, İKAT ETTİ DİYE

KOMÜNİZMİ

VAY
KAFİR
VAY!

İNSANLIĞIN ÜÇTE BİRİ KOMÜNİZMİ YAŞAYIP UYGULUYOR, KALAN ÜÇTE
İKİSİ DE KAVGA EDİP DURUYOR MARX'İN DEDİKLERİ ÜZERİNE.

ULAN KOMÜNİST!

ULAN FAŞİST!

NEREYE GİTSEN, BOLŞEVİK, MARKSİST, SOSYALİZM, LENİNİZM, KIZILLAR, KAS-
TROCULAR, SOLCULAR, MAOCULAR, MADDECİLER, KOMÜNİSTLER FİLAN DİYE
BİR TON SÖZCÜK ZİHNİNDE CİRİT ATIYOR MİLLETİN.

..SERMAYE,
SINIF
MÜCADELESİ,
EMEK-GÜCÜ,
PROLETARYA..

DEMEM ODUR Kİ, BUGÜN
MARKSİZM İKİYE BÖLMÜŞ
KOCA DÜNYAYI. BİR KESİM
ONDAN NEFRET EDİYOR,
DİĞER KESİM DE HER ŞEYİ
ONDAN BEKLİYOR...

BİR DE ONU
BİLMEYENLER
VAR Kİ BENİ
DE ORAYA
YAZSANIZ...

ÇÜNKÜ BİZİM MARX, DON
KİŞOT'A BENZER (YOKSA
İNCİL'E Mİ DEMELİYDİK)...
HERKES ONDAN BAHSİDER
DE PEK AZI BİLEREK KONUŞUR.
ÇOK DAHA AZI DA
GERÇEKTEN ANLAR ONU...

DÜNYADAKİ
TÜM İNSANLARA
MARX'IN EDECEĞİ
İKİ ÇİFT SÖZ
BULUNUR. SON
YÜZYILDA
MEYDANA
GELMİŞ BÜTÜN
DEĞİŞİMLER
MARX AMCANIN
FİKİRLERİNDEN
ETKİLENDİ.

BU
SAKALLININ
DA BİLMEDİĞİ
BEŞ VAKİT
NAMAZ...

EKONOMİ,
EDEBİYAT,
UZAYIN FETHİ,
SANATLAR,
TARİH, İNSAN
İLİŞKİLERİ,
VATIKAN,
SENDİKALAR,
DEVİMLER,
TOPLUMSAL
DEĞİŞMELER,
EĞİTİM, TIP,
SANAYİ, TARIM,
GAZETECİLİK...
HEPSİ MARX'IN
SAKALINDAN
TÜREME...

E,
O SAÇ
SAKAL
BOŞUNA
AŞIYOR...

MARX'IN FİKİRLERİ VE BU FİKİRLERİN UYGULANMASI YİRMİ YÜZYILLIK DİN HAKİMİYETİNİN HAKKINDAN GELMİŞ, İNSANIN İNSAN TARAFINDAN SÖMÜRÜLMekten KURTULUŞUNUN YOLUNU AÇMIŞ...

SÖZÜN ÖZÜ,
BUGÜN HER
AÇIDAN DAHA
İYİ YAŞIYORSAK,
BUNDA
MARX'TAN DAHA
FAZLA PAYI
OLAN YOKTUR...

(SOSYAL
GÜVENLİK,
EMEKLİK,
ÜCRETLİ İZİN,
SENDİKALAR,
BURSLAR VE
DAHA PEK ÇOK
KAZANIMIMIZ
DOLAYLI
YOLDAN DA
OLSA MARX'IN
ESERİDİR...

"KENDİLİĞİNDEN MEYDANA
GELDİ", "KÖKÜ DIŞARIDA
DEĞİL", "EGZOTİK
FİKİRLERDEN UZAK"
DENİLENLER DAHİL
BÜTÜN DEVRİMLER,
MARKSİZMİN ÜRÜNÜDÜR...

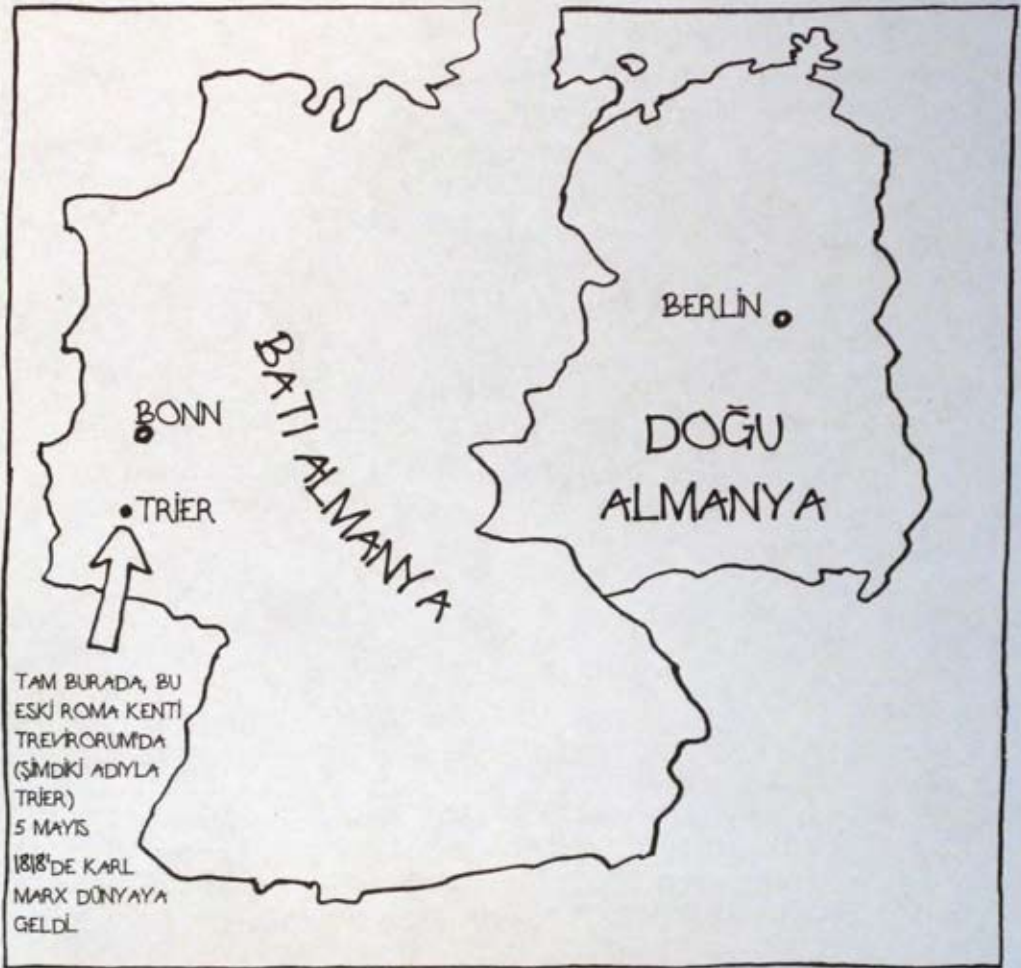
YA
ANAYASAMIZ?
O DA MARX
KOKMUYOR
MUR

VATIKAN
KONSEYİNDE BİLE
MARX'IN
ZIRVALARINI
KONUŞMASAK?...

YENİ RAHİPLER MARKSİZME
DÖNERKEN, GÜNEY AMERİKALI
GENERALLER MARX'TAN
BAHSEDERKEN. RUHBAN
OKULLARINDA DERSLER
VERİLİRKEN ONA DAİR VE
KÜBA, LATİN AMERİKA'DAKİ İLK
MARKSİST ÜLKE İLAN ETMİŞKEN
KENDİNİ.

HALA KİMSENİN MARX'LA
İLGİLENMEDİĞİNİ İDDİA EDEN
BİRİLERİ VAR MI?

BABASI VARLIK-
LI BİR AVUKATL
GENÇ MARXI O
DÖNEMİN GÖZDESİ
HUKUK OKULUNA
GÖNDERDİ.

BABAMIZ
KARARINI
VERDİ BİR
KERE, HUKUK
OKUYACAGIZ

ZAMANLAR
NE
OKUTURLARDI
ORALARDA?

Bİ
SORU ŞEY...
ANLATAÇAM
YAVAŞ YAVAŞ

MARX HUKUK OKUMAK ÜZRE
BONN ÜNİVERSİTESİNE
GİRDİ AMA BİZİM
ÇOCUK, HOCALARI
ÖYLE SÖYLÜYOR,
ŞARABA VE KADINA
VURDU KENDİNİ
SONUNDA ÖYLE
BİR BORCA BATTI
Kİ BİR AFET
UĞRUNA DÜELLO
YAPMAYA KADAR
VARDIRDI İŞL

DÜELLONUN
HEDİYESİ KAŞINDAKİ
BİR YARA OLDU, BİR DE
BURSLARININ KESİLMESİ.

E.
ONDOKUZ
YAŞINDA
BAŞKA NE
BEKLENDİ
KİP.

TÜM BUNLARA RAĞMEN EĞİTİMİNİ TAMAMLAYIP BONN'DAN BERLİNE GEÇTİ.
ÖĞRETİM GÖREVLİSİ OLMAK İÇİN TEKRAR BONN'A DÖNSE DE, ADI KÖTÜYE
ÇIKMIŞTI BİR KERE, ÇALDIĞI BÜTÜN KAPILAR YÜZÜNE KAPANDI BERLİN'DE
TANRITANIMAZ BİR BOZGUNCU DİYE ANILIR OLMUŞTU.

NE? HEM
BOZGUNCU
HEM ATEİST
ÖYLE
MİP...

ORADA BİR DURUN!
O GÜNKÜ TOPLUM
TANRITANIMAZLARI
ANCAK SANATÇI
YA DA BİLGE İŞELER
KABUL EDEBİLİRDİ
OYSA MARX HEM
TANRITANIMAZ HEM
DE BİR DEVRİMCİYDİ

MARX'IN YAŞAMIYLA İLGİLİ BİR DETAYI YERİ GELMİŞKEN AYDINLATALIM. HER NE KADAR YAHUDİ BİR KÖKENDEN GELSE DE KENDİNİ YAHUDİ SAYMIYOR, DİNİN GEREKLERİNİ YERİNE GETİRMİYORDU. AİLESİ O KÜÇÜKKEN PROTETANLIĞA DÖNMÜŞTÜ. TABİ MARX DA, AMA KÜÇÜKLÜĞÜNDE YALNIZCA.

DOĞRU
BUGÜNÜN GENÇLERİ
İNANMIYORLAR
HİÇBİR ŞEYEL

HEP
IDEOLOJİ
YÜRÜNDEN
ETENDİM,
IDEOLOJİ
YÜRÜNDEN.

BERLİN
ÜNİVERSİTESİ BİR
YENİ DÜŞÜNCELER
CENNETİYDİ.
İNSANLIĞA VE
EVRENE İLİŞKİN
DİNSEL
AÇIKLAMALARA
MEYDAN
OKUNUYOR,
İNSANLIĞIN SONU
GELMEYEN
SORULARINA
FELSEFİ YANITLAR
ARANIYORDU...

HEP O
BİLDİK
SORULAR...

GENÇ MARX
BU SORUYU
"HAYATIMI
NASIL
KAZANIRIM?"
ANLAMINDA
SORMADI O,
"HAYATIMA
NASIL BİR
ANLAM
KATARIM,
AMACIM NE
OLMALI?"
SORULARINA
CEVAP
ARİYORDU.

BU SORULARA
CEVAP
VEREBİLMEK
İÇİN FELSEFE
OKUMAYA
KARAR VERDİ

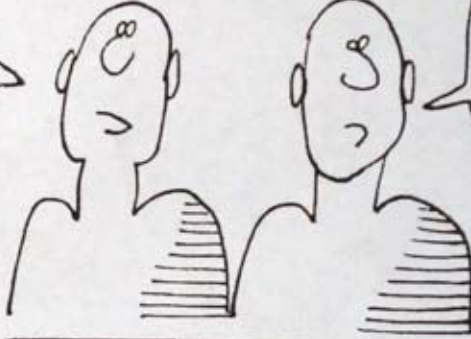
BABASI OĞLUNUN BU HALİ
YÜZÜNDEN ÇILDIRMAK ÜZREYDİ

FRIEDRICH HEGEL ADINDA BİRİ BU
SONSUZ SORULARA CEVAP
BULMUŞ GÖRÜNÜYORDU...
DÖNEMİN ALMAN FİLOZOFLARI
ONDAN ETKİLENMİŞTİ. KİMİSİ
ONDAN YANAYDI, KİMİSİ DE
ONA KARŞI TABİ MARX
DA HEGEL'İN İZİNDEYDİ.
AMA HEGEL ARTIK
YAŞAMIYORDU...

VARLIĞI HIÇBİR ŞEKİLDE İSPATLANAMAYACAĞI İÇİN TANRIYI İNKAR EDEN KANTIN ARDILI OLAN HEGEL; BUNA KARŞI, TANRININ VARLIĞINA DAİR BİR FELSEFİ KANIT BULMAK İÇİN UĞRAŞTI.

KANT BİLİMİ DİNDEN AYRIYOR...

HEGEL DİNİ BİLİMSEL BİR KATEGORİ HALİNE GETİRMEK İSTİYOR...

DAHA DOĞRUSU, HEGEL TANRININ VARLIĞINI DİN YOLUYLA DEĞİL, FELSEFE YOLUYLA İSPATLAMAK İSTER... HEGEL BİR TANRI İNANCINI HAKLI GÖRSE DE, DİN AYĞITININ VARLIĞINI HAKLI GÖRMEZ... TABİ O ZAMAN KİLİSE HEGEL'İ LANETLER...

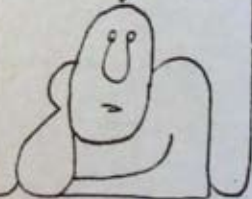
HEGEL'E GÖRE, TANRININ VARLIĞININ FELSEFİ KANITI NEDİR?

MARX'IN ÖĞRENCİ ARKADAŞI KÖPPEL (MARX'IN CAN YOLDAŞI ENGELS'İN ÇİZDİĞİ KARİKATÜRÜ)

HEGEL'E GÖRE, TANRININ KENDİNE İLİŞKİN BİLİNCİ İNSANIN TANRIYA İLİŞKİN BİLİNCİNDEN BAŞKA BİRŞEY DEĞİLDİR... DEMEK Kİ TANRI, İNSAN ARACILIĞIYLA KENDİ VARLIĞININ BİLİNCİNE VARR...

ANLAMAK ZOR DEĞİL Mİ?

HEGEL'İN
TALEBELERİNDEN ŞAR
HEINE DAHA BASİT BİR
ŞEKİLDE ANLATIYOR:

HEGEL'DEN,
TANRININ, NİNEMİN
İNANDIĞI GİBİ GÖKTE
YAŞAMADIĞINI, AKSİNE TANRININ DA
AYNI BENİM GİBİ YERYÜZÜNDE
YAŞAMAKTA OLDUĞUNU
ÖĞRENDİM

YANI, TANRI İNSANI
YARATMADI, TANRIYI
YARATAN İNSANDI.

HEGEL RUHUN ÖLÜMSÜZLÜĞÜNE DE İNANMAZDI, AMA (O GÜNLERDE
BİRLİK İÇİNDE OLAN) KİLİSE VE DEVLET ONA GÖZ AÇTIRMİYOR,
SALDIRIYORDU. BİRAZ GERİ ÇEKİLDİ, DÜŞÜNCELERİNİ HALKA YAYMAYI
REDDETTİ. ASLINDA DÜŞÜNCELERİ FELSEFEDEN VE SÖYLEMDEN
İBARETTİ VE İNSANLAR DİNİ İNANÇLARINA GÖRE YAŞAMAYI
SÜRDÜRMELİYDİ.

UNUTMA
Kİ, BEN PRUSYA
DEVLETİNİN BİR
GÖREVLİSİYDİM.

AMA, HEGEL'İN GÜÇLÜ OLDUĞU VE MARXI ESAS ETKİLEDİĞİ ALAN TARİH
FELSEFESİ İDL HEGEL'E GÖRE İNSANLIK, ÇATIŞMALAR, SAVAŞLAR,
DEVRİMLER SAYESİNDE İLERLİYOR, GELİŞİYORDU.. YANI EZEN VE
EZİLENLER ARASINDAKİ MÜCADELE SAYESİNDE.. "BARİŞ VE UYUM"
DİYORDU "İLERLEMELERE YOL AÇMAZ.."

AMA HEGEL SOSYAL MÜCADELELERDEN DEĞİL, YALNIZCA DİNSEL MÜCADELELERDEN SÖZ EDİYORDU. İŞÇİYLE PATRON, EZİLENLERLE EZEN ARASINDAKİ MÜCADELELERDEN DEĞİL, SADECE SAF "TİNSEL" MÜCADELELERDEN, DÜŞÜNCELER ARASINDAKİ MÜCADELEDEN SÖZ EDİYORDU.

ÖLDÜĞÜNDE, BU GİBİ ÇELİŞKİLERİ TAKİPÇİLERİNİN SAĞ VE SOL HEGELCİLER DİYE İKİYE BÖLÜNMESİNE SEBEP OLDU. SOL HEGELCİLER, ÜSTADIN EN İLERİ DÜŞÜNCELERİNİ SAVUNURLARKEN, SAĞLAR DA ONUN MUHAFAZAKAR-TİNSEL YANINDA TAKILIP KALDILAR.

İŞTE 1830 YILINDAN İTİBAREN "SOL" VE "SAĞ" TERİMLERİ BU ŞEKİLDE YÜRÜRLÜĞE GİRDİ.

SOL HEGELCİLERİN İÇİNDE, HEGELİN KURAMINI UYGULAMAYA KOYMAK İSTEYEN VE MONARŞİNİN KUTSAL İLKELERİNİ REDDEDEN LUDWIG FEUERBACH BAŞI ÇEKİYORDU. MARX DA ONUNLA İLERLEDİ.

GÖRÜNEN O KI, FEUERBACH TAM BENİM KAFADAN.

KISA SÜREDE, ÖĞRENCİLER HOCALARINI TERK ETTİ. MARX, SOL HEGELCİLERDEN DAHA KÖKTENCİ, DAHA NET VE DAHA PRATİKTİ. AZ LAF, ÇOK İŞ İSTİYORDU.

HEGELCİLER
DERİN FELSEFE VE
DİN TARTIŞMALARINA
DALMIŞLAR. KAFE
ÜTÖLEMekten
BAŞKA İŞE
YARAMIYOR
TOPLANTILARLA
MARX DA KAFAYI
SIYRMMAMAK İÇİN
RENANYA
GAZETESİNDEN
GELEN İŞ TEKLİFİNİ
KABUL ETTİ
SENE 1842.

HEM
FİLOZOF,
HEM DE DÜRÜST
GAZETECİ HİML.
BU HERİF
AÇLIKTAN
ÖLMEK İSTİYOR.
HERHALDE...

BİR SÜRE SONRA MARX YAZI KURULUNU ETKİSİ ALTINA
ALDI VE BAŞYAZARLIK GÖREVİNE GETİRİLDİ. ONUN
YÖNETİMİNDE GAZETE ÖYLE GÜÇLENDİ Kİ, HÜKÜMET
"TEZ KAPATILSIN" DİYE BUYRUK VERDİ.

ÖZGÜRLÜK
Mİ GÜZEL DE,
BANA HRSİZ
DEMek İÇİN
KULLANMASALAR...
(HRSİZSAM KİME NE
BUNDAN)

BÖYLECE, SİYASAL GAZETECİLİK MARX'LA BİRLİKTE
DOĞMUŞ OLDU. BASIN, DÜŞÜNCELERİ YAYMAK,
HALKIN KÖTÜ YÖNETİLMESİNİ ELEŞTİRMEK, HALKIN
SEFALETİNİ KAMUYUYUNA SUNMAK İÇİN KULLANILMAYA
BAŞLANDI.

MARX, KAFE FİLOZOFLARININ AMAÇSIZCA KONUŞUP
DURDUKLARI DÜŞÜNCELERİ UYGULAMAYA SOKMAK
ÇABASINDAYDI. MOSELLE BÖLGESİ KÖYLÜLERİ ÜZERİNE
YAPTIĞI ÇALIŞMAYLA MÜLAKATA DAYALI
HABERCİLİĞİ BULAN OYDU...

AMAAA. İŞTE BİZİM KARL'IN
DA Bİ YÜRECİĞİ VARDI.
ERGENLİK ÇAĞINDAN
18'İNE KADAR, GÜZEL
(VE ZENGİN)
BİR ALMAN KIZLA
SÖZLÜ KALMIŞLARDI.
JENNY VON
WESTPHALEN
ADINDAKİ GENÇ
VE SOYLU
KIZIMIZIN BABASI
7 YILLIK
BİRLİKTELİKLERİNDEN
SONRA HAKLI BİR
SORU SORUYORDU:
"DÜĞÜNÜ NE ZAMAN
YAPIYORUZ?"

FAKAT MARX'İN NE PARASI VARDI, NE İŞİ NEYLE ÇEKİP ÇEVİRECEKTİ
HEM EVİ, HEM BU SOYLU GÜZELİN İSTEKLERİNİ. PARİS'TEKİ ALMAN
SÜRGÜNLER BİR DERGİDE ÇALIŞMASINI TEKLİF ETTİLER. MARX TEKLİFİ
KABUL ETTİ.
PARİS'TE 19 HAZİRAN
1843'TE JENNY İLE DÜNYA
EVİNE GİRDİ.

NASIL
OLURMUŞ
BİZ DE
GÖRELİM, AYNI
YASTIKTA
KOCAMAK

MARX PARİSTE
"FRANCO-GERMAN
ANNALS" ADLI BU
DERGİNİN BÜTÜN
SAYILARINDA
ÇALIŞTI

YANI
TEK BİR
SAYIDA...

LAKİN ALMANYA'DAKİ KAÇAKLARA
DAĞITILMAK ÜZERE YOLA ÇIKAN
DERGİNİN AÇTIĞI DERTLER BİTMEK
BİLMİYORDU. DAHAŞI, MARX KENDİSİ
İÇİN "KAFASIZ HERİF, Bİ CACIKTAN
ANLAMİYOR" DİYEN DERGİ
YÖNETİCİSİYLE ANLAŞMIYORDU.

NEDEN MİR
MARX PARİSTE
FRANSIZ
DÜŞÜNÜRLERİYLE
(BLANC-PROUDHON-
LEROUX) VE RUS
ANARŞİSTLERİ BOTKİN
VE BAKUNİN'LE
DOĞRUDAN İLİŞKİ
KURDUĞU İÇİN DAHA
DA RADİKALLEŞMİŞTİ.
(BİR DE ÜSTÜNE,
İNGİLİZ İKTİSAT
OKULUNUN, ADAM
SMİTH İLE DAVID
RİCARDONUN İKTİSAT
KURAMLARINI
İNCELEMeye DALDI.

PROUDHON
FRANSIZ
TİLOZOTU

EYVAH
EYVAH... BU
ALMAN BU
KADAR
OKUMAYA
KAFAYI YER...

AMA MARXI ESAS DÖNÜŞTÜREN
KENDİSİ GİBİ BİR ALMAN OLAN VE
'RENANYA GAZETESİ' DÖNEMİNDEN
BU YANA TANDIĞI FRIEDRICH
ENGELSLE DOSTLUĞU VE ORTAK
ÇALIŞMALARIYDI.

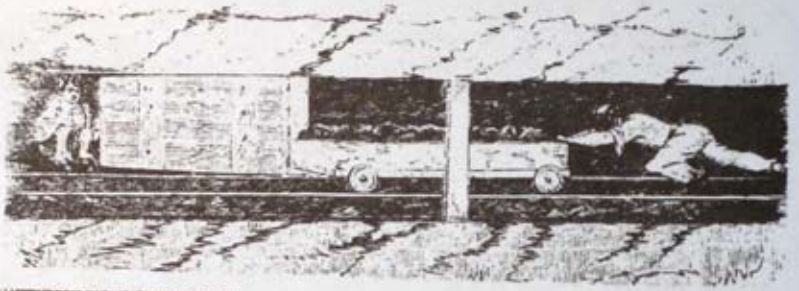
ENGELS KİMDİR?..

ENGELS

MARX'TAN İKİ YAŞ KÜÇÜK OLAN ENGELS, ZENGİN BİR DOKUMA
FABRİKATÖRÜNÜN OĞLUYDU. BABASI ONU İŞLETMELERİNDEN BİRİNİ
YÖNETMEK ÜZERE İNGİLTERE'YE GÖNDERMİŞTİ. ENGELS ORAYA BİR
TÜRLÜ İSINAMAMIŞTI, AMA İŞÇİ SINIFININ SEFALETİYLE YÜZLEŞTİĞİNDE
DERİNDEN SARSILMIŞTI.

DÖNEMİN BİRÇOK SANATÇISI BİZE
İNGİLİZ İŞÇİLERİNİN YAŞADIĞI SEFALET
VE SÖMÜRÜYE DAİR KANITLAR
BIRAKMIŞTIR...

PATRONLAR BOYLARININ
KÜÇÜKLÜĞÜNDEN (DAHA DOĞRUSU
ÜCRETLERİNİN DÜŞÜKLÜĞÜNDEN)
ÇOCUKLARI MADENLERDE
-VE BİLCÜMLE FABRİKADA-
SÖMÜRÜYÖRLERDİ.

DOMUZLARI!

ENGELS İNGİLTERE'DEN İŞÇİ SINIFININ ORDAKİ DURUMUNU DİLE GETİREN BİR YAZI YOLLAMIŞTI "ANNALS"A. MARX ONUN DÜŞÜNME BİÇİMİNDEN ÇOK ETKİLENDİ. ENGELS 1844'TE PARİS'E MARXI ZİYARETE GELDİĞİNDE DOST OLDULAR, BERABER ÇALIŞMAYA KARAR VERDİLER..

MARXIN DEVRİMCİ EYLEMLERİ VE YAZILARI KISA SÜREDE BÜYÜK BİR TEHDİT OLUŞTURDU. ALMAN HÜKÜMETİ, MARXI SINIRDIŞI ETMESİ İÇİN FRANSAYA BASKI YAPMAYA BAŞLADI. BELÇİKAYA SÜRGÜNE GÖNDERİLDİĞİNDE DAHA DA RADİKALLEŞTİ. ORADAN DA YOLLANDI. ALMANYAYA DÖNDÜ. NEYSE SÖZÜN ÖZÜ 1849'DA LONDRA'YA YERLEŞENE DEK ORADAN ORAYA KOŞTURDU DURDU.

YAŞ: 30
EKONOMİK DURUM:
REZALET
İŞ: PARA GETİREN
BİR İŞ YOK..

MARX, PRUSYA YURTTAŞLIĞINDAN ÇIKIP, VATANSIZ BİRİ - BİR "DÜNYA VATANDAŞI" OLDU..

LONDRAYA İLTİCA
ETMEDEN ÖNCE, MARX
İLE ENGELS KOMÜNİSTLER
BİRLİĞİ ADLI GİZLİ BİR
PROPAGANDA
ÖRGÜTÜNÜNÜN
ÜYESİDİLER. BİRLİĞİN
TALİMATIYLA ÖNÜ
SONRADAN
DÜNYAYA YAYILAN
BİR ESERİ YAZMAYA
KOYULDULAR:

TABİ PARA
KAZANMADIK
BU İŞTEN

KOMÜNİST PARTİ MANİFESTOSU

BAŞMIZA
GELENLER!

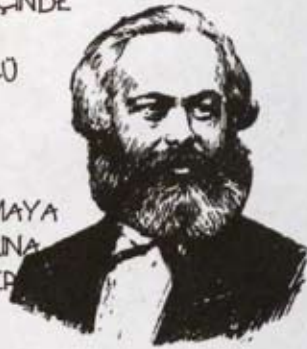
İLKİN YARATTIĞI ETKİ FAZLA
DEĞİLDİ AMA YAYILMAYA
BAŞLAYINCA DÜNYANIN DÖRT
YANINA, TESİRİ BÜYÜK OLDU.
MANİFESTONUN ORTAYA
ÇIKIŞI İNSANLIK TARİHİNİN EN
ÖNEMLİ OLAYLARINDAN BİRİDİR.

AVRUPA'DA
BİR HEYULA KOL
GEZİYOR - KOMÜNİZM HE-
YULASI KÖHNE AVRUPANIN TÜM
GÜÇLERİ PAPA VE ÇAR, METTER-
NİCH VE GUİZOT, FRANSIZ RADİKAL-
LERİ VE ALMAN POLİSİ BU HEYULAYA
KARŞI KUTSAL BİR SÜREK AVI İÇİN
ARALARINDA İTTİFAK ETMİŞLERDİR.
İKTİDARDAKİ HASIMLARI TARAFIN-
DAN, KOMÜNİST DİYE DAMGALAN-
MAMIŞ MUHALEFET PARTİSİ Mİ
VAR? BU AŞAĞILAYICI SUÇ-
LAMAYI, MUHALEFETTE
KENDİSİNDEN DAHA
İLERİCİ KİMSELERİN
ÜSTÜNE ATMAKLA
KALMAYIP, GERİCİ
HASIMLARININ DA
ÜSTÜNE ATMA-
MIŞ MUHALE-
FET
PARTİSİ Mİ
VAR?

(BÖYLE BAŞLIYOR MANİFESTO İLERİDE
DAHA DETAYLI GÖRECEĞİZ)

MARX YAŞAMININ GERİ KALANINI
 BÜYÜK BİR SEFALET İÇİNDE
 LONDRA'DA GEÇİRDİ
 (YEDİ BEBESİNDEN ÜÇÜ
 İLAÇ YOKLUĞUNDAN
 ÖLMÜŞTÜ). AMA O,
 DEVRİMCİ KİTAPLAR
 VE MAKALELER YAZMAYA
 DEVAM ETTİ. YAZILARINA
 GAZETELERDEN TALEP
 GELDİKÇE
 CESARETLENİYORDU.

BU
 GAZETELERDEN
 BİRİ DE NEWYORK
 DAILY
 TRIBUNE İDİ.

ENGELS DESTEK OLDU. ÇOĞU ZAMAN DA BAKTI ONA. JENNYNİN
 BABASI ÖLDÜĞÜNDE ELİNE GEÇEN AZIÇIK MİRAS DA BORÇLARA
 GİTTİ. DEMİRYOLLARINDA MEMURLUĞA BAŞLAYACAKTI Kİ, O KÖTÜ
 ELYAZISINDAN DOLAYI REDDEDİLDİ. (HAKSIZLAR MI, SİZ SÖYLEYİN.)

at the request

27th Nov 20 - 2nd Nov. 1844
 Dear Fred

*for the 2nd time (49) I have
 found myself in a very -
 miserable, and I have
 had to write you a very
 long and sad letter. The
 day of it, I hope you will
 find it very interesting and
 I hope you will be
 able to see the value
 of that!*

*Kindly love
 to all and I hope I shall
 see you soon. Yours
 Karl Marx*

MARXIN NE SÜREKLİ BİR GELİRİ, NE
 KALICI BİR İŞİ, NE DE BİR BANKA
 HESABI VARDI AMA ONA VE
 AİLESİNE BİŞEY KAZANDIRMAYAN
 YAZILARI, MİLYONLARCA İNSANIN
 KAZANIMI OLDU.

MARX'IN FİKİRLERİNİN HALK ARASINDA BİR HEZEYAN YARATTIĞINI SANMAYIN. AKSİNE, BİR ALMAN MÜLTECİ ÇEVRESİ VE DAR BİR AYDIN GRUBU DIŞINDA BİLEN YOKTU.

Marx'ın iktisat kuramları, ölümünden önce işçi sınıfı içerisinde ve alanında yetkin düşünürler arasında etki yaratmadı. Aynı şey, emek-değer, artı-değer, yoğunlaşma ve birikim, yabancılaşma ve yoksullaştırma, bunalım ve çöküş, sınıf mücadelesi ve devrim kuramları için de geçerlidir. Ama 19. yüzyılın sonuna gelindiğinde, bu kuramların biçoğu artık işçi hareketi içinde şiddetli bir şekilde tartışılıyordu; kimileriye mutlak geçerli kuramsal niteliğine rağmen, ona evrimci bir anlam atfediyorlardı.

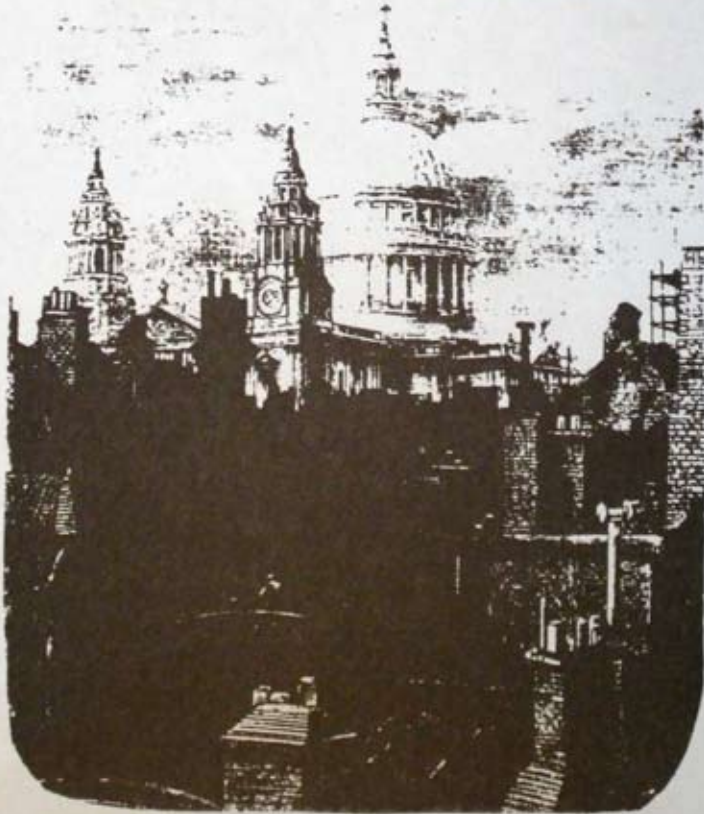
YAYIMLANAN KİTAPLARININ VE DERGİLERİN TIRAJLARI ÇOK DÜŞÜKTÜ. KARL'IN DİLİ DE PEK ÇOKLARI İÇİN ANLAŞILIR DEĞİLDİ. BU YÜZDEN ÇOK AZ KİŞİ ONUN DEĞERLİ AMA ZOR FİKİRLERİNİ ANLAYABİLİYORDU.

ANCAK 1917'DE, LENİN'İN RUSYA'DAKİ ZAFERİYLE, ESERLERİNİN DÜNYA GENELİNDE YAYILMASIYLA TARTIŞILIR, İNCELENİR OLDU.

(VE MİLYONLARCA İNSAN TARAFINDAN UYGULAMAYA KONULDU.)

Öylesi bir sefalet içinde çalışmak imkansız gibiydi. Marx ailesinin altı ferdi Dean Caddesi'ndeki iki göz evde yaşamaya çalışıyorlardı. Giysileri yama içindeki Marx bazen sokağa bile çıkamıyordu. Yazmaya kağıdı yoktu ama ailesinin durumu düşünülürken bu işin en önemsiz yanıydı. O sıralarda Francesca dünyaya geldi. Ama yavrucağı bu sefalete uzun süre dayanamadı. Bayan Marx, bir arkadaşına yazdığı mektupta bu zor zamanları şöyle anlatıyor: "Üç çocuğumuzla yanı başımızda soğuk ve soluksuz yatan küçük meleğimiz için sarılıp ağlaştık. Yavrumuz öldüğünde en sefil dönemimizi yaşıyorduk. Yakınlarda oturan ve kısa süre önce ziyaretimize gelmiş olan bir Fransız mültecinin yanına koştum. Durumumuzu anlatınca üzüldü de adamcağız, çıkarıp iki İngiliz lirası verdi. Bu para ile zavallı yavrumun huzur içinde uyuyabileceği bir küçük tabut alabildik... Doğduğunda beşiği yoktu, öldüğünde ise rahat uyusun diye içine koyabileceğimiz bir tabutu zor alabildik..."

MARX ÖMRÜNÜN SON 25
YILINI, BAŞYAPITI OLAN VE
BİTİREMEDİĞİ

"KAPITAL"ı

YAZMAYA ADADL

ÜÇ CİLT OLMASI
PLANLANAN BU YAPIT
MARX'A PAHALIYA MAL
OLDU. SADECE BİR CİLDİ
YAZIP GÖZDEN
GEÇİREBİLDİ
ENGELS, İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ
CİLTLERİ MARX'IN
NOTLARINA VE
ELYAZMALARINA
BAKARAK DÜZENE KOYUP
TAMAMLADI. MARX SON
YILLARINDA
HASTALIKLARDAN
YAKASINI KURTARAMADI.

Das Kapital.

Kritik der politischen Oekonomie.

Von

Karl Marx.

Erster Band.

Buch I: Der Produktionsprocess des Kapitals.

Das Recht der Uebersetzung wird vorbehalten.

Hamburg

Verlag von Otto Meissner.

1867.

New-York - T. W. Schmidt, 24 Barclay-Street.

ALMAN, İNGİLİZ, FRANSIZ VE KUZEY AMERİKA DERGİLERİ İÇİN YAZDIĞI MAKALELER DIŞINDA, MARX'IN KALEME ALDIĞI KİTAPLAR ŞUNLARDI:
1841: "DEMOKRİTOS İLE EPİKÜROS'UN DOĞA FELSEFELERİ ARASINDAKİ AYRIM ÜZERİNE"
1843: "YAHUDİ SORUNU ÜZERİNE"
1844: "HEGEL'İN HUKUK FELSEFESİNİN ELEŞTİRİSİ" VE "EKONOMİ VE FELSEFE ELYAZMALARI"
1845: "KUTSAL AİLE" VE "FELSEFENİN SEFALETİ"
1846: "ALMAN İDEOLOJİSİ"
1848: "KOMÜNİST MANİFESTO"
1850: "FRANSA'DA SINIF SAVAŞIMLARI"
1852: "LOUIS BONAPARTE'İN 18. BRUMAİRİ"
1857: "EKONOMİ POLİTİĞİN ELEŞTİRİSİNE KATKI"
1865: "ÜCRET, FİYAT VE KAR"
1871: "FRANSA'DA İÇ SAVAŞ"

1867 > KAPİTAL
1893 > I VE II CİLTLER
1894 >

MARX'IN ESERLERİ İÇİN, İŞÇİ SINIFININ TEMEL KİTAPIDIR DENEYİM... AMA GARİP OLAN ŞUDUR Kİ, BUNLARI PEK AZ İŞÇİ ANLAYABİLİR. YAZDIKLARININ ÇOĞU ONLARA MATEMATİK GİBİ SOYUT VE ZOR GELİR. AMA İŞTE O ESERLERDİR, DEĞİŞTİREN DÜNYAYI.

SOVYET DEVRİMİ: MARX'IN ESERİ

ÇİN DEVRİMİ: MARX'IN ESERİ

SON YÜZYILDAKİ TÜM TOPLUMSAL HAREKETLER MARKSİZMDEN ETKİLENİMİŞTİR. (KÜBA, ŞİLİ, MEKSİKA, VIETNAM, KORE, KIBRIS, MACARİSTAN, ÇEKOSLOVAKYA, DOĞU ALMANYA, ENDONEZYA, POLONYA, TİBET, BOLİVYA, GUATEMALA, KONGO, ARNAVUTLUK, YUNANİSTAN, ANGOLA VS...)

İNSAN BİLGİSİNİN HER DALI
 MARX'TAN İZLER TAŞIR.
 İŞTE MARX'TAN ESİNLENEN,
 KENDİLERİ DE MİLYONLARCA
 İNSANI ETKİLEMİŞ BÜYÜK
 İSİMLERDEN BAZILARI:

GORKI CHAGALL KATE KOLIWITZ
 MEYERHOLD
 CARDENAS CAMUS MARIATEGUI
 De Gaulle GAGARIN ORWELL LUMUMBA
 PASTERNAK STRAVINSKY
 KANDINSKY BUIUEL MAO chaplin
 DARWIN BERTRAND RUSSELL GARAUDY
 WUSTARA SUPRI HEMINGWAY
 DIEGO RIVERA THOMAS MANN PROUST Malraux
 tsioilkowsky Bertold Brecht MAIAKOVSKI
 GANDHI PISCATOR TOLSTOI CASTRO
 DIMITROV MAKARENKO FLORES MAGEON
 CURIE SUN-YAT-SEN SIQUEIROS
 Rolland LEON FELIPE ENRIQUETA ELLIARD RUSHKIN
 JUAN XXIII PAVLOV GARCIA LORCA nehru
 PROKOFIEFF HO-CHI-MINH LE CORBUSIER C. Vallejo
 neruda PASOLINI KAREL WEISS
 STALIN LUKACS HUXLEY TOGLIATTI
 PICASSO Thaelmann SARTRE ZAPATA ORTEGA Y GASSET ROSA
 ANTONIO MACHADO GB Shaw NIEMEYER TUPOLEV RENÉ CLIVY fucik WYENBURGO
 KAPKA SHOLOJOV TROTSKY MIRI SOSTAKOVICH
 REED MATISSE
 TITO
 FREUD

BU KISA YAŞAMÖYKÜSÜNÜN ARDINDAN, ŞİMDİ MARKSİZMİN NE OLDUĞUNU VE İNSANLIĞIN İLERLEMESİNE MARX'IN NASIL BUNCA KATKI KOYDUĞUNU GÖRECEĞİZ...

MARX'I
DAHA İYİ
ANLAMAK İÇİN
ÇOOK ÇOK
GERİLERE GİDİP
MARKSİZMİN
KÖKLERİNE
İNMEK
LAZIM.

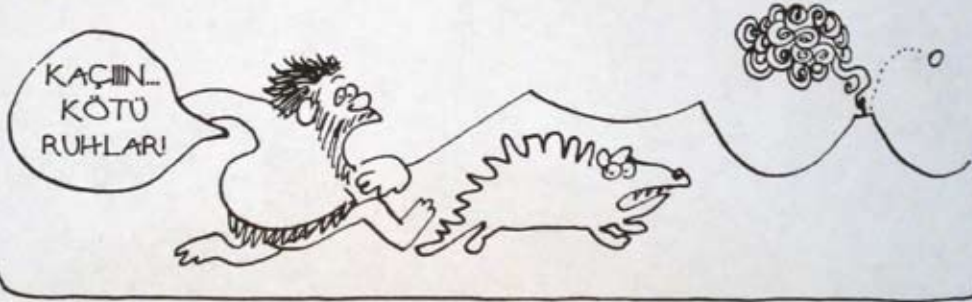
DÜNYADA İNSANLAR NE
DÜŞÜNÜP DURDULAR?

İFADE ETMEDİKLERİ
SÜRECE İNSANLARIN NE
DÜŞÜNDÜKLERİNİ BİLMEK
İMKANSIZDIR. KONUŞMA
YOLUYLA İFADE ETSERLER
DAHİ GERİYE YAZILI BİR
KALIT BIRAKMIYORLARSA
BU İŞ YİNE DE ZORDUR...
PEKİL İLK İNSANLAR
NELER DÜŞÜNDÜLER?

İLK ÇAĞLARDA KORKU VE CEHALET HAKİMDİ GERÇEKLERDEN BİHABER
OLDUKLARINDAN ETRAFLARINDAKİ HER ŞEYDEN KORKARLARDI
"GÖĞÜ KİM GÜRLETTİ?", "YERİ KİM YERİNDEN OYNATTI?", "YAĞMURU KİM
YAĞDIRDI?" TÜRÜNDEN SORULARA DOĞAÜSTÜ CEVAPLAR ARARLARDI

BÖYLECE İNSANOĞLU
DOĞA OLAYLARINI
AÇIKLAMAK İÇİN
TANRILARI
YARATTI. YAĞMUR,
ATEŞ, TOPRAK,
GÜNEŞ TANRILARI,
BEREKET TANRIÇASI,
AV TANRISI.
ORTALIK TANRIDAN
GEÇİLMIYORDU...

BU CANAVAR DA
KİMİŞ BENİM
TANRIMIN YANINDA?.

SONRA, TANRI KAVRAMINI
KENDİ HESABINA
KULLANAN BÜYÜCÜLER
VE EFSUNCULAR
ÇIKTI ORTAYA.
KENDİLERİNİ TANRILARIN
GÖNDERDİĞİ TEMSİLCİLER
OLARAK TANITTIYOR,
DOĞAÜSTÜ GÜÇLERİMİZ
VAR DİYE MİLLETİ
KANDIRIYORLARDI.

TABI,
KENDİ
HESAPLARI
İÇİN...

İLK SINIFLAR BÖYLE
ÇIKTI ORTAYA, EZEN
SINIF İLE EZİLEN SINIF...
HER ŞEYE İNANAN
CAHİLLER İLE
BU DURUMDAN
FAYDALANARAK
ÇALIŞMAYIP DA
SÖMÜRENLER...

AMA, BİR DE KAFAŞINI KULLANANLAR,
ÇEVRELERİNDE MEYDANA GELEN OLGULARA
MANTIKSAL BİR AÇIKLAMA GETİRMEK İÇİN
UGRAŞANLAR DA ÇIKTI ORTAYA: DÜŞÜNÜRLER...

FELSEFE DİNİ İNANÇLARA GETİRİLEN BİR
ELEŞTİRİ OLARAK DOĞDU. İNSANOĞLU
DOĞADAKİ OLAYLARA MANTIKSAL
NEDENLER ARARKEN FELSEFE BİLİMİNİ
YARATTI.

ESKİ
YUNANCADA
FİLOS: DOST
SOFOS: BİLİM

BÖYLECE BUGÜNE DEK
VARLIĞINI SÜRDÜREN İKİ KARŞIT
TARAF ORTAYA ÇIKTI:
BİLİME İNANANLAR VE
DİNE İNANANLAR.

ADINI İLK DUYDUĞUMUZ FİLOZOFLARDAN BİRİ, KOLOFONLU
XENOFANES ADLI BİR YUNANLIYDI. PUTLARA TAPINMAYI REDDEDİYOR
VE ŞÖYLE DİYORDU:

"ÖKÜZLERİN,
ATLARIN, ASLANLARIN
ELLERİ OLSAYDI, TANRILARIN
RESMİNİ, ATLAR AT GİBİ,
ÖKÜZLER ÖKÜZ GİBİ, ASLANLAR
DA ASLAN GİBİ ÇİZERDİ. ÇİZDİKLERİ
TANRILAR, HAYVANLARIN
SURETİNE
BÜRÜNÖRLERDİ."

XENOFANES'İN ESERLERİ YOK EDİLDİ. EGEMEN SİTİ, BU DENLİ GÜLÜNÇ
DURUMA DÜŞÜRÜLMEMEYE DAYANAMAZDI ELBET. "KUTSAL VE MEŞRU"
İKTİDARININ SIRTINI DAYADIĞI TANRILARIN VARLIĞINDAN ŞÜPHE
EDİLMESİNE TAHAMMÜL EDEMEZDİ. YİNE DE XENOFANES'İN
SÖYLEDİKLERİNE KULAK VEREN ÇOK OLDU.

ZAMAN İLERLEYİP CEPLER DOLDUKÇA, EGEMEN SINIF DİNİNİ DE GELİŞTİRDİ. YENİ YENİ TANRILAR, EFSANELER, RİTÜELLER, AYINLER YARATTI. İNSANLAR TANRILARA VE TANRIÇALARA TAPINSINLAR DİYE YENİ TAPINAKLAR İNŞA EDİLDİ. ASIL AMAÇ, TANRILARIN HOŞUNA GİDECEK BAĞIŞLARI CEBE İNDİRMEKTİ.

AYNI DÖNEMDE, YENİ BİR RUHBAN SINIFI GELİŞTİ. KRAL VE FİRAVUNLARLA BİRLİK OLAN BÜYÜCÜLER, KUDRETLİ RAHİPLER HALİNE GELDİLER. TEBANIN YÜCE TANRILAR UĞRUNA KÖLELEŞTİĞİ KOCA İMPARATORLUKLAR KURDULAR. HANGİ TANRIYA İNANMALI HANGİSİNİ ÇÖPE ATMALI, "DEVLET" BİLİRDİ.

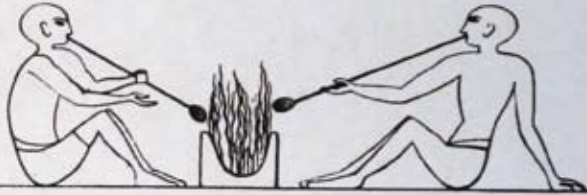

İŞ ÖYLE BİR NOKTAYA GELDİ Kİ, BAŞLADILAR KRALLARA DA TAPINMAYA...

BU ARADA, VARLIĞINI HAKLI
GÖSTERMEK İÇİN DİN BİLE
KENDİ FELSEFESİNİ YARATTI:
İLAHİYAT, YANİ TANRI BİLİM.

(BU İŞİ İLK
ÇIKARANLARDI
MISIRLILAR...)

DİNİN İLK KEŞİTİ, ÖLÜMDEN
SONRA VAR OLDUĞU
SÖYLENEN BİR ÖTE
DÜNYAYDI.

MISIRLILARIN İDDİASI OLDUKÇA BASİTTİ: OSRIS (TANRI) TARAFINDAN YARATILAN
İNSAN, YERYÜZÜNDE DE ONA BİAT ETMELİYDİ. GÜNÜN BİRİNDE KÖLELİKTEN
KURTULACAĞI, HUZURA ERECEĞİ UMUDUYLA GEÇİRMELİYDİ HAYATINI BİR KÖLE
OLARAK TABİ.

(SİZE DE
TANIDIK
GELMEDİ
MİR..)

BU İDDIALARIN VE SAÇMALIKLARIN YANINDA, KÖR İNANÇLARA KARŞI ÇIKANLAR, OLAN BİTENİ BİLİME DAYANARAK ÇÖZÜMLEMEK YOLUNU SEÇENLER DE VARDI.

KİMDİ BUNLAR?

HMM... THALES MESELA

MİLASLI THALES

FELSEFENİN BABASI OLARAK KABUL EDİLİR. İSA'DAN DÖRT YÜZYIL ÖNCE YAŞADI. GÖKBİLİM VE DOĞAL OLAYLARIN BİLİMSEL İNCELENMESİYLE UĞRAŞTI

HER ŞEY HAREKET HALİNDE. KİMDİR BUNU YAPAN?..

PİSAGOR

BİR KILÇIK DAHA... METAMATİĞİN BABASI. ONA GÖRE HERŞEYİN KÖKENİNDE SAYILAR YATIYORDU... TABİ YAŞAMIN DA...

BEDENİN PARÇALARI ARASINDA ŞAŞMAZ BİR MATEMATİK İLİŞKİ OLDUĞU SONUCUNA VARDI.

PİSAGOR İLE ÖĞRENCİLERİ (FASÜLYE YEMENİN YASAK OLDUĞU BİR GARİP TARİKATTI BUNLAR) YERYÜZÜNÜN EVRENİN MERKEZİ OLMADIĞINI İLK İLERİ SÜRENLERDİ.

SONUNDA YOBAZLARIN HİŞMİNİ UĞRADILAR, TARİKATLARI DAĞITILDI.

DERKEN

HERAKLİTOS

ÇIKTI ORTAYA,
DİYALEKTİĞİN, YANİ
TARTIŞMA SANATININ
BABASIYDI.

TANRITANIMAZ BİR FİLOZOF OLAN HERAKLİTOS, HER ŞEYİN AYNI ANDA HEM VAR HEM DE YOK OLDUĞUNU YANİ SÜREKLİ BİR DEĞİŞİM HALİNDE AKIP GİTTİĞİNİ, GÖRÜNÜP KAYBOLDUĞUNU ÖĞRETTİ

İKİ KEZ YÜZEMEZSİN
Kİ AYNI DEREDİ SEN
GİRİP ÇIKANA KADAR,
GİDER ESKİ DERE,
GELİR YENİ DERE.

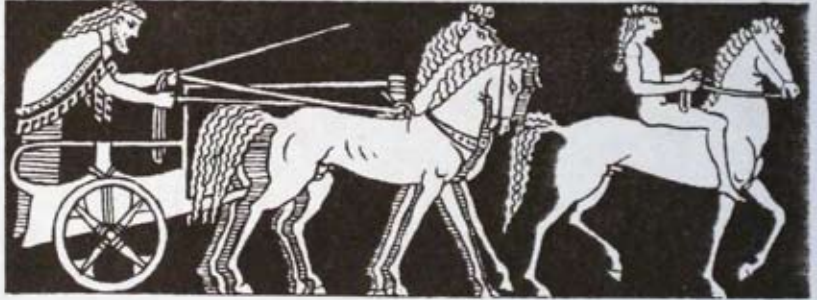
VAY,
YAŞLI
KURT
VAYL

BU KAFADARLARIN DA
BAŞLARI BELADAN
KURTULAMADI.
KOĞUŞTURULDULAR...
BİLİM HENÜZ ÇOK
GERİLERDEYDİ.
ONLARIN TANRITANIMAZ
KURAMLARINA YER
YOKTU.

ARTIK
SİCİLYA'YA
GİDEBİLİRİZ...

SİCİLYA'DA EMPEDOKLES
ADINDA BİR FİLOZOF
YAŞIYORDU. "TÜM İNSANLAR
EN BAŞTA TANRIYDILAR AMA
PİSLİKLERİ VE KÖTÜLÜKLERİ
YÜZÜNDEN DÜNYAYA
SÜRÜLDÜLER." DİYORDU.

HER ŞEYİN HAVA, ATEŞ,
SU VE TOPRAKTAN
OLUŞTUĞUNU İDDİA EDİYORDU.
BU İDDİA ORTAÇAĞA
DEK SÜRDÜ...

MODERN
KİMYANIN
TEMELİDİR
BU...

BU ELEMENTLERE
İKİ GÜCÜN ETKİSİNİ
DAHA EKLIYORDU:
ÇEKİM VE İTİM...
ÇEKİM İLE İTİM,
AŞKLA NETRET...
EVRENDEKİ HER
ŞEYİN YAŞAM VE
ÖLÜM RİTMİNE GÖRE
HAREKET ETMESİNİ
SAĞLIYORLARDI.

AŞK
BİRLEŞTİRİR,
NETRETSE AYIRIR...
DEĞİŞİM VE HAREKET
BÖYLECE
DOĞAR.

İŞTE SİZE AĞZINI TUTAMADIĞI
İÇİN ÖLEN BİR DOĞRUCU
DAVUT DAHA:
ANAXAGORAS...
"GÜNEŞ ATEŞ VE KAYANIN
BASİT BİR BİLEŞİMİDİR..."
DİYORDU...
(ATINALI CAHİLLERİN İNANDIĞI
GİBİ BİR TANRI DEĞİL YANLI.)

AMA
SOKRATESİN
BAŞINA GELEN
EN KÖTÜSÜYDÜ

SOKRATES

MİZAHIN BABASIYDI MAYTAP GEÇERDİ HER
ŞEYLE... TANRILARLA, FİLOZOFLARLA,
HÜKÜMETLE, DİNLE... TABİ KENDİSİYLE
DE... ŞİŞMANIM, BODURUM, KELİM, KARGA
BURUNLUYUM, PASAKLIYIM DİYE...

İLK YARAMAZLIĞI, AHLAKİ OLANLA
DİNSEL OLANI BİRBİRİNDEN
AYIRMAKTI:

İNSANOĞLU
TANRILARA
İNANMADAN DA
İYİ OLABİLİR...

KİMSE
BİLE İSTEYE
KÖTÜ OLMAZ.
KÖTÜYSE
CAHİLLİĞİNE
VER.

YAŞADIM
DİYE BİLMEN İÇİN
KUŞKU DUYMAYA
BAŞLAYACAKSIN.
KARŞINA ÇIKAN,
DOĞRU BİLDİĞİN
ŞEYLERDEN KUŞKU
DUYACAKSIN.

KUŞKU
DOĞRUNUN
BAŞLANGICIDIR.

KENDİNİ
TANL

SONUNDA,
SOKRATES TOPLUM
YAPISINA ZARAR VERMEKLE,
KURUMLARA SALDIRMAKLA,
DİNSİZLİKLE, AHLAKSIZLIKLA
SUÇLANDI. BALDIRAN
ZEHİRİYLE ÖLÜME MAHKUM
EDİLDİ. ZEHİRİ İÇERKEN
BİLE ÖĞRENCİLERİYLE
ŞAKALAŞMAYI SÜRDÜRDÜ.

SOKRATES
ÖLDÜ.
YAŞASIN
SOKRATES.

YUNAN FELSEFESİ ŞU ÜÇ BÜYÜK DEHAYLA SONA ERDİ:

EFLATUN,
DEMOKRİTOS,
ARİSTOTELES...

EFLATUN GÖRÜŞLERİNİ SUNARKEN DİYALOG
TARZINI KULLANIRDI BU YOLLA FELSEFENİN
ŞU ÜÇ ANA SORUNUNU ORTAYA KOYDU.

İNSAN DOĞRUYU NEREDE BULABİLİR?

EVRENİN KÖKENİ NEDİR?

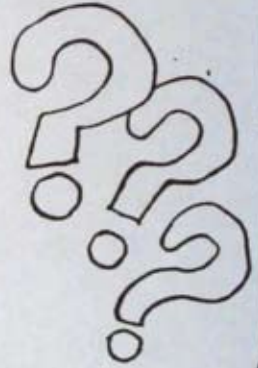
İNSANIN YAŞAMDA AMACI NER?

EFLATUN BU SORULARA
VERDİĞİ YANITLARLA
"NESNEL İDEALİZM" ADI
VERİLEN BİR FELSEFE ÖĞRETİSİ
KURDU. ONA GÖRE ŞEYLER
İDEALARIN YANSIMASINDAN
BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLDİ.
ÖLÜMSÜZ OLAN İDEALARDI,
ŞEYLER İSE GEÇİCİYDİ.

AT DİYE
BİR ŞEY
YOKTUR, BİZİM
AT İDEAMIZ
VARDIR...

EFLATUN'A GÖRE, ŞEYLERE DAİR DOĞRU BİLGİLERİMİZİ, DUYULARIMIZ
YOLUYLA DEĞİL, AKIL YÜRÜTME YOLUYLA EDİNİRİZ. YANI, İNSANOĞLU
DOĞRUYU BİLİM YOLUYLA ÖĞRENEMEZ. ANCAK "ÖTE DÜNYADAN"
GELEN "İLHAM"LA ÖĞRENEBİLİR. İNSANLAR ŞEYLERİN NE OLDUĞUNU
KENDİ KENDİLERİNE, TANRININ ŞEYLERLE İLGİLİ SUNDUĞU İDEALAR
OLMADAN BİLEMEZLER...

EFLATUN

EFLATUNU
TAŞLAYAN
OLMADI
TABİ

YAPTIĞI YORUMLAR EGEMENLERİN HOŞUNA GİTTİ: BİRİLERİ SOYLULARA VE ZENGİNLERE HİZMET ETMELİYDİ, YOKSULLAR ŞİKAYET ETMEDEN YAŞAYIP, ÖTE DÜNYADAKİ MUTLULUKLA İLGİLENMELİLERDİ. ÖTE DÜNYA DA HAYAL MAHSULÜ OLACAK DEĞİLDİ YA...

ULUSAL BİLİM ÖDÜLLERİNİ AÇIKLIYORUM: EFLATUNA BİR BİLİM DÜMBELEĞİ.

DAHA SONRA, KATOLİK KİLİSESİ EFLATUNUN GÖRÜŞLERİNİ, "RUHUN ÖLÜMSÜZLÜĞÜ" VE "BEDENİNİN MAHREMİYETİ" ÜSTÜNE ÖĞRETİLERİNİ DESTEKLEMELİK İÇİN KULLANDI. AMİN.

DEMOKRİTOS

MADDECİ GÖRÜŞLERİ NEDENİYLE ÖLDÜRÜLDÜ.

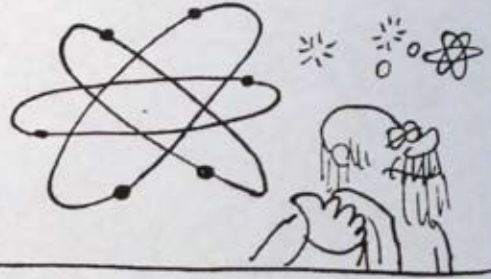
"EVRENSEL TÖZ, SONSUZ SAYIDA ELEMENTTEN VEYA FİZİKSEL OLARAK BÖLÜNME, YOK EDİLMESİ MÜMKÜN OLMAYAN, HAREKET HALİNDE DEĞİŞİK BOY VE BİÇİMDEKİ SONSUZ SAYIDA ELEMENTLERDEN VE PARÇACIKLARDAN OLUŞUR."

SEN NEDEN BAHSEDİYORSUN?

DEMOKRİTOS, İS'A'DAN ÜÇ,
EİNSTEİN'DAN DA YİRMİ ÜÇ
YÜZYIL ÖNCE
ATOM'LARDAN SÖZ
EDİYORDU.

YUNAN DEVRİ
İLE KAPANIR...

ARİSTOTELES

GERÇEK
BİR BİLGEYDİ
BÜYÜK İSKENDER'İN
HOCASIYDI
BÜTÜN BİLİM
DALLARINA EL
ATMIŞ OLAN BİR
DAHİYDİ (FİZİK,
METAFİZİK,
AHLAK, SİYASET,
FELSEFE, BİYOLOJİ,
ZOOLOJİ
HAKKINDA YAZIP
ÇİZDİ.)
BU BÜYÜK
ÖĞRETMENİN,
YORULMAK NEDİR
BİLMEZ BİLGENİN
ETKİSİ 18. YÜZYILDA
MADDECİLİĞİN
DOĞUŞUNA KADAR
DÜNYA ÇAPINDA
SÜRDÜ.

ARİSTOTELES'İN EN İLGİ ÇEKİCİ BULUŞLARINDAN BİRİ, TOPLUMSAL MÜCADELELERİN KÖKENİNİN İNSANLARIN DURUMLARINDAKİ EŞİTSİZLİKTE KAYNAKLANMASIYDI.

ZENGİNİ
DE VAR,
FAKRİ DE.
BU İŞİN
TANRILARLA HİÇBİR
İLGİSİ YOK.

"HER ŞEY İKTİDARIN KİMDE OLDUĞUNA BAĞLI" DİYORDU ARİSTOTELES. EĞER ZENGİNLERDEYSE ONUN ADI OLİGARŞİDİR. DEMOKRASİDİR, HALKIN ELİNDEYSE DEMOKRASİDE DE FARKLI SINIFLAR VARDIR. KÖYLÜLER, ZANAATKARLAR, ÜCRETLİLER. BUNLARDAN HANGİSİ EGEMEN, BİR DE ONA BAKMALL.

ARİSTOTELES HER NE KADAR KÖLELİĞİN VARLIĞINI, TOPLUMSAL AÇIDAN "GEREKLİ" OLDUĞU İÇİN HAKLI GÖSTERSE DE, TOPLUMSAL EŞİTSİZLİKLERİN TEMELİNDE İKTİSADİ DÜZENİN YATTIĞINI İLK KEŞFEDEN KİŞİDİR.

AYNI
ŞEKİLDE
KADINLARIN
KÖLELİĞİNİ DE
AİLE İÇİN
"GEREKLİ"
GÖRÜYORDU.

ANCAK ARİSTOLES EFLATUN'UN
GÖRÜŞLERİNİ SAÇMA BULUYOR, ONLARI
REDDEDİYORDU. O'NA GÖRE, GERÇEĞİN
TEK KAYNAĞI DUYULARDI.

AHLAKLA İLGİLİ,
"YAŞAMIN AMACI
MUTLULUĞA
ULAŞMAKTIR"
DİYORDU. ŞUNU
DA EKLİYORDU:
"AMA PEK ÇOK
SERSEM İÇİN
MUTLULUK PARA,
İKTİDAR VE İTİBAR
DEMektİR."

BOŞVERSENE
ONLARI.

GENÇ MARX'IN İLK FELSEFE
ÇALIŞMASI İŞTE BU
TERANELERLE İLGİLİYDİ.
DOKTORA TEZİ DE
BU KONUDAYDI.

DEMOKRİTOS
İLE EPİKUROSTUN
DOĞA FELSEFELERİ
ARASINDAKİ AYRIM
ÜSTÜNE.

VAY ANAM
VAYL

OKUYUP DELİRMEK
İSTEYEN VARSA
ARANIZDA BU KİTABI,
SÖYLEYİVERSİN
ADRESİNİ DE
GÖNDEREYİM Bİ TANE.
SİZİ TEMİN EDERİM BİR
KERE AÇINCA
KAPAĞINI, İKİ HAFTADA
DAHI OLUR ÇIKARSINIZ...
(TABİ BEŞİNCİ
HAFTADA DELİRMEK
DE VAR...)

FELSEFE O DURAKTA BEKLEYİP DURMADI
ELBET... ANCAK, GERİCİ HRİSTİYANLIĞIN
FALSOLARI NEDENİYLE ORTALARDA
GÖZÜKMEDİ PEK...

BİLİM
KİLİSEYE
ESİR
DÜŞTÜ...

O AKLA ZİYAN ÇAĞA BOŞUNA

İMAN ÇAĞI (ORTAÇAĞ) DEMEMİŞLER!

İMAN DEDİKLERİ DE HER TÜRLÜ BİLİMSEL ÇALIŞMANIN REDDİYDİ.

İSANIN
ÖLÜMÜNDEN
SONRA ROMA'DA
ZALİM BİR
DİKTATÖRLÜK
KURULDU. KİLİSEYE
TERS DÜŞEN
HERKES
"KAFİR" İLAN
EDİLDİ. AVRUPA'DA
FELSEFENİN ÖNDE
GELEN BÜTÜN
İSİMLERİ
ENGİZİSYONUN
KUTSAL ATEŞİNDE
CAN VERDİ.

YENİ
TARTIŞMA
KONUMUZU
AÇIKLIYORUM:
MELEKLERİN KAÇ
KANADI
VARDIR?

BU KARA DÖNEMDE,
BİLİM VE FELSEFE
YALNIZCA
AVRUPANIN
DIŞINDA,
İSLAM DÜNYASINDA
GELİŞTİ. İBN-İ RÜŞT,
İBN-İ SİNA GİBİ
DÜŞÜNÖRLER İNCİLİN
"CAHİLLER İÇİN BİR
MASAL KİTABI"
OLDUĞUNU
GÖSTERDİLER.

←
ERASMUSUN
İSPANYOL
ENGİZİSYONU
TARATINDAN
"KATR"
OLDUĞU
GEREKÇESİYLE
SANSÜRLENMİŞ
BİR RESMİ

FELSEFE KAYIPLARA KARIŞINCA, BOŞ BELEŞ ADAMLAR "MELEKLERİN
GÖBEK DELİKLERİ", "YENGEÇLERİN ÖLÜMSÜZLÜĞÜ" "KİLİSENİN GİZEMİ",
"BABA, OĞUL, KUTSAL RUH" GİBİ ÇOOK ÖNEMLİ KONULARDA ATIP
TUTTULAR... AQUİNALI TOMAS, ÖRNEĞİN, ROMA KATOLİK KİLİSESİNİN
DOĞMALARINI HAKLI ÇIKARMAK İÇİN YİRMİ BİR CİLT LAF SALATASI
YAPTI.

masi tu
id ad'ca
lñ dedtt
anq'nd
n'f'p'p

(KATOLİK
SEMİNERLERİNDE
BUGÜN BİLE BUNLAR
TARTIŞILIYOR...)

İTALYAN DÜŞÜNÜR MAKYAVEL (1469-1527)
KİLİSEYE İLK SALDIRAN, DİNSEL
DİKTATÖRLÜĞE KARŞI İSYAN BAYRAĞI
AÇAN KİŞİ OLDU..

KİLİSE,
TANRI'YI KENDİ
ÇIKARLARI İÇİN
KULLANDI..

BÖYLECE AÇILIR PERDESİ

RÖNESANS IN..

RÖNESANS BİR KARŞI
SALDIRYDI. BİLİMİN,
MANTIĞIN VE AKLIN
DOGMAYA, DİNSEL
DİKTATÖRLÜĞE,
YOBAZLIĞA KARŞI
SALDIRISL İNSANLIK
İÇİN ÇOK DEĞERLİ BİR
ANLAMI VARDI:
DÜŞÜNCE
ÖZGÜRLÜĞÜ.

NEDEN
ASİLLERDEN
GEÇİLMEYEN
YERLERDE,
YOKSULLUKTAN
DA GEÇİLMEZ
ACEP?

BACON.

DANTE,
BOCCACCIO,
PETRARCU,
MAKYAVEL,
LEONARDO DA
VINCI, ERASMUS,
LUTHER, VICO,
KOPERNİK,
GALİLEO, KEPLER,
NEWTON, BACON,
BRUNO... İNSANLIK
TARİHİNİN BU EN
AŞAĞILIK
DÖNEMİNİN SONA
ERMESİNE VE
DÜŞÜNCENİN
ZAFERİNE İMZA
ATTILAR...

Dominikli bir rahip ve Galileo'nun çağdaşı olan Giordano Bruno (1548-1600) Tanrı'yı ve Doğa'yı gerçekliğin etken ve edilgen iki unsuru olarak tasavvur eden Panteist öğretiyi benimsedi. "Sapkın" suçlamasıyla Engizisyon tarafından tutuklandı. Tövbe etmeyi reddettiği için de 1600 yılında yakıldı.

HEPSİ DE GERÇEĞİ, ROMA KİLİSESİNİN VE DİNİN ÇİZDİĞİ SINIRLARIN DIŞINDA ARADILAR. ANCAK ATILDIKLARI MACERANIN SONUÇLARINA DA KATLANIMLARI GEREKTİ.

BU ÜNLÜLER LİSTESİNE
BAKINCA, VICO DA KİMİN
NESİ DİYE SORDUNUZ
BELKİ.

VICO GIAMBATTISTA,
NAPOLİLİ BİR
FİLOZOFTU (1668-1774).
"ULUSLARIN ORTAK
YAPISI İLE İLGİLİ YENİ
BİR BİLİMİN İLKELERİ"
ADLI KİTABIN
YAZARL

YANIRL

ASLINDA BU TEZ İKİ KÜÇÜK AYRINTI DIŞINDA PEK BİR ÖZELLİK TAŞIMİYORDU. VİCO BU TEZİ GELİŞTİRDİĞİNDE FEODAL DÖNEM SÜRMEKTEYDİ. DAHAŞI, TOPLUMUN SINIF MÜCADELESİ YOLUYLA DEMOKRASİYE DOĞRU BİR EVRİM GEÇİRMEKTE OLDUĞUNU SÖYLEYEN İLK KİŞİ VİCO'YDU.

ANCAK HATASI, BAHSETTİĞİ EVRİMİN DURACAĞINI, BURJUVA DÜZENİNİN YERİNİ YENİ BİR TOPLUMSAL DÜZENİN ALAMAYACAĞINI VE İNSANLIĞIN BAŞLADIĞI NOKTAYA GERİ DÖNEREK EVRİM DÖNGÜSÜNÜ YENİ BAŞTAN YAŞAYACAĞINI SANMASIYDI.

DESCARTES İLE SPINOZA

İNSANLIK ONLARLA
BERABER
BAŞLADI AKLINI
KULLANMAYA

17. YÜZYILDA, KİLİSENİN HALA
HAKİM OLDUĞU BİR DÖNEMDE
YETİŞTİ BU İKİ FELSEFE USTASL

RENE DESCARTES, ÜSTÜN BİLİMSEL
ZEKASININ DA YARDIMIYLA, DÜNYAYI
MADDECI BİR BAKIŞ AÇISIYLA AÇIKLAMA
MÜCADELESİ VERDİ. ŞEYLERİN VARLIĞINI
AKIL YOLUYLA AÇIKLARKEN, BİR YANDAN
DA BİR TANRININ VARLIĞINI İSPATLAMAYA
UĞRAŞTI.

AÇIK VE
BELİRGİN BİR BİÇİMDE
ALGILAYABİLDİĞİMİZ
HER ŞEY
MEVCUTTUR.

DESCARTES'İN KARTEZYEN ÖĞRETİSİ
(DÜŞÜNÜYORUM, ÖYLEYSE VARIM) HEM
MADDECI HEM İDEALİSTTİ.
DESCARTES İNSANOĞLUNUN
YALNIZCA BİR MAKİNA, AMA
RUHU OLAN BİR MAKİNA
OLDUĞUNA İNANIYORDU.
RENEYE GÖRE BU RUH
BEYNİN İÇİNDE, EPİFİZ SALGI
BEZİNDE BULUNUYORDU.

DESCARTES
MEKANİK BİR
DÜNYA
GÖRÜŞÜNE
SAHİTTİ. MEKANİK
GÖRÜŞÜN
BAŞIMIZA NELER
AÇTIĞINI
ANLAYACAĞIZ
YAKINDA.

SEVENİ YOKTU SPINOZANIN.. EN BAŞTA YAHUDİ OLDUĞU İÇİN, SONRA DA BIRAKIP YAHUDİLİĞİ DİNSİZLİĞİ SEÇTİĞİ İÇİN.. ÜSTELİK, O DÖNEM İÇİN PEK UÇ BİR SAVLA ÇIKMIŞTI ORTAYA...

İNSAN, AKLI DOĞRULTUSUNDA DÜŞÜNMEKTE VE İNANMAKTA ÖZGÜRDÜR..

SPINOZA DİYORDU Kİ, TANRI VARDIR AMA DİNİN BİZE ANLATTIĞI GİBİ DEĞİL, GAYRİ KİŞİSEL VE RUHSAL BİR "İLKE" OLARAK, EVRENİN GERÇEKLİĞİNİ VAR EDEN BİR TÖZ OLARAK VARDIR.. (PANTEİZM: "HER ŞEY TANRIDIR" DER) İŞTE BU YÜZDEN ZAVALLI SPINOZA GÖZLÜK CAMLARINI PARLATARAK, YOKLUK İÇİNDE YAŞADL

BÜTÜN BU FİLOZOFLAR, İYİ BİRER MADDECI VE YARI-DİNSİZ OLMAKLA BERABER, ONLARIN DA BİR KUSURCUKLARI VARDI. BİLİME YANLIŞ BİÇİMDE BEL BAĞLAMISLARDI. İNSANIN, DOĞANIN BİR PARÇASI OLDUĞU (Kİ, DOĞRUYDU BU) VE İNSAN İLİŞKİLERİNİN DOĞA OLAYLARINI YÖNETEN YASALARA TABİ OLDUĞU (YANLIŞTI ELBET) VARSAYIMINDAN YOLA ÇIKMIŞLARDI.

NESİ YANLIŞMIŞ BUNUN?

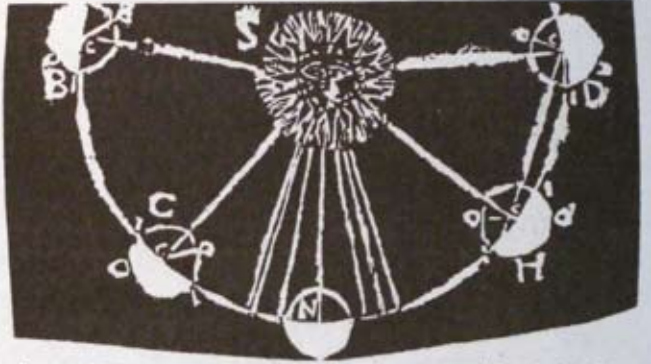

ÇÜNKÜ DESCARTES, SPINOZA VE ONLARIN ARDINDAN GELENLER DOĞANIN DEĞİŞMEDİĞİNİ, EVRİM GEÇİRMEDİĞİNİ, EVRENSEL VE DEĞİŞMEZ YASALARA TABİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYÖRLER VE YANILIYÖRLARDI...

BAKALIM DİDEROT NE DİYECEK BU İŞE?

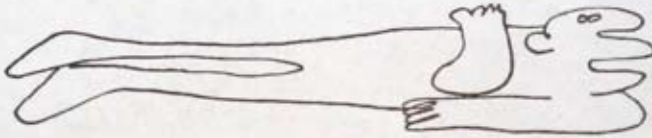

"GÖKBİLİM,
GEZEĞENLERİN
KENDİ İÇİNDE KAPALI
BİR YÖRÜNGE
İZLEDİKLERİNİ VE BU
DÖNGÜ İÇİNDE ÇIKIŞ
NOKTALARINA GERİ
DÖNDÜKLERİNİ
GÖSTERMEKTEDİR..."

DİDEROT (VE DAHA BAŞKALARI) DÜNYANIN VE
İNSANLIĞIN BAŞINDAN BERİ HEP BÖYLE OLDUĞU
SONUCUNA VARMIŞLARDI. ONLARA GÖRE,
NE DÜNYA, NE DE İNSANOĞLU BİR EVRİM
GEÇİRMİŞTİ. YAPTIKLARI, YAŞAM VE ÖLÜM
DÖNGÜLERİNİ YİNELEMETİ.

BİRAZDAN
GÖRECEĞİZ, BUNLAR
MEKANİKÇİ VE
METAFİZİKÇİ
GÖRÜŞLERDİ.

BİRAZDAN MR.
YETMEDİ Mİ ARTIK!

ONLARA GÖRE YİĞİNLAR, HALK YOKTU.
BİR TEK KAHRAMANLAR (KRALLAR,
KOMUTANLAR, PEYGAMBERLER,
FİLOZOFLAR) VARDI, YİĞİNLARSA
KAHRAMANLARIN
GÜDÜMÜNDEYDİLER. TARİHİN
"İTİCİ GÜCÜ" BU KAHRAMANLARDI.
KLEOPATRA'NIN BURNU, TÜM MİSİR
HALKININ TOPLAMINDAN DAHA FAZLA
ETKİLEMİŞTİ DÜNYAYI.

YANI İNSAN
KADERİN DEĞİL,
RASGELE
MEYDANA
GELEN
OLAYLARIN
ÜRÜNÜYDÜ.

HAYDAA!..

MARX'TAN ÖNCEKİ FİLOZOFLARIN İZİNİ SÜRDÜĞÜMÜZDE
LOCKE'UN, BERKELEY'İN VE HUME'UN

DENEYİMCİLİĞİNE ULAŞIRIZ...

LOCKE (JOHN)

KRALLARIN "TANRISAL
HAKKINA, DİNİN
"YANILMAZLIĞI"NA YANI
"MUTLAK DOĞRU"YA VE
KİLİSENİN DOGMALARINA
KARŞI ÇIKAN İNGİLİZ.
O DA TANRITANIMAZ
BİR MADDECI.

"KİMSE BİR
DİĞERİNDEN FAZLASINA
SAHİP OLAMAZ.
HEPİMİZ AYNI TÖRDEN
VE KÖKENDEN
GELİYORUZ.
EŞİTİZ HEPİMİZ.
DOĞANIN
NİMETLERİNDEN
YARARLANMAKTA EŞİT
HAKKA SAHİBİZ.."

LOCKE'A GÖRE İNSANLAR TANRIMI, DİNİN BUYRUĞUNCA DEĞİL, KENDİLERİN-
CE ANLAMALYDIL. BU GÖRÜŞLER PAPAZ CAMİASINDA BOMBA ETKİSİ
YARATTI. BİR ANGLİKAN PİSKOPOSU VE İDEALİST BİR FİLOZOF OLAN
CORÇ BERKELEY, LOCKE'UN GÖRÜŞLERİNİ ÇÜRÜTMEK İÇİN DİDİNDİ DURDU,
AMA BECEREMEDİ. BİR BAŞKA FİLOZOF LOCKE'UN YARDIMINA YETİŞMİŞTİ.

DAVID
HUME
(1711-1776)

BİLİNEMEZCİ, YANI HIÇBİR
ŞEYİN KESİN OLARAK
BİLİNEMEYECEĞİNİ
SAVUNAN HUME DİNE
HEPTEN KARŞI BU
DÜŞÜNCELERİYLE
İNGİLTERE'DE ORTALIĞI
KARIŞTIRIP, FRANSAYA GÖÇ
ETTİ. BURADA DA SES
GETİRDİ DÜŞÜNCELERİ.

FRANSA O SIRA EN
"CÜRETKAR"
DÜŞÜNCELERİN
MERKEZİYDİ. SARAYA
VE RAHİPLERİN
TİRANLIĞINA KARŞI
YAYILAN İSYANIN
MEYVELERİ, FRANSTZ
DEVRİMİ VE
**AKLIN
ZAFERİ** OLDU...

HİML
VOLTARE,
ROUSSEAU, DİDEROT,
MONTESQUIEU,
ROBESPIERRE,
DANTON.

FRANSTZ DEVRİMİ "FELSETİ" FİKİRLERİNDEN ÇOK "SİYASAL"
FİKİRLERİYLE (ÖZGÜRLÜK, EŞİTLİK, KARDEŞLİK GİBL.) YAYILDİ.
FRANSTZLARI ÖRNEK ALAN AMERİKALILAR, AVRUPA'DAN
KURTARDILAR KENDİLERİNİ. AVRUPALILAR DA KİLİSENİN
SALTANATINDAN.

AYDINLANMA
FELSEFESİ DÜNYAYI
BAĞNAZLIKTAN
KURTARDI.

(BU SAYEDE YENİ BİLİMLER ÇİÇEK AÇTI.)

BU ARADA, 18. YÜZYILIN MADDECİ FİKİRLERİNE MEYDAN OKUYAN YENİ BİR İDEALİST FELSEFE TÜREDİ. EN ÖNEMLİ TEMSİLCİSİ:

IMMANUEL KANT

(ALMAN, 1724-1804)

Critik
der
reinen Vernunft

Immanuel Kant
Berlin in Singapur

Dr. G. G.
Verlag der Deutschen Buchhandlung
1784

EN ÖNEMLİ ESERİ, "SAF AKLIN ELEŞTİRİSİ" ADLI KİTAPTI. BU KİTAP İÇİN 15 YIL BOYUNCA İNSAN AKLININ ELEŞTİREL ÇÖZÜMLEMESİNE KATA YORDU. BİRÇOK ZOR SORUNLA UĞRAŞTIĞI ESERDE VARDIĞI SONUÇ ŞUYDU:

"GERÇEKLIĞİ TANIMLAMAYA DÖNÜK HER ÇABA, İSTER BİLİMSEL, İSTER DİNSEL OLSUN, VARSAYIM OLMAKTAN ÖTEYE GİDEMEZ!"

"DENEY-ÜSTÜ BİLGİYİ KAVRAMAYA DÖNÜK ÇABALAR, BEYHUDE ÇABALARDIR. ÇÜNKÜ ZİHİN, ÜRETTİĞİ BÜTÜN TEZLERE KARŞI AYNI ŞEKİLDE GEÇERLİ OLABİLEK BİR KARŞI-TEZ ÜRETEBİLİR..."

"TANRININ VARLIĞINI OLAĞAN YÖNTEMLERLE KANITLAMAK OLANAKSIZDIR..."

BUNA RAĞMEN KANT, "TANRIYA VE ÖLÜMSÜZLÜĞE İNANMADAN AHLAK VAR OLAMAZ" DİYORDU. O NEDENLE, TANRININ VARLIĞINA "İNANMAK" LAZIM GELİYORDU. ÇÜNKÜ ÖYLE "GEREKİYORDU".

(SÖYLEDİKLERİMDEN PEK BİR ŞEY ANLAMADISANIZ TASALANMAYIN. BU "SAF" FELSEFE ZAMANLARINDA DA KİMSENİN BİR ŞEYDEN ANLADIĞI YOKTU.)

NEDEN BU KADAR LAKIRDI ETTİN O ZAMAN DEMEYİN. AMACIM, MARX'IN GÖRÜŞLERİNİN OLUŞMASINDA ETKİLİ OLAN VE EN BÜYÜK TEMSİLCİLERİ SCHELLİNG, FICHTE VE HEGEL OLAN ALMAN İDEALİST FELSEFESİNE ULAŞMAKTI. BU HERİFLERLE FELSEFE BÜYÜK BİR SİÇRAMA YAŞADI. YUNAN FELSEFESİNİN EN İYİ YÖNLERİ YENİDEN HAYAT BULDU: DİYALEKTİK, İNSANLIĞIN GELİŞİMİ ÖĞRETİŞİ.

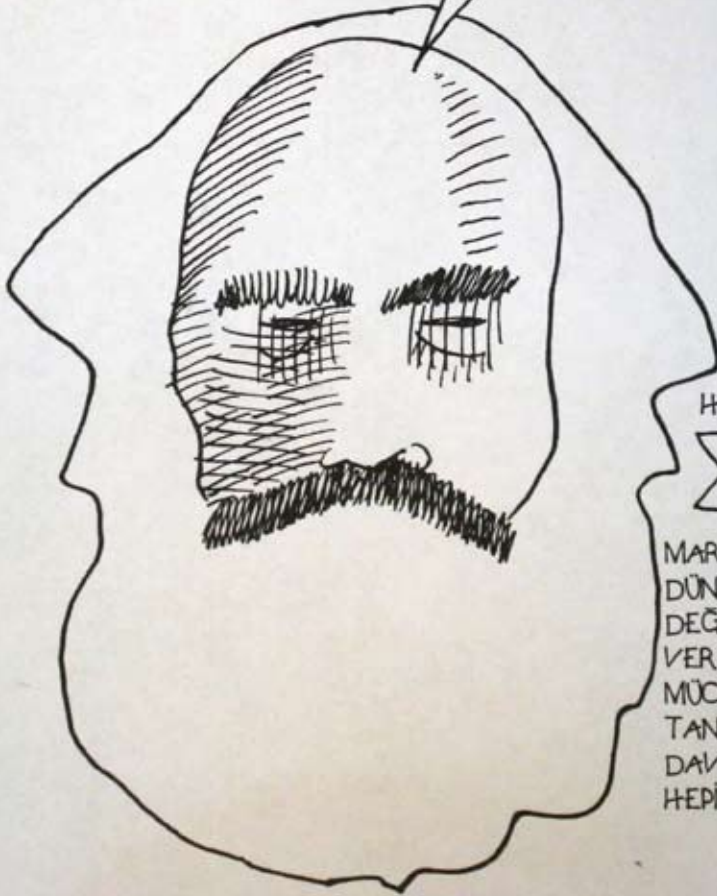
METAFİZİK,
DİYALEKTİK,
MEKANİKÇİLİK,
MADDECİLİK,
İDEALİZM
YETTİ BE KATA
ÜTÜLEDİĞİNİZ.

OYNAT-
MAYA
AZ
KALDI

MARX DA AYNI ŞEYİ
DÜŞÜNÜYORDU... FELSEFENİN
DİLİ, ANLAMASI İMKANSIZ,
SOYUT BİR KARMAŞAYA
DÖNMÜŞTÜ.

MARX İŞTE BU KÖRDÜĞÜMÜ
ÇÖZMEYİ KAFASINA
KOYDU. VARSAYIMLARDAN
ÇIKIP GERÇEK BİLİMSEL BİR
FELSEFEYE DÖNDÜ YÜZÜNÜ.
FELSEFEYE DÜNYAYI
DEĞİŞTİRECEK, PRATİK BİR
KULLANIM KAZANDIRDI.

BUGÜNE KADAR BÜTÜN
FİLOZOFLAR DÜNYAYI
YORUMLAMAKLA
UĞRAŞTILAR.
ANCAK ASLOLAN
DEĞİŞTİRMEKTİR
DÜNYAYI!

HADI BAKALIM!

MARXIN YAŞADIĞI
DÜNYAYA VE ONU
DEĞİŞTİRMEK İÇİN
VERDİĞİ
MÜCADELEYE
TANIK OLMAYA
DAVETLİSİNİZ..
HEPİNİZ..

MARXIN
KURAMI KADİR-İ
MUTLAKTIR
ÇÜNKÜ
DOĞRULUĞU
KESİNDİR...

LENİN

BU KİTAPÇIKTA MARXIN
TÜM KURAMINI
ANLATMAMIZ İMKANSIZ.
DERYA DENİZ BİR
KURAMDIR ONUNKİ.

BİZİM YAPABİLECEĞİMİZ,
MARKSİZMİN ÜÇ ANA
DALA AYRILAN
TEMELLERİNİ
ÖZETLEMELİK:

1
MARXIN
FELSEFESİ

2
MARXIN
EKONOMİ
ÖĞRETİSİ

3
BAY MARXIN
TARİHSEL
MADDECİLİĞİ

GÖRDÜĞÜMÜZ GİBİ,
FELSEFİ DÜŞÜNCELERİ
BAKIMINDAN İNSAN
EVLADI İKİYE AYRILIR:

İDEALİSTLER
VE
MADDECİLER

İDEALİZM DOĞAÜSTÜ
VE KUTSAL GÜÇLERİN
VARLIĞINI KABUL
ETMEKLE BAŞLAR...

MADDECİLİK İSE
DOĞANIN ÖTESİNDE
HIÇBİR ŞEY
OLMADIĞINI SÖYLER...

İDEALİZM HAYALLER GÖRÜR,
TANRILARIN VAR OLDUĞUNU İDDİA
EDER, HER ŞEYİ "YÜCELTİR", AMA
ORTAYA ATTIĞI İDDİALAR İÇİN
ELİNDE BİR KANITI YOKTUR.

AKSİNE MADDECİLİK YÜCELTMEZ,
SADECE OLAYLARA DİNİN DIŞINDA
BİLİMSEL AÇIKLAMALAR GETİRMENE
ÇALIŞIR...

KANIT
DA NEYMİŞ,
İMAN YETER DE
ARTAR BİLE.

YANI
DAHA
BASİTİ;

İDEALİSTLER OLAYLARI DİNİN
BUYURDUĞU ÜZERE AÇIKLARLAR...

MADDECİLER İSE
BİLİMSEL TEMELDE...

İLK FELSETİ ÇALIŞMALARINDAN İTİBAREN MARX, MADDECİLİĞE YÖNELDİ ANCAK BÜTÜN HAYATINI MADDECİLİĞE BİLİMSEL BİR NİTELİK KAZANDIRARAK ONU GÜÇLENDİRMEYE ADADI.

NEDEN MİR...
MARX'TAN
ÖNCE
MADDECİLERİN
İNKAR ETTİĞİ
TEK ŞEY VARDI:
TANRI, O KADAR...

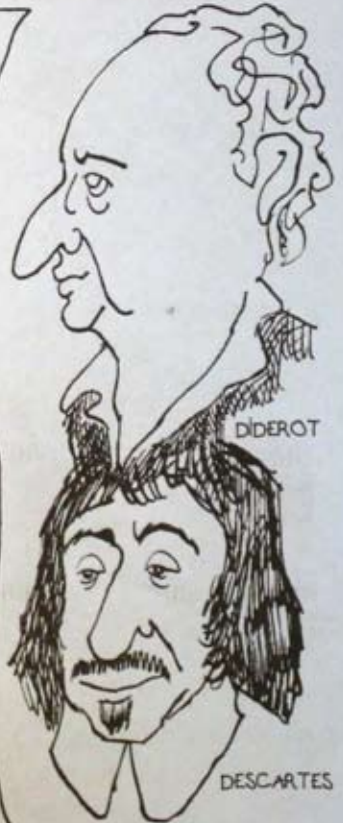
ORTALIKTA CRİT
ATAN BU
"TANRIDAN
İCAZETLİ
DİNSİZLER"İN
TANRININ VAR
OLMADIĞINI
KANITLAMAK İÇİN
DİNCİLERLE AYNI
TEZLERİ
KULLANIMALARI
BOŞ
KAVRAMLAR
ÖRETMEKTEN
BAŞKA İŞE
YARAMADI

TANRI VAR
DİYORUM
SANA,
ANLANSANA!

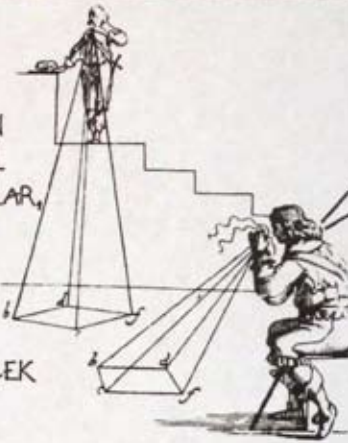
17. 18. YÜZYILLARDA EN BÜYÜK BİLİMSEL GELİŞMELER, MATEMATİK VE GÖKSEL VARLIKLARIN DEVİNİMİ (MEKANİĞİ) ALANLARINDA YAŞANDI. MADDECİLİK DE MEKANİK BİR HALE BÜRÜNDÜ... YANİ MADDECİ FİLOZOFLAR HEM DOĞAYI, HEM TOPLUMSAL YAŞAMI MEKANİK BİR BAKIŞ AÇISINDAN İRDELEMeye BAŞLADILAR...

O YÜZDEN
DİDEROT,
HELVECİO,
TOLAND VE
DESCARTES'E
FİLAN MEKANİKÇİ
ADI VERİLDİ.

O GÜNLERDE
BİLİMLERİN
ULAŞTIĞI SON
NOKTA SAYILAN
MEKANİĞİ TEMEL
ALAN FİLOZOFLAR,
MEKANİK
YASALARINDAN
TÜM DOĞAYA
VE HAYATA
UYGULANABİLECEK
YASALAR
TÜRETTİLER.

DOĞA,
MAKİNE GİBİ
DEĞİŞMEZ VE
SONSUZ
DÖNGÜSEL BİR
YAPAYA
SAHİPTİR.*

* BU FELSEFE ÖLÇÜTÜNE DE
METAFİZİK DENİR...

PEKİ NİYE METAFİZİK?

METAFİZİK YUNANCADA
"FİZİK ÖTESİ" ANLAMINA
GELİR...

DOĞADA
YALNIZ
NİCELİKSEL
ARTIŞLAR OLUR,
ANCAK
DEĞİŞEN BİR
ŞEY
OLMAZ...

HEGELİN ÖĞRENCİSİ
FEUERBACH'IN TEZİYDİ
BU...

METAFİZİĞE
GÖRE
NESNELER
DEĞİŞMEZDİR,
BAŞTA
NEYSE SONDA
DA ODUR...
ARALARINDA
İLİŞKİ YOKTUR,
ONUN İÇİN DE
BİRİ DİĞERİNDEN
BAĞIMSIZ
OLARAK
İNCELENEBİLİR...

DOĞA ÜSTÜNE BÖYLE
DÜŞÜNENLER TOPLUM İÇİN
DE AYNI TEZLERİ ÖNE
SÜRÜYORLARDI METAFİZİĞE
GÖRE TOPLUM DA
DEĞİŞMEZDİ YALNIZ
MEKANİK BİR HAREKETLE
KENDİNİ TEKRAR EDERDİ
SAVAŞLAR OLUR, KİTLİK
BAŞ GÖSTERİR,
HÜKÜMETLERİN BİRİ DÜŞER
YENİSİ KURULUR...

YANI
İNSANOĞLU
HIÇBİR ŞEYİ
DEĞİŞTİREMEZ
ÖYLE Mİ?

METAFİZİKÇİ MADDECİLERİN VE MEKANİKÇİLERİN DEFOLARINI
GÖREN MARX ŞU SORUYU SORDU:

ŞİMDİ ŞU TANIRMI KOYALIM BİR TARAFTA... SABAH AKŞAM ONU TARTIŞANLARI
DA DİĞER TARAFTA... BİRAZ DA İNSANDAN, ONUN TARİHTEKİ YERİNDEN
KONUŞALIM BAKALIM, "HİÇBİR ŞEY DEĞİŞMEZ" DEMEK NE DEMEKMiŞ?

DOĞAYA VE İNSANA DAİR
MEKANİKÇİ GÖRÜŞLERE
KARŞI, MARX VE ENGELS
BİR İLERLEME ÖĞRETİSİ
ÖNE SÜRDÜLER.
BU DA DİYALEKTİĞE
DÖNMEK DEMEKTİ.

O DA
NE Kİ?
YENİLİR Mİ?
İÇİLİR Mİ?

DİYALEKTİK...
YUNANCA
'DİYALOG'DAN
GELİR. YANI TARTIŞMA...

ÇOK ESKİ ÇAĞLARDAN BERİ BAZI FİLOZOFLAR,
GERÇEĞİ KEŞFETMEK İÇİN BİR YÖNTEM
KULLANILARDI. BU, GERÇEĞE, KARŞISINDAKİNİN AKIL
YÜRÜTMESİNDE VAR OLAN ÇELİŞKİLERİ ORTAYA
SEREREK
ULAŞMA
YÖNTEMİDİ.

DİN (ÖZELLİKLE DE KATOLİKLİK)
TARTIŞMAYA KARŞI ÇIKTI.
DİYALEKTİĞİN BİTMEŞİ DEMEK Tİ BU.
HER ŞEY KUTSAL KİTAPIN
BUYURDUĞU GİBİYE, TARTIŞMAYA
NE GEREK VAR ÖYLE DEĞİL Mİ?

İLLE
TARTIŞMAK
İSTİYORSA
CANIN, BEN
BURDAYIM.

KANT VE HEGEL
DİYALEKTİĞİ
YENİDEN
KULLANIMAYA
BAŞLADILAR...
AMA HEGELİN
MESELEYE
YAKLAŞIMINDA
Bİ TERSLİK VARDI.
"ENGELS BUNU ŞÖYLE AÇIKLAR:

"ÖNCELİKLE, UFKU O GÜNÜN
BİLGİ VE KAVRAMLARIYLA
SINIRLIYDI. BUNA BİR DE HEGELİN
İDEALİST OLMASINI EKLEYELİM:
ONUN İÇİN DÜŞÜNCELER
(İDEALAR), NESNELERİN SOYUT
İMGELERİNDEN BAŞKA BİR ŞEY
DEĞİLDİ. BUNLAR VE GELİŞİMLERİ,
DÜNYA DAHA VAR OLMADAN
NASILSA VAR OLAN
DÜŞÜNCELERİN İZDÜŞÜMÜYDÜ
ONA GÖRE. HEGELİN SİSTEMİ ÖLÜ
DOĞMUŞ BİR BEBEKTİ SANKİ.
AMA DÖNEMİNİN EN İLERİ
ÜRÜNÜYDÜ. BİR YANDAN TARİH
KAVRAMINA VAZGEÇİLMEZ BİR
ÖNEM ATFERDERKEN,
DİĞER YANDAN İNSANLIK TARİHİNİ
BİR İLERLEME SÜRECİ OLARAK
GÖRÜYÖRÜDÜ..."

ANLADIN MI?

ÇIK...

ÖZÜNDE:

HEGEL'İN FELSETESİ ÇOK DEĞERLİ GÖRÜŞLER İÇERİYORDU: SONSUZ DEVİNİM, EVRENSEL RUHUN GELİŞİMİ ÖĞRETİLERİ VE DE

DİYALEKTİK...

AMA BR AYAĞI ÇUKURDAYDI DİYALEKTİĞİNİN. DİYALEKTİĞİN SÖZLÜ KURALLARI SADECE RUHUN GELİŞİMİNİ YÖNETİYORDU, DOĞAYI VE TOPLUMU DEĞİL...

Berlin, le 26 Mars 1832

Mon très cher ami,

*C'est ma seule façon de me
faire la main pour avoir une lettre
qui l'introduise auprès de Vous. Vous*

NASIL
YANIR?

DİNLE
DE
ÖĞREN.

DİYALEKTİK YÖNTEME GÖRE SONSUZA DEK SABİT KALAN VE DEĞİŞMEYEN HİÇBİR ŞEY YOKTUR. BUNA RAĞMEN HEGEL DOĞANIN VE TOPLUMUN GELİŞİMİNİ İNKAR EDİYORDU. ONUN DİYALEKTİĞİNDEKİ EN BÜYÜK ÇELİŞKİ İŞTE BUDUR...

BİZİ DE
DÜŞÜN BE
BİRADER,
Bİ ÖRNEK
VER...

(TERCÜMESİ ŞU, EN AZINDAN BENİM ELİMDEN GELENİ.)
HEGEL İDEALİST BİR FİLOZOFTU. ONA GÖRE, DÜNYADA ESAS OLAN MADDE DEĞİL RUH İDİ. BU NEDENLE BAĞIMSIZ VE SONUÇTA ÖZGÜR OLAN DA BU RUH'TU.

TERCÜMESİ BUYSA.

BİR DE BUNU DİNLE BAKALIM. HEGEL, ZİNCİRE KURULMUŞ OLSAN DA KENDİNİ ÖZGÜR SAYABİLİRSİN DİYOR.

PATRON TARAFINDAN SÖMÜRÜLEN İŞÇİYE HEGEL'İN ÖĞÜDÜ ŞUYDU: MADDETEN MARUZ KALDIĞIN ZULÜMDEN KURTULMAYA UĞRAŞMA. DEVLETE (YANI TANRININ YERYÜZÜNDEKİ TEMSİLCİSİNE) İTAAT ET Kİ, MUTLU VE ÖZGÜR OLSUN. (RUHEN ELBET)

BUGÜN HEGEL'İN GÖRÜŞLERİ SAÇMA GÖRÜNEBİLİR, AMA DÖNEMİNDE ÇOK CESUR, PEK ÇOKLARI İÇİN HAZMETMESİ GÜÇ GÖRÜŞLERDİ BUNLAR. KENDİ ÇAPINDA DİYALEKTİK OLDUKLARINDAN.

DİYALEKTİK AMA İDEALİST.

NE ATIP TUTUYOR BU HEGEL!

MARX HEGEL'İN DİYALEKTİĞİ İÇİN "EGRETİ, BAŞAĞI, YENİDEN AYAKLARI ÜSTÜNE OTURTMAK GEREK" DEDİ.

KASTETTİĞİ, TEK KELİMEYLE, MADDEÇİLİĞE DÖNDÜRMEK

HEGEL İLERLEME KURAMI İLE İLGİLİ NE ÇIKARTIYOR ÜSTADIM?

BEKLE BE KARDEŞİM! VALİDE HANIMIN KARINCAĞIZINDA NASIL DURDUN?..

"İNSANIN GELİŞİMİ"

- DİYORDU HEGEL-
SADECE TIRANIN
ÖZGÜR OLDUĞU İLKE
DOĞU DESPOTLUĞUNDAN,
DAHA ÇOK KİŞİNİN ÖZGÜR
OLDUĞU YUNAN-ROMA
SOYLU DÜZENİNE DOĞRU
SÜREKLİ BİR
İLERLEME GEÇİRMİŞTİR.

SONRA KÖLELİK VE SERFLİK DÜZENİ DE YIKILDI, DAHA FAZLA
İNSAN "ÖZGÜR"LEŞTİ. ARDINDAN, HRİSTİYAN-CERMEN DÜNYASI,
FEODALİZM, MONARŞİ, FRANSIZ DEVRİMİ VE NİHAyet PRUSYA
DEVLETİYLE İNSANLIĞIN MUTLAK ÖZGÜRLÜĞÜNE VARILDI.
- DİYORDU HEGEL.

TUTTUM
BU HEGELİ Bİ
ULUSAL NİŞAN
DA ONA
VERELİM,
SEVİNSİN
GARİBAN.

PRUSYA'DA BİR İMPARATOR, BİR ORDU, ZENGİN BİR KİLİSE VE
DÜZİNELERCE TOPRAK SAHİBİ BULUNURDU. HALK ONLARIN KÖLELERİ
DEĞİLSE DE ÇALIŞANLARIYDI, ONLAR İÇİN ÇALIŞIRDI. KÖLE DEĞİL
DEDİYSEK EZİLİYOR DEMEDİK. BU ZULME GÖZLERİNİ KAPAYAN HEGEL
KÖLELİK KALKTI DİYORDU. ONA GÖRE MUTLAK ÖZGÜRLÜK MEVCUTTU.

ASLINDA DÖNEN
DOLAP ŞUYDU:
FEODALİZM
KAPİTALİZME
DÖNÜŞÜYÖRÜ.
YANİ SÖMÜRÜNÜN
DAHA İNCE,
DAHA BİR
MODERN
BİÇİMİNE...

İŞTE
ANLAYAMADIĞI
BUYDU BAY
HEGELİN.

VE MARX'IN
ANLADIĞI.

HEGEL BİR YANDAN
İNSANIN GELİŞİMİNDEN
BAHSEYİYOR, DİĞER
YANDAN BU GELİŞİMİN
PRUSYA DEVLETİYLE
SON BULDUĞUNU
SÖYLEYEREK
GELİŞİMİ İNKAR
EDİYÖRÜ.
İŞTE HEGEL BİR KEZ
DAHA METAFİZİĞİN
SULARINA
DALIYÖRÜ.

PRUSYANIN
KRALI
MÖBAREK

HEGELİN AKIL
YÜRÖTME BİÇİMİ
Mİ VE DİYALEKTİK
YÖNTEME UYGUN
OLSA DA,
GERÇEKLİĞE
YANLIŞ
UYGULANMIŞTI.
"KARŞITLAR
ARASINDAKİ
ÇATIŞMA"YA Bİ
BAKALIM
ÖRNEĞİN.

KARŞITLARIN
BİRLİĞİ HER
DURUMDA GEÇERLİDİR.
HER ŞEY, BİRBİRLERİYLE
AYRILMAZ BİÇİMDE
BAĞLANTILI AMA BİR O
KADAR DA BİRİ DİĞERİNİ
DIŞLAYAN ÖGELERDEN
MEYDANA GELMİŞTİR.

Bİ ÖRNEK DAHA VERELİM
BAŞ AĞRITMADAN.

ÖRNEĞİN TOPLUM
BİR BÜTÜNDÜR.
BU BÜTÜNDEKİ
ZENGİNLER, ORTA
SINIFLAR, FAKİRLER VE
SEFİLLER GİBİ KARŞIT
UNSURLAR ARASINDA
HEM BİR BİRLİKTELİK,
HEM DE ÇELİŞKİLER
MEVCUTTUR...

BİRLİKTE
TABİ YA,
İSYAN
ETMEDEN.

HEGEL MANTIKLI BİR
BİÇİMDE, "İNSANLIĞIN
GELİŞİMİNİ
KARŞITLARIN
MÜCADELESİ
SAĞLIYOR, BU
MÜCADELEDE BİR
TARAFIN ZAFERİ
DEĞİŞİMLERİ
TETİKLIYOR" DEMİŞTİ.

AMA İŞTE BU
DİYALEKTİK
YASASI
UYGULANAMADI
GERÇEKLIĞE.

VE YENİ DEVİRDE,
KARŞITLARIN MÜCADELESİ
ARTIK TOPLUMU
DÖNÜŞTÜRME
HEDEFİNDEN ÇIKIP,
ZATEN EN İLERİ NOKTA
OLAN PRUSYA
TOPLUMUNU BİRAZ DAHA
MİLEŞTİRMEME HİZMET
ETMELİYDİ.

İŞTE BU NOKTADA, MARX DEVREYE
GİREREK HEGELİN DİYALEKTİĞİNİ
AYAKLARI ÜSTÜNE DİKTİ.

HEGEL

SERMAYE İLE EMEK
GİBİ GERÇEK
KARŞITLIKLARIN OLDUĞU
YERDE UZLAŞMANIN
SÖZÜ GEÇMEZ.
ANLAŞILDI MI?

MARX'İ DİYALEKTİĞE
YÖNELTEN HEGEL İSE,
ONU MADDECİLİĞE
YÖNELTEN DE LUDWIG
FEUERBACH'TI
(FOYERBAH).
MARXIN, FEUERBACH'IN
ÖĞRETİSİNİ DE
DÖNÜŞTÜRMEŞİ
GEREKECEK Tİ ELBET...

NE HALT ETMİŞ
DE BU
FOYERBAH,
MARX UĞRAŞMIŞ
ONUNLA DA...

İDEALİST HEGELİN
ÖĞRENCİSİ OLAN
FEUERBACH, HEGEL
İDEALİZMİNE TEKMİYİ
BASIP MADDECİLİĞE
ÇARK EDİVERDİ.
YİNE DE METAFİZİKÇİ
DEMELİYİZ ONUN İÇİN.
ÇÜNKÜ DOĞAYI VE
TOPLUMU DURAĞAN,
HAREKETSİZ VE
DEĞİŞİM SÜRECİNDEN
KOPUK OLARAK
TASAVVUR ETTİ.

YANI...

HEGEL
DİYALEKTİKÇİYDİ AMA
İDEALİSTTİ, FEUERBACH
İSE MADDECİYDİ AMA
METAFİZİKÇİYDİ
(DİYALEKTİKÇİ DEĞİLDİ
ANLAYACAĞIN.)

BUNLARIN EN İYİ YANLARINI ALIP, BİR
BİLEŞİM YARATMA İŞİNİ MARX YAPTI.
BU ESASLI BİLEŞİMİN ADI

**DİYALEKTİK
MADDECİLİK**

(FEUERBACH'IN MADDECİLİĞİ,
HEGEL'İN DİYALEKTİĞİ)

OOO... MI
AŞIRMIŞ BİZİM
SAKALLI

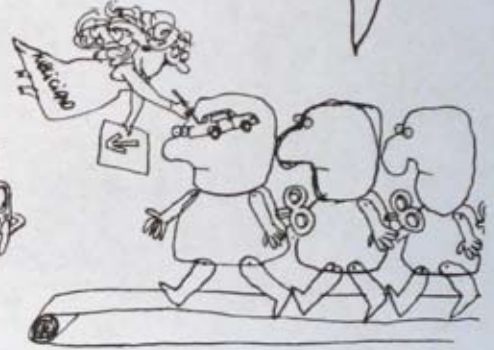
HAYIR... MARX
ONLARI DÜZELTİP,
GELİŞTRDİ.

DAHA ÖNCE DE SÖYLEDİĞİMİZ GİBİ HEGEL ARTIK ÇOĞUNLUĞUN ZENGİN VE AYRICALIKLI BİR AZINLIK TARAFINDAN SÖMÜRÜLDÜĞÜNÜ YA GÖRMÜYORDU, YA DA GÖRMEK İSTEMİYORDU. GENÇ MARX'IN İLK UĞRAŞTIĞI İŞ BUYDU.

EMEK İŞÇİYE YABANCILAŞ- YOR DA, NİYE? NASIL?

*YABANCILAŞMA:
DİKKAT DAĞITMAK...
BİR ŞEYİN HAKİMİYETİNİ
BİRİNDEN ALIP BİR
DİĞERİNE VERMEK BİRİNİ
SAHLIKTAN MAHRUM
ETMEK.

ÖZGÜR OLMAYAN EMEK (YANI PATRON İÇİN YAPILAN İŞ) İŞÇİYE BİR ÜCRET KAZANDIRIR, AMA AYNI ZAMANDA ONU "YABANCILAŞTIRIR", YANI PATRONUN EL KOYDUĞU BİŞEYDEN MAHRUM EDER.

BU "BİŞEY" DE NE OLA?

İLK "MARKSİST" ESERİNDE GENÇ MARX YABANCILAŞMA FELSEFESİNİ, DAHA DOĞRUSU YABANCILAŞMANIN ÇEŞİTLERİNİ İNCELEDİ. SİYASİ, DİNSEL VE EKONOMİK ÇEŞİTLERİNİ.

BU ESERE,
"1844
ELYAZMALARI"
ADI VERİLİR.

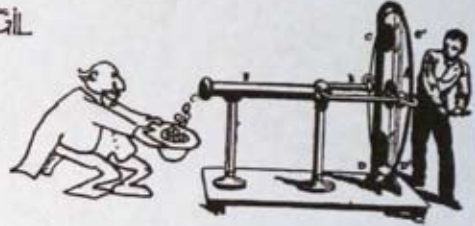

"İŞÇİNİN EMEĞİNİN
ÜRÜNÜ NEREYE
GİDİYOR?" DİYE
SORAR MARX...

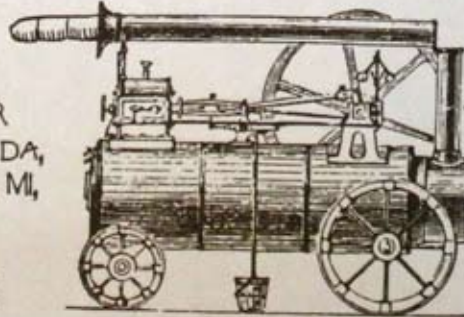
İŞÇİ EMEĞİYLE
İPLİK, MAKİNE,
LASTİK, ÇELİK VEYA
KİTAP YARATIR. AMA
SONUNDA BUNLAR
PATRONUN MÜLKÜ
OLUR. SONRA DA
TİCARETİN
KONUSU HALİNE
GELİR. BÖYLELİKLE
İŞÇİNİN EMEĞİ,
KENDİSİNİN DEĞİL
BAŞKALARININ
ÇIKARLARINA
HİZMET EDER...

SERSETİL
ETMENİN ADI
YABANCILAŞMA
OLUYOR...

İŞÇİNİN YABANCILAŞMASI ŞU ANLAMA GELİR: İŞÇİ NE KADAR FAZLA ÜRETİRSE O KADAR AZ TÜKETEBİLİR; NE KADAR FAZLA DEĞER YARATIRSA O KADAR AZ DEĞERLİDİR. EMEĞİN ÜRETTİĞİ, ZENGİNLER İÇİN CENNET, İŞÇİLER İÇİNSE CEHENNEM. İNSAN EMEĞİNİN YERİNİ MAKİNELER ALSA DA İŞÇİLERİN BİR BÖLÜMÜ İÇİN EKMEK ASLANIN AĞZINDAN MİDESİNE İNER. İŞÇİLERİN DİĞER BÖLÜMÜ İSE, BİRER MAKİNEYE DÖNÜŞÜR. (YABANCILAŞMA İŞTE BÖYLE SERSETİL EDİYOR. AŞAĞILYOR.)

AMA YABANCILAŞMA
AŞAĞILAMAKLA KALMAZ,
(MARX'IN KEŞFETTİĞİ
ÜZERE) İŞÇİYİ BİR
YANDAN DA
KİŞİLİKSİZLEŞTİRİR.
PATRON İÇİN İŞİN BİR
YÖNTEMİ, HIZI VAR DA,
İŞÇİNİN MECALİ VAR MI,
SORAN YOK. İŞÇİ
SONUNDA İŞTE ŞU
GÖRDÜĞÜNÜZ ŞEYE
DÖNÜŞÜYOR.

İŞTE BU
DEMİR
YIGINININ
İÇİNDE BİR ET
PARÇASL

MARX BU,
DURUR MU.
"MEVCUT ÜRETİM
ARAÇLARININ
TAMAMI, DAHA
ÖNCE YAŞAMIŞ,
DÜŞÜNÜMÜŞ,
YARATMIŞ VE BİR
ŞEYLER
BAŞARMAK İÇİN
HAYATLARINI
VERMİŞ BÜTÜN
NESİLLERİN
EMEKLERİNİN
ÜRÜNÜDÜR."
DİYOR...

ÖYLEYSE
GALİLEONUN
NEWTONUN,
LEONARDONUN,
KOPERNİKİN VE DAHA
BİNLERCESİNİN
BULUŞLARI KİME AİT?

HAK MI Kİ, TÜM
BUNLARIN YALNIZ
BAZILARINA AİT
OLMASI BİNLERCE
YILLIK EMEK VE
ORTAYA ÇIKAN
ONCA DEHA BİR
ZENGİN AZINLIĞIN
ÇIKARLARINA MI
HİZMET EDECEK?
HIÇ ÖYLE OLUR MU.

ÜRETİM
ARAÇLARININ
ÖZEL MÜLKİYETİ
YABANCILAŞMANIN
DANİSKASIDIR...

TOPLUMSAL GÜÇ, DİYOR MARX, KÜÇÜK BİR
GRUBUN AYRICALIKLI GÜCÜNE DÖNÜŞTÜ.
ÇOĞUNLUĞUN EMEĞİ, KÜÇÜK BİR AZINLIĞIN
SERMAYESİNE DÖNÜŞTÜ.

İŞTE
KAPİTALİZMİN
KÖKLERİ

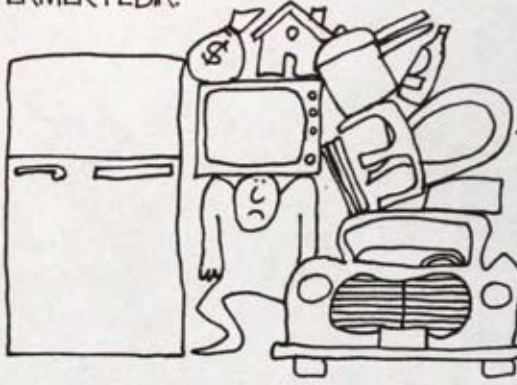
MARXIN VARDIĞI SONUÇ ŞU:
İNSANIN ÖZÜ, YARATICI
EYLEMİ BİR METAYA
DÖNÜŞTÜ.

E O VAKİT HEGELİN
BAHSETTİĞİ ÖZGÜRLÜĞÜ
ARA Kİ BULASIN.
PARA, ONA SAHİP
OLMAYANLARI YA
KENDİLERİNİ (HİZMETÇİ
OLARAK), YA DA EMEK
GÜÇLERİNİ SATMAYA
ZORLUYOR (İŞÇİLER,
KÖYLÜLER, AYDINLAR)...
İŞTE BUDUR
YABANCILAŞMA,
SÖMÜRÜ...

KENDİ BENLİĞİNİ, MAL MÜLK SAHİBİ OLMAK İÇİN
SATAR İNSAN. AMA BİLMEZ Kİ, DAHA FAZLASINA
SAHİP OLACAĞIM DİYE YİNE KENDİNDEN
VERMEKTEDİR.

ŞUNA BAK...
HERİFİN MAL
MÜLKTEEN BAŞKA
BİŞEY DÜŞÜNECEK
HALİ KALMAMIŞ,
TEK AMACI ALMAK
DA ALMAK...

İNSANLIĞIN
BİTTİĞİ YER.

İŞTE BÖYLE BÜTÜN
KÖTÜLÜKLER
ÖZEL
MÜLKİYETİN
KORUNMASINDAN
KAYNAKLANIYOR.
AÇGÖZLÜLÜK,
SAVAŞLAR,
BENCİLLİK,
HİRSİZLİK,
SUÇLAR,
ADALETSİZLİK,
ÇOĞUNLUĞUN
SEFALETİ VE
AZINLIĞIN
ZENGİNLİĞİ HEP O
NEDENLE.

BU
MARX
DENEN ADAM
HIÇ TEKİN
GELMEDİ BANA,
BAŞ BELAŞI
MİDR
NEDİR!!

E NASIL DEĞİŞECEK BU GİDİŞ???

DEĞİŞMEZ
KARDEŞİM DEĞİŞMEZ!
ZENGİNLE, İKTİDARLA,
DİNLE KİM BAŞA
ÇIKABİLİR...

MARX YENİ BİR
TOPLUMSAL SINFIN
VARLIĞINI MÜDELYORDU:

PROLETARYA

BU YENİ SINIF SANAYİ DEVRİMİYLE
VE MAKİNELERLE DOĞMUŞTU. ESKİ
ZANAAT EHLİNİN YERİNİ ALDI.

PROLETER...
PATRONUN HEM
MAKİNESİ, HEM
KULU, KÖLESİ
OLAN KİŞİ!

MARX BU SINIFIN,
YANI İŞÇİ SINIFININ,
KOŞULLARI
DEĞİŞTİRMEYE GÜCÜ
YETECEK SINIF
OLDUĞUNU DA
MÜDELEDİ.

Mİ DE...
NASIL VE HANGİ GÜÇLE?

KENDİ ÜRETİM ARAÇLARINA,
EMEGİNE VE EMEĞİNDEN
ELDE ETTİĞİ ÜRÜNE SAHİP
OLAN KÜÇÜK ZANAATÇIDAN
Bİ FARKI VAR
PROLETARYANIN.
PROLETER SAHİP DEĞİL
HIÇBİR ŞEYE.

EMEGİMİZ
DE BİZE AIT
DEĞİL.

TÜM DİĞER TOPLUMSAL
SINIFLARDAN
FARKLI OLARAK İŞÇİ
SINIFI, YALNIZCA
EMEK-GÜCÜNE YANI
BİR "DEMİR YUMRUĞA"
SAHİP...

İŞTE DİYALEKTİK
OLARAK
KARŞILARIN
MÜCADELESİ
BÖYLE OLUR:
BİR TARAFTA
SERMAYE, DİĞER
TARAFTA EMEK.
BİRLİKTE YAŞARLAR
AMA ÇIKARLARI
TABAN TABANA
ZITIR.

MARX ARTIK SORUNU TEŞHİS
ETMİŞTİ: KİMSENİN ANLAMADIĞI
FEYLESOFCA LAFLAR DEĞİL,
SOMUT KANITLAR BULMAK
GEREK...

Özel mülkiyet bizi öyle ahmak ve dar kafalı
etti ki, bir nesnenin ancak ona sahipsek, bi-
zim olacağını düşünüyoruz - yani illa ki ser-
maye haliyle bizim olacak ya da doğrudan elde
edeceğiz, yiyeceğiz, içeceğiz, giyeceğiz, için-
de oturacağız - kısacası, onu biz kullanacağız.

Bütün fiziksel ve zihinsel duyular tümden yabancı-
laştılar ve yerlerini sahip olma duygusuna bıraktıklar.
İnsanoğlu kendi iç zenginliğini dış dünyaya teslim
etsin diye bu mutlak yoksulluğa mahkum edildi.

Özel mülkiyet tasavvurunu ortadan kaldırmak
için, komünizm tasavvuru fazlasıyla yeterlidir.
Hali hazırda var olan özel mülkiyeti ortadan kal-
dıracak olan, komünist eylemdir. Teori yoluyla
kendini aşan nitelikte olduğunu şimdiden bildi-
ğimiz bu eylem, güncel gerçeklikte, çok zorlu ve
sürüncemeli bir süreç girecektir. Tarihin bizi
götüreceği yer orasıdır.

Marx (1844 Elyazmalarından alıntılar)

MARX ELYAZMALARINDA HALA SAĞ FELSEFE DİLİYLE KONUŞUR VE
KEŞFETTİĞİ BU İŞÇİ SINIFIYLA GERÇEK BİR TEMAS KURMAZ. VE TABİ
BURJUVA FELSEFESİNİN ÇİZDİĞİ SINIRLARDAN KOPMADIKÇA, YANİ İŞÇİ
SINIFININ GÖZLÜĞÜYLE BAKMADIKÇA MESELEYİ AÇIKLIĞA KAVUŞTURAMAZ.

NEDENİ ÇOK BASİT... BUGÜNKÜ FELSEFE
HALA BURJUVAZİNİN FELSEFESİ,
PROLETARYANIN DEĞİL, KÜÇÜK BİR
SEÇKİNLER GRUBU İÇİN FELSEFE...

İŞÇİ SINIFININ
KENDİ
FELSEFESİ
HENÜZ YOK!

İŞTE MARX'IN KAVRADIĞI VE
UĞRUNA HAYATINI ADADIĞI
MESELE: PROLETARYA
FELSEFESİNİ YARATMAK...

BU
MADDECI VE
DİYALEKTİKSEL
BİR
FELSEFE
OLMALLI.

NASIL KI FELSEFE KENDİ MADDİ SİLAHINI PROLETARYADA
BULDU, PROLETARYA DA KENDİ ZİHNSEL SİLAHINI
FELSEFEDE BULDU. PROLETARYA ORTADAN KALKMADAN
FELSEFE KENDİNİ GERÇEKLEŞTİREMEYECEĞİ GİBİ
FELSEFE KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRMEYEN PROLETARYA
ORTADAN KALKAMAZ...

(HEGELİN HUKUK FELSEFESİNİN ELEŞTİRİŞİ 1844)

AMA ÖNCE
PROLETARYANIN
DÜŞÜNCE DÜNYASINA
GİRMELİ, ONLARIN
ARASINDA YAŞAMALI
VE SONUNDA TEORİ İLE
PRATIĞI
BİRLEŞTİRMELİYDİ.

DEVRİMCİ PRATIĞIN EN
İLERİ OLDUĞU ÜLKE

FRANSA

KEŞFEDİLMİYİ
BEKLİYOR...

1789'DA DÜNYA
TARİHİNİN İLK BÜYÜK
DEVİRİMİ OLAN

**BÜYÜK
FRANSIZ
DEVİRİMİ**

BURADA MEYDANA
GELDİ.

DAHA ÖNCE DE
GÖRDÜĞÜMÜZ GİBİ
(UNUTTUNUZ
BELKİ...)
MARKSİZMİN 3 TEMEL
KAYNAĞI VAR:

3 ALMAN FELSEFESİ
İNGİLİZ EKONOMİ POLİTİĞİ
FRANSIZ SOSYALİZMİ

DAHA ÖNCE FELSEFİ
KÖKENLERİNİ GÖRMÜŞ
OLDUĞUMUZA GÖRE,
ŞİMDİ HIZLICA FRANSIZ
SOSYALİSTLERİNİ
İNCELEYEBİLİRİZ.
BAŞLAYALIM BAKALIM:

GRACCHUS
BABEUF
(HİZMETKAR...)

FRANSIZ DEVRİMİNİN (DAHA DOĞRUSU
JAKOBENLERİN) YENİLGİYE UĞRAMASINDAN
SONRA, DEVRİMİ SÜRDÜRMEYE KARARLI BİR
GRUP, SİLAHLA İKTİDARI ALMAYA VE
SOSYALİST BİR DÜZEN KURMAYA ÇALIŞTI.

EŞİTLER KOMPLOSU

DENDİ BUNA...

NASIL BİR
SOSYALİZMİ
İSTEDİKLERİ?

BİR KOMÜN KURARAK BÜTÜN
ZENGİNLİKLERE EL KOYMAK VE
BUNLARI EŞİT BİR ŞEKİLDE DAĞITMAK
İSTİYORLARDI. ÇALIŞMAK, AYNI EĞİTİM
GİBİ ZORUNLU OLACAKTI BU
KOMPLO GİRİŞİMİ ORTAYA ÇIKTI VE
BABEUF ÖLDÜRÜLDÜ. BU SİSTEMİ NASIL
KURMAYI DÜŞÜNDÜĞÜ HALA
BİLİNİYOR...

BUNDAN SONRAKİ SOSYALİST ATILIMLAR DA FRANSA'DA, NAPOLYON YÖNETİMİ SİRASINDA DENENDİ AMA BUNLAR YALNIZCA KURAMSAL DENEMELERDİ.

TEMSİLCİLERİ SAINT-SIMON ile FOURIER

ÜTOPYA* OLARAK NİTELELENDİREBİLECEĞİMİZ BİR SİSTEM HAYAL ETTİKLERİ İÇİN BUNLARA "ÜTÖPİK SOSYALİSTLER" DENDİ.

(* ÜTOPYA LATİNCEDE "OLMAYAN ÜLKE" ANLAMINA GELİYOR-yhn.)

BİR MERKEZ
BANKASININ
YÖNETİMİ
ALTINDA
PLANLI
EKONOMİ

AYLAKLARIN
(SOYLULARIN,
RAHİPLERİN VE
ASKERLERİN)
EGEMENLİĞİNE
SON.

ÇALIŞMAYI
İNSANIN EN
YÜCE ERDEMİ
KABUL EDEN
YENİ BİR DİN.

GENİŞ YOKSUL
SINIFIN RETAHINI
SAĞLAMAK İÇİN
SANAYİCİLER*
TARAFINDAN
YÖNETİLEN YENİ BİR
TOPLUMSAL DÜZEN

(*SANAYİCİ KAVRAMI
SAINT-SIMON TARAFINDAN
SANAYİ BURJUVAZİSİ ANLAMINDA
DEĞİL BİR TOR SANAYİ UZMANI
OLARAK KULLANILMIŞTIR-yhn.)

SAINT
SIMON

SAINT-SIMON'UN ÖLÜMÜYLE BİRLİKTE ÖĞRENCİLERİ
BİR DİN KURMAYA GİRİŞTİLER. BİR KİTAP, TÖRENLER
VE DİNLERE ÖZGÜ BİRÇOK BAŞKA ŞEY DE İÇERİYORDU BU DİN.
KAFAYI YEMİŞ GİBYDİLER...

SAINT-SIMONCU
KURAMLARININ HİÇBİR
BİLİMSEL TEMELİ
YOKTU VE SİNİT
MÜCADELESİYLE DE
İLGİLERİ YOKTU
TABİ.

DİNSEL
AHLAK,
TOPLUMSAL
EŞİTSİZLİĞİ
SONA
ERDİRMEK İÇİN
YETERLİDİR...

FOURIER

SOYLU SAINT-SIMON GİBİ DEĞİLDİ. YOKSUL
BİRİYDİ VE BÜTÜN HAYATI ZENGİNLER KENDİ
PROJELERİNİ DESTEKLESİN DİYE UĞRAŞMAKLA
GEÇTİ.

DELI Mİ NEL
GELMİŞ
ZENGİNLERE
KARŞI
BENDEN PARA
İSTİYOR...

NE
YAPMAK
İSTİYOR.
BU
MANYAK?

ASLINDA PEK BİR ŞEY DEĞİL.
TOPLULUK İÇİNDEKİ KÜÇÜK
KÜÇÜK GRUPLARDAN OLUŞAN
VE ORTAK EVLERİN,
TÜKETİCİ KOOPERATİFLERİNİN
BULUNDUĞU BİR "KOMÜNİST"
SİSTEM KURMAKTI İSTEĞİ.
ZENGİNLERİN DAHA DA
ZENGİNLEŞMESİNİ
ENGELLEMELİK İÇİN PAYIN
KÜÇÜĞÜNÜ ONLARA,
BÜYÜĞÜNÜ İSE YOKSULLARA
VERECEKTİ. BÖYLECE
EŞİTLİK SAĞLANMIŞ
OLACAKTI. BUNUN İÇİN
"FALANSTER" ADINDA
TOPLULUKLAR BİLE KURDU.
AMA EN SONUNDA
TİMARHANEYİ BOYLADI.

TABİ, FİKİRLERİ ARASINDA DİKKATE DEĞER OLANLAR DA VARDI. ÖRNEĞİN,
FABRİKATÖRLER ARASINDAKİ REKABETİ SONA ERDİREREK, GEREKSİZ, LÜKS VE BİRBİRİNE
EŞ ÜRÜNLERİN ÜRETİMİNİ DURDURMAK GİBİ.

SAINTE-SIMON'UN VE FOURIER'İN BAZI GÖRÜŞLERİ, KURAMLARINI UYGULAMAYA DÖKMELERİ BAKIMINDAN MARX'İ (VE LENİNİ) ETKİLEMİŞTİ. AMA ASIL KATKI ŞU ÜÇ FRANSTZ "SOSYALİSTİ"NDEN GELDİ:

BLANQUI,
PROUDHON
VE
BLANC

LOUIS
AUGUSTE
BLANQUI
(1805-1881)

(BİR RESMİNİ
BULUP DA
KOYAMADIK
NE YAZIK...)

SINIF
MÜCADELESİ VE
SİLAHLI DEVRİM
TARAFTARI 33 YILNI
FAALİYETLERİNDEN DOLAYI
CEZAEVİNDE GEÇİRDİ
PROLETARYA
DİKTATÖRLÜĞÜNDEN İLK
BAHSEDEN OYDU, AMA
BAHSETTİĞİ AZINLIĞIN
DİKTATÖRLÜĞÜYDÜ. OYSA
MARX ÇOĞUNLUK
DİKTATÖRLÜĞÜNÜ
SAVUNACAKTI.

ANARŞİST VE
SENDİKALİSTTİ
ANCAK KADINLARIN
ÖZGÜRLEŞMESİ FİKRİNE
SONUNA KADAR KARŞIYDI.
KARŞILIKLI YARDIM
DERNEKLERİ KURDU.
"ÖZEL" MÜLKİYET
HRSİZLİKTİR" DİYEN
OYDU.

PROUDHON
1809-1865

BLANC
1811-1882

İŞÇİ ÖNDERİ
KEŞNİKLİKLE
ŞİDDETE DAYALI BİR
DEVİRME BAŞIURMAYAN,
SEÇİMLERE DAYALI VE BİR
YASAMA ORGANININ
BULUNDUĞU BİR
SOSYALİZMDEN YANAYDI.
EN ÖNLÜ SÖZÜ:
"HERKESTEN YETENEĞİNE
GÖRE, HERKESE
İHTİYACI KADAR"

PARİSTE MARX TÜM BU ADAMLARLA İLİŞKİ KURDU (VE HEPSİYLE KAVGA ETTİ). ONLARA HATALARINI GÖSTERMEK İÇİN MÜCADELE ETTİ KİMİSİ ONU ÇOK MACERACI BULDU. BAZISI DA GÖRÜŞLERİNİ ANLAMAYIP, ONLARI UYGULANAMAZ ZIRVALIKLAR OLARAK GÖRDÜ. ÇOK RADİKAL GÖRÜŞLER BUNLAR DEDİ.

BU MARX
BUNAMIŞ BE
KARDEŞİMİ BİZ
DE ONU
DİNLEYE DİNLEYE
DÖNDÜK
TERELELLİYE.

TEMELDE, TÜM BU "ÜTOPİK
SOSYALİSTLER"İN VE
ANARŞİSTLERİN
HATASI, İLERİ GÖRÜŞLÜ VE
HAZIRLIKLI
OLMAMALARI,
ARAŞTIRMAYI VE
ÖRGÜTLENMEYİ
KÜÇÜMSEMELERİYDİ.
SINIF MÜCADELESİNİ
TEMEL ALAN BİR
TARİHSEL İLERLEME
YASASINI İNKAR
EDİYORLARDI.

SINIF
MÜCADELESİNİ
ANLAYAMIYORLAR!
SANIYORLAR Kİ
TOPLUM BÜYÜK
BİR AİLEYE
BENZER.

AİLE HA!
KUTSAL
BİR AİLE
HA! HİMM!!!

MARX TUHAF BİR İSMİ OLAN
KİTABINI İŞTE O ZAMAN YAZDI:

KUTSAL AİLE

Die heilige Familie,

oder

Kritik

des

kritischen Kritik.

Von Bruno Bauer & Consorten.

von

Friedrich Engels und Karl Marx.

BRUNO BAUER
İLE TİLMİZLERİNE
KARŞI ELEŞTİREL
ELEŞTİRİNİN
ELEŞTİRSİ.

EMEK İLE SERMAYE

ENGELS'LE BİRLİKTE YAZDIĞI BU KİTAPTA MARX, KAPİTALİST TOPLUM İÇİNDE VAR OLAN KARŞITLARIN MÜCADELESİNİ, YANI EMEKLE SERMAYE ARASINDAKİ MÜCADELEYİ, İŞÇİ SINIFININ ENGELLENEMEZ ÇIKIŞINI VE BUNUN SONUCUNDA BURJUVA SINIFININ ÇÖKÜŞÜNÜ ANLATIYORDU. MARXIN İŞARET ETTİĞİ ŞEY, SINIF MÜCADELESİYDİ.

ORTALIĞI
KARIŞTIRDI
BU TEZ...

SERMAYE,
İLERLEME
İÇİN, SINIF
MÜCADELESİ
YERİNE
"BİRLİK"
TELKİN
EDİYORDU.

AMERİKAN İKİZLERİ
"YANYANA DURMAKTAYIZ
ONUN İÇİN AYAKTAYIZ."

SINIF MÜCADELESİ MARX'IN İCADI DEĞİL ELBET, DÜNYA KURULALI BERİ VAR. ANCAK MARX BUNUN SONSUZA DEK SÜRMEYECEĞİNİ KANITLADI (İLERİDE GÖRECEĞİZ BUNU DA)

ESKİ ROMA'DA
SOYLULAR,
ŞÖVALYELER,
KENTLİLER VE
KÖLELER VARDI

ORTAÇAĞDA,
DEREBEYLER,
VASALLAR,
SERFLER İLE
USTALAR VE
ÇIRAKLAR
VARDI

FEODAL TOPLUMUN ÇÖKÜŞÜYLE DOĞAN
MODERN BURJUVA TOPLUMU, SINIF ÇELİŞKİLERİNİ
YOK ETMEDİ. YENİ SINIFLAR, YENİ BASKI
KOŞULLARI VE YENİ MÜCADELE BİÇİMLERİ
YARATMaktan BAŞKA BİR ŞEY YAPMADI.
TOPLUM, HER GEÇEN GÜN DAHA BELİRGİN BİR
BİÇİMDE İKİ BÜYÜK SINIFA BÖLÜNÜYOR:
BURJUVA VE PROLETARYA

MARX BUNU 1848'DE
YAZDI HEMEN
YANLIŞ DEMEYİN
BUNA, ONUN
ZAMANI
ŞİMDİKİNDEN ÇOK
FARKLYDI

ÖNEMLİ OLAN ŞUNU
GÖRMESİYDİ: HER
TOPLUMSAL SINIFIN KENDİ
ÇIKARLARI VARDIR VE HER
TOPLUMSAL SINIF ÜLKEYİ
VE DEVLETİ BU ÇIKARLAR
DOĞRULTUSUNDA
DEĞERLENDİRİR.

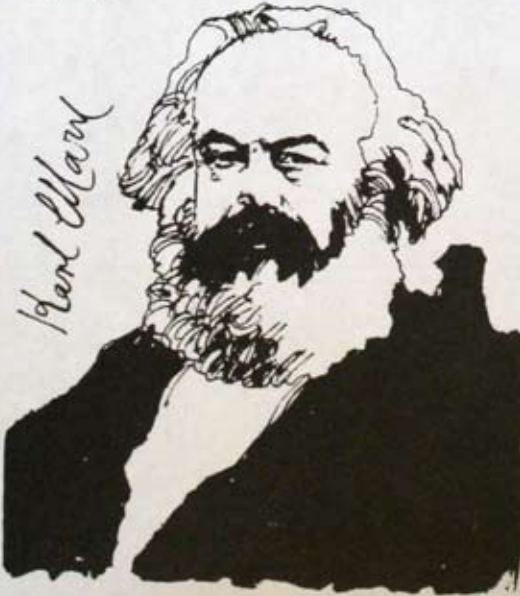
Weydemeyere yazdığı bu 5 Mart 1852 günü mektuptan görülecektir. Marx diğer düşüncelere olan borcunu da inkar etmiyor: Şimdi, kendi payıma, modern toplumdaki sınıfların varlığının ya da bu sınıflar arasındaki mücadelenin tarafından keşfedildiğini iddia edemem. Benden çok önce, sınıflar arasındaki mücadelenin tarihsel gelişimi burjuva tarihçileri tarafından, iktisadi anatomisi de burjuva iktisatçıları tarafından anlatılmıştı. Benim katkım: 1- sınıfların varlığının, üretimin gelişimindeki belli tarihsel evrelere bağlı olduğunu; 2- sınıf mücadelesinin kaçınılmaz olarak proleterya diktatörlüğüne yol açacağını; 3- bu diktatörlüğün de tüm sınıfların ortadan kaldırılması ve sınıfsız bir toplum yolunda bir geçiş döneminden başka bir şey olmadığını göstermekti.

BAZI AKLI
EYVELLERİN
BUYURDUKLARI
GİBİ BİR
TOPLUMSAL
UYUM
İMKANSIZDIR.

İMKANSIZDIR ÇÜNKÜ, DİĞER
SINIFLAR TARAFINDAN
SÖMÜRÜLEN BİR SINIF
VARSA, BU SINIFIN KENDİSİNİ
SÖMÜRÜCÜLERDEN
ÖZGÜRLEŞTİRMESİ İÇİN BİR
MÜCADELE VERMESİ
GEREKİR.

VE SINIF
MÜCADELESİ
İNSANLIĞIN
İLERLEMESİ İÇİN
GEREKLİ.

KEŞKE SINIFLAR BÖYLE
BİR UYUM İÇİNDE OLSA
DA, ZENGİNLİK HERKES
TARAFINDAN EŞİT BİR
ŞEKİLDE
PAYLAŞILSA
AMMAAA...

İMKANSIZ ÇÜNKÜ, KAPİTALİST DÜZENİN TEMEL İLKESİ ÖZEL MÜLKİYETE
DAYANAN KÂRDIR VE BU ANCAK İŞÇİ SINIFININ EMEĞİ SÖMÜRÜLEREK
ELDE EDİLEBİLİR.

* NOT: BİLDİĞİNİZ GİBİ MARXIN
YAŞADIĞI DÖNEMDE DİNSEL
FİKİRLER HÂLA HAKİMDİ:

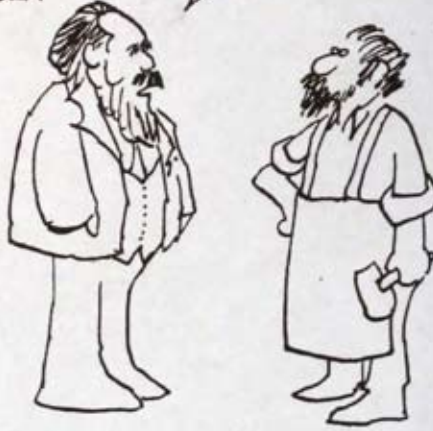
TANRI
BAZISINI
YÖNETSİN DİYE,
BAZISINI DA
İTAAT ETSİN
DİYE
YARATMIŞTIR.

HEGEL İŞTE BU FİKİRİ SAVUNUYOR,
YOKSULLARA KAPİTALİZMİN
NİMETLERİNİ GÖSTERİYORDU. MARX
İSE TAM AKSİNİ DÜŞÜNÜYORDU...

MARX BU YENİ DÜZENDE
-ANLAYIN İŞTE-
KAPİTALİZMDE, İŞÇİLERİN
BÜTÜN NİMETLERDEN
YOKSUN KALMAYA
MAHKUM OLDUĞUNU,
DÜZENİN NİMETLERİNDEN
ANCAK VE ANCAK
ÜRETİM ARAÇLARINA
SAHİP OLANLARIN
YARARLANDIĞINI
GÖSTERİYOR.

ÇALIŞTIĞIN
FABRİKADA
ELDE EDİLEN
KÂR KİME
GİDİYOR?

KİME
OLACAK,
PATRONA
TABİ KİL

NEDEN
SİRF PATRONA?..

MARX TEZLERİNİ KANITLAYABİLMEK İÇİN FELSEFİ SORUNLARDAN
BAŞKA ŞEYLERE, FİLOZOFLARIN TOPTAN İHMAL ETTİKLERİ
MESELELERE GEÇMEK ZORUNDAYDI BU NEDENLE ÜZERİNE GİTMESİ
GEREKEN SORUNLAR,

EKONOMİK SORUNLAR idi

KENDİ
EKONOMİK
SORUNLARI
DI MR..

NE GARİP ADAM BU MARX!
DAHA KENDİ EKONOMİK
SORUNLARINI ÇÖZEMEMİŞ,
AİLESİ NEREDEYSE
AÇLIKTAN ÖLECEK.. BİZİMKİ
HALA LONDRA'DA, PARİSTE,
BRÜKSEL'DE, ROMA'DA,
BERLİN'DE, İSTANBUL'DA
SÖMÜRÜLEN MİLYONLARCA
İŞÇİNİN SORUNLARINI
ÇÖZMEYE UĞRAŞIYOR.

MARX BÜYÜK BİR SEFALET İÇİNDE YAŞIYORDU,
NE DÜZENLİ BİR GELİRİ VARDI, NE DE ELİNDE
SERMAYESİ.

"SERMAYE"
KİTABINI
SAYMAZSAK
TABİ.

BAKIN BAKALIM, NASIL
DÖKMÜŞ İÇİNİ DOSTU
ENGELSE:

Marx'tan Engels'e 8 Eylül 1852.

"Ev hastaneye döndü. Öyle berbat bir durumdayım, soluk alamaz oldum... Karım hasta, Jennychen hasta, Lenchen'in de sinir nöbetleri tutuyor. Doktor çağıramadım. İlaça verecek param yok ki... 8-10 gündür çoluk çocuk, ekmekle, patatesle idare ettik, bugün bakalım ne yapacağız? ...Dana'ya yazı yazamadım. Gazeteleri okumaya çıkamıyorum, meteliğim yok, ekmekçinin, sütçünün borcu var bi de başımda. Nasıl kalkacağım bütün bu belaların altından, bilmem..."

MARX BAŞLIYOR
ÜCRET NEDİR?

NASIL
BELİRLENİR?

İşçilere "ne kadar ücret alıyorsunuz" diye soracak olsanız, misal biri "2 lira alıyorum" diyecektir, bir diğeri "1 lira" diye cevap verecektir. Artık hangi sanayi dalında çalışıyorlarsa, örneğin bir metre keten dokumak ya da bir forma dizgi işi gibi, size belirli bir parça işin bitirilmesi karşılığında patrondan aldıkları değişik para miktarlarını söyleyeceklerdir. Verdikleri cevapların çeşitliliğine rağmen, ücretin belirli bir emek zamanı ya da tamamlanan iş karşılığında kapitalistin ödediği para miktarı olduğunda anlaşacaklardır.

Kapitalist, para karşılığında onların emeğini satın alıyor görünür. Yani onlar da para karşılığında emeklerini satarlar. Ancak bu tamamıyla bir görüntüden ibarettir. Kapitaliste gerçekte sattıkları emek-gücüdür. Kapitalist bu emek-gücünü bir günlüğüne, bir haftalığına, bir aylığına vb. satın alır. Ve emek-gücünü satın aldıktan sonra da, baştan şart koşulan süre boyunca çalıştırarak kullanır. Kapitalist, emek-gücünü satın almak için harcadığı para miktarıyla (2 lira diyelim) belli bir miktar şeker ya da herhangi başka bir meta da satın alabilirdi. İki kilo şeker almak için verdiği 2 lira, iki kilo şekerin fiyatıdır. Kullanacağı on iki saatlik emek-gücünü satın almak için verdiği 2 lira da, on iki saatlik emek-gücünün fiyatıdır. Demek ki, emek-gücü de şeker gibi, ne eksik ne fazla, bir metadır. Biri saatle, diğeryerse teraziyle ölçülür.

ANLADINIZ MI?

İŞÇİ, YAŞAMAK İÇİN GEREKSİNDİĞİ ŞEYLERİ
(IŞIĞINI, YEMEĞİNİ, EVİNİ, GIYECEĞİNİ) SATIN
ALABİLMEK İÇİN, KENDİ METASINI
(EMEK-GÜCÜNÜ) EŞDEĞER - PATRON
ÖYLE DİYOR- BİR PARAYLA TAKAS EDER.

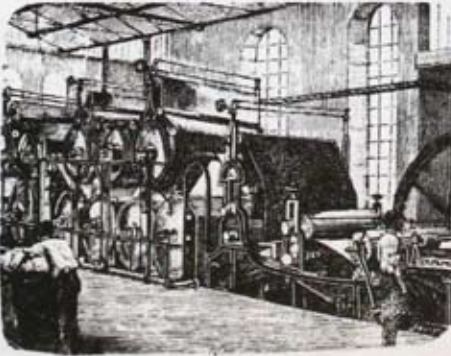

HAYATTA
KALABİLMEK
İÇİN

AMA PATRONLAR, "EĞER BİR İŞÇİNİN ÜCRETİ İHTİYAÇLARINA GÖRE BELİRLENİYORSA, DAHA NE İSTİYORSUNUZ?" DİYEBİLİR...

SONUNDA ANLAŞILDI Kİ, ELDE ETTİKLERİ KÂR İŞÇİNİN ÜRÜNÜNDEN KAYNAKLANIYOR. KENDİSİ DE BİR PATRON OLAN ENGELS, BUNU ŞÖYLE AÇIKLIYOR:

Farz edelim ki, işçimiz (diyelim, bir makine işçisi) bir makine parçasını bir günde milleyecek. Hammadde (gerektiği şekilde hazırlanmış halde olan demir ve pirinç) 20 lira tutuyor. Buharlı makinenin kömür sarfiyatı, makinenin, torna tezgâhının ve çalışırken işçimizin kullandığı aletlerin yıpranma payı ise günlük 1 lira ediyor. Varsayımımıza göre, günlük ücret 3 lira'dır. Makine parçası ise 24 lira etmektedir. Fakat kapitalist, makine parçası için müşterilerinden ortalama 27 lira alacağını hesaplamaktadır, yani giderlerinden 3 lira daha fazlasını.

Öyleyse kapitalistin cebine giren bu 3 lira nereden geliyor? Klasik siyasal iktisadın iddiasına göre, metalar uzun vadede kendi değerlerinden, yani içerdikleri gerekli emek miktarına karşılık gelen fiyattan satılırlar. Öyleyse, makine parçamızın ortalama fiyatı olan 27 lira, parçanın değerine yani onun içerdiği emek miktarına eşit olacaktır. Ancak bu 27 lira'nın 21'i, işçimiz çalışmaya başlamadan önce de zaten var olan bir değerdi: 20 lirası hammaddeye, 1'i de iş sırasında kullanılan yakıtta ve makine ve araç-gerecin yıpranma payına gitmişti. Bütün bu giderler çıktığında kalan 6 lira da hammaddeye eklenmektedir. Oysa klasik iktisatçılarımızın iddiasına göre bu 6 lira ancak hammaddeye işçinin katıldığı emekle ortaya çıkabilir. Bu durumda, işçinin 12 saatlik emeği 6 liralık yeni bir değer yaratmıştır. Öyleyse, on iki saatlik emeği 6 lira'ya eşit olmalıdır. İşte sonunda "emeğin değeri"nin ne olduğunu bulabildik.

(Engels, Ücretli Emek ve Sermaye)

ALTI LİRA MI?
BEN ANCA
ÜÇ LİRA
ALYORUM!

BEN DE
ÖYLE...

YANI BİR PATRON
FABRİKASINDA ÇALIŞAN
TÜM İŞÇİLERİN GÜNLÜK
KAZANCI KADAR
KAZANIYOR, HEM DE
KOLUNU BİLE
OYNATMADAN,
UTANMAZI.

PARAYI DA
BEN
YATIRDIM BU
İŞE AMA!

İŞÇİYE 12 SAATLİK ÇALIŞMANIN
KARŞILIĞI OLARAK ÖDEDİĞİ
ÜCRETİ ÇIKIN, GERİ KALANIN
HEPSİ VE TABİ YANINDA ÇALIŞAN
İŞÇİLERİN SAYISIYLA ÇARPILMIŞ
OLARAK, PATRONUN CEBİNE
KALYOR.
OH NE ALA...

VE
TABİ İŞÇİLER
BÖYLE BİR
ÜCRETLE ASLA
ÇALIŞMAYI BRA-
KAMAYACAK.

TEKRAR
SÖYLÜYORUM.
BEN
YATIRDIM
BU İŞE
PARAYL.

İŞÇİ YAŞAMAK İÇİN ÇALIŞIYOR, BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUKLARINI DOYURMAK
İÇİN EMEĞİNİ SATIYOR VE HAYATININ EN GÜZEL DÖNEMLERİNİ Hiç DE HOŞUNA
GİTMEYEN BİR ŞEYLE GEÇİRİYOR... PATRONU ZENGİN ETMEKLE.

DİLİMDE TÜY
BİTTİ TEKRAR
ETMEKTEN, BEN
KOYUYORUM
ULAN O
PARAYL.

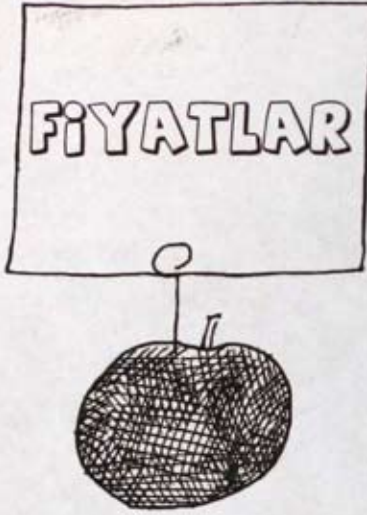
PEKİ
NEREDEN
BULDUN
BAKAYIM O
PARAYI
SEN?

HİK!
MIK!

PATRONLAR, MARX'A YANIT VEREBİLMEK İÇİN İKTİSATÇILARA VE
İDEOLOGLARA DANIŞIYOR, MARX İSE DEVAM EDİYORDU: "ÜCRET
BELİRLİ BİR METANIN FİYATIDIR AMA, BİR METANIN FİYATI NASIL
BELİRLENİR? BİR METANIN FİYATINI BELİRLEYEN NEDİR?"

FIYATLAR

BİR ÜRÜNÜN FİYATINI BELİRLEYEN ŞEY REKABETTİR, DAHA DOĞRU BİR DEYİŞLE REKABETİN ÜÇ ÇEŞİDİDİR:

SATICIYA KARŞI SATICI

ALICIYA KARŞI ALICI

ALICIYA KARŞI SATICI

3

SATICILAR ARASINDAKİ REKABET, İÇLERİNDEN BİRİNİN AYNI ÜRÜNÜ DAHA UCUZA SATMASIYLA SON BULUR.

BU FİYATLARI DÜŞÜRÜR...

ALICILAR ARASINDAKİ REKABETTE, BİR MALA OLAN TALEP ARTAR VE BİRİLERİ DAHA FAZLA ÖDEME YAPAR...

BU DA FİYATLARI YÜKSELTR...

SATICIYLA ALICI ARASINDAKİ REKABET İSE BİRİNİN DAHA PAHALIYA SATMAK İSTEMESİ, DİĞERİNİN DAHA UCUZA SATIN ALMAYA ÇALIŞMASIDIR.

BURADA HER ŞEY ÖNCEKİ REKABETLERE BAĞLIDIR.

İŞTE BU ARZ
VE TALEP
YASASIDIR
EVLAT!

YÜZ ARABA VARSA VE BİN
POTANSİYEL ALICI VARSA,
ARABANIN FİYATI SATICININ
GÖNLÜNE GÖRE
BELİRLENİR.
YÜZ ARABA İÇİN SADECE
YİRMİ ALICI VARSA, BÜYÜK
İHTİMALLE ARABA DAHA
UCUZA ALINABİLECEKTİR.

AMA HALA
FİYATLARI NEYİN
BELİRLEDİĞİNİ
BİLMİYORUZ...

ÜRETİM MALİYETİYLE
DEVAM EDELİM O
ZAMAN... ÖRNEĞİN
BİR ARABA
FABRİKADAN
15 BİN LIRAYA
MAL OLARAK
ÇIKIYOR AMA BU
MALİYET, BAŞKA
HARCAMALARLA
BİRLİKTE DAHA DA
ARTIYOR.
REKLAM, HALKLA
İLİŞKİLER,
DAĞITIM PAYI,
VERGİLER VE
TABİ ŞİRKETİN
KÂRLI

SONUÇ?
ARABANIN
SATIŞ FİYATI 30 BİN
LIRAYA
FIRLAYIYOR...

MARX TABİ Kİ "TANITIM GİDERLERİ",
REKLAM YA DA HALKLA İLİŞKİLER
GİDERLERİ GİBİ, FİYATLARI FAHİŞ
BİR ŞEKİLDE ARTIRAN YENİ
KAVRAMLARI DÜŞÜNEMEZDİ
O ZAMAN.

YOKSA
KAPİTAL'E
KOCA BİR
BÖLÜM DE
BUNLAR İÇİN
EKLERDİM.

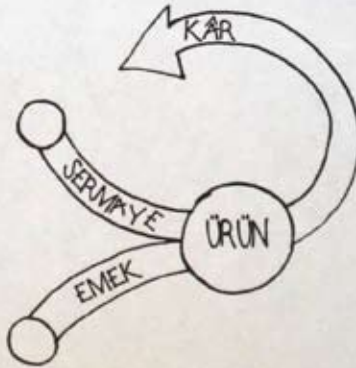
PEKİ
ZENGİNLERİN
KAZANÇLARINI
NE KADAR VE
NASIL
SINIRLANDIRACAĞIZ?..
DİYE SORABİLİRSİNİZ.
DİYELİM YÜZDE 10
"ADİL" MİDİR,
TATMİN EDER Mİ
YETERİNCE?..
YA YÜZDE 80'LİK
KÂR ORANINA NE
DERSİNİZ?

YÜZDE
200 KÂR
ORANIYLA
ÇALIŞANLAR
VAR...

DEMİK Kİ,
İŞÇİNİN EMEK
GÜCÜ
SAYESİNDE
PATRON
SEMİRİYOR
GÜN BE GÜN.
ZENGİN HEPTEN
ZENGİNLEŞİYOR,
YOKSUL DA,
ALDIĞI ÜCRETLE
ANCA GÜNÜ
KURTARIYOR..

PATRON, İŞÇİNİN EMEK GÜCÜNDEN KÂRINI KATLARKEN
(EN AZ İKİYE) İŞÇİ EMEĞİ KARŞILIĞINDA FAZLADAN YEK
KURUŞ KAZANAMAZ..

(TERS LİK
VAR BU
İŞTEL)

BU ÇİZİM İŞLERİN NASIL YÜRÜDÜĞÜNÜ GÖSTERİYOR:
KAPİTALİSTLE İŞÇİNİN YATIRIMLARI (BİRİNİN PARA, BİRİNİN
EMEK CİNSİNDEN) BİR ÜRÜN YARATMAK İÇİN BİR ARAYA
GELİYOR. AMA ELDE EDİLEN KÂR SADECE BİR TARAFTA
AKIYOR. ADALET Mİ BU?.. BİRİNİN GÖBEĞİ BÜYÜRKEN
ÖTEKİ KEMERİNİ SIKACAK DELİK BULAMIYOR..

BİZİM SAKALLI, KAPİTALİZMİN TEMELİNİ İŞTE BÖYLE KEŞFETTİ,
YANI

ARTI-DEĞER'i

ANLATIR
MISINIZ TEZ
ELDEN,
SINIRLENMEK
ÜZREYİM.

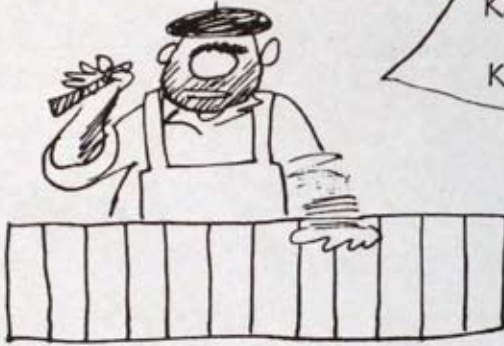

TABL
KAPİTALİZMİN FORMÜLÜ
PEK Bİ BASİT: SATIN AL,
ÜZERİNE KÂR KOY, SAT.
BU FORMÜLDE,
DOLAŞIMDA OLAN
PARANIN DEĞERİNDEKİ
ARTIŞA MARX
ARTI-DEĞER ADINI
VERİR.

MARX'IN AÇIKLAMASI ŞU:
ARTI-DEĞER
METALARIN ELDEN ELE
GEÇMESİYLE ELDE
EDİLMEZ. ZİRA,
BURADA SÖZ KONUSU
OLAN EŞDEĞERDEKİ
NESNELERİN
DEĞİŞ-TOKUŞUDUR.
YANI, BİR META,
BAŞKA BİR METAYI
SATIN ALMAK İÇİN
SATILIR.

ARTI-DEĞER FİYAT ARTIŞLARINDAN
DA KAYNAKLANMAZ. ÇÜNKÜ ALICI VE
SATICILARIN KARŞILIKLI KÂR-ZARAR
DURUMLARI BİRBİRİNİ DENGELER.

BİRİ
KAZANIRSA,
ÖBÜRÜ
KAYBEDER.

YANI?..

PARA SAHİBİ, ARTI-DEĞER (FAZLADAN KÂR) ELDE ETMEK İÇİN
PİYASADA, KULLANIM DEĞERİ YENİ DEĞER YARATMA ÖZELLİĞİNE
SAHİP OLAN BİR "META" BULMALLI.

NEYMİŞ O
META?
CEVHER
MÜBAREK...

NE OLACAK,
SENİN, BENİM
EMEK
GÜCÜMÜZ...

KAPİTALİST İŞÇİNİN
EMEK GÜCÜNÜ
HERHANGİ BİR META
GİBİ SATIN ALIR,
GÜNDE 8 SAAT
ÇALIŞTIRIR...
(MARX'IN DÖNEMİNDE
GÜNLÜK
ÇALIŞMA SAATI 12 YA
DA 15 SAATLİ)

AMA İŞÇİ,
DİYELİM 6 SAATTE
("GEREKLİ"
ÇALIŞMA
SÜRESİNDE)
KENDİNE
YETECEK ÜRÜNÜ
YARATABİLİR...

YANI ALTI
SAATTE
ÜCRETİNİ
ÇIKARIR...

KALAN İKİ
SAATTE ÜRETTİĞİ
META İSE
PATRONUN ONA
KARŞILIĞINI
VERMEDİĞİ ARTI
ÜRÜNDÜR...

BU ARTI ÜRÜN,
PATRONUN BU
FAZLADAN
KÂRI,
ARTI-DEĞERDİR...

ARTI-DEĞER SAYESİNDE PATRON DAHA DA
ZENGİNLEŞİR AMA İŞÇİYE ZERNİK KOKLATMAZ...
KAPİTALİST BU PARAYI İŞÇİNİN DURUMUNU
İYİLEŞTİRMEK İÇİN DE KULLANMAZ.
ANCA BANKAYA YATIRIR.

YATSIN
DA BÜYÜSÜN
PARACIKLARIM!

İŞTE KAPİTALİZMİN EN BÜYÜK AYAK
OYUNU: İŞÇİNİN VERİMLİLİĞİNİ,
ETKİNLİĞİNİ ARTIR, ARTI-DEĞERİN DE
KATLANSIN.

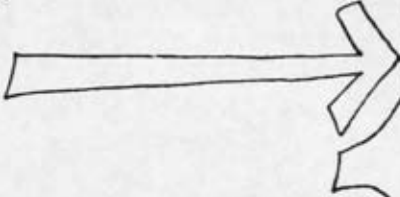
VERİMLİLİĞİN ARTMASI, PATRONUN
SERMAYESİNİ, BİR DE İŞÇİNİN
YOKSULLUĞUNU ARTIRMAKTAN
BAŞKA ANLAMA GELMEZ...

(YİNE)
HİK!
MIK!

KİMİLERİ DE ARTIRALIM İŞÇİLERİN ÜCRETİNİ
DE, ÇÖZÜLSÜN ŞU İŞ DİYEBİLİR...

AMA MARX YUTMUYOR BU
ZOKAYL
İŞTE SİZE NEDENİ

Gerçek ücretler sabit kalsa, hatta yükselse dahi, görelî ücretler düşecektir. Diyelim, tüm üretim maddelerinin fiyatları üçte iki oranında düştü, buna karşılık-günlük ücretler ise üçte bir oranında azaldı, yani eskiden 3 lira'ya şimdi 2 lira oldu. İşçi şimdi elindeki 2 lira ile, daha önce 3 lira'ya alabildiklerinden daha fazla miktarda ürün alabilecek olsa da, kapitalistin kazancı ile kıyaslandığında işçinin ücreti oran olarak azalmıştır. Kapitalistin kârı 1 lira artmıştır. Bu da demektir ki, işçi patrone aldığı daha küçük miktardaki değişim değeri için eskisine göre daha yüksek değişim değerleri üretmek zorundadır. Emegın payına oranla sermayenin payı artmıştır. Toplumsal refahın sermaye ve emek arasında paylaşımında şimdi daha da eşitsiz bir durum oluşmuştur. Kapitalist aynı sermayeyle daha çok emeği buyruğuna sokmuştur. Kapitalist sınıfın işçi sınıfı üzerindeki yaptırım gücü artmış, işçinin sosyal durumu kötüleşmiş, kapitalistin durumuna bakarak bir basamak daha aşağıya inmiştir. Peki, ücretlerin ve kârların karşılıklı kurdukları ilişkide düşüş ve yükselişlerini belirleyen genel yasa nedir o halde?

Aralarında ters orantılı bir ilişki vardır. Emegın payı (ücret) ne oranda düşerse, sermayenin payı (kâr) da o oranda yükselir ya da tam tersi, yükseldiği oranda düşer. Ücretler ne kadar düşerse kâr da o kadar yükselir, veya ücretler ne kadar yükselirse kâr da o kadar düşer.

(Marks, Ücretli Emek ve Sermaye)

HER DURUMDA PATRON KAZANIYOR ANLAYACAĞINIZ...

BİR İNŞAAT İŞÇİSİNİ
ELE ALALIM.

KARDEŞ... ASLA İÇİNDE YAŞAMAYACAĞIN VE
SANA TEK KURUŞ KAZANDIRMAYACAK BİR
BİNAYI YAPARKEN,
KENDİNİ SÖMÜREN
SINIFI
SEMİRTMEKTEN
BAŞKA BİR İŞ
YAPMIYORSUN.

İŞÇİ DAHA FAZLA KAZANSA HATTA
ŞİMDİ ALDIĞININ İKİ KATINI ALSA DA,
ONUN İÇİN DEĞİŞEN BİR ŞEY
OLMAYACAK. MARX ANLATIYOR
BUNU AÇIK AÇIK...

İŞÇİLERİN GÖNLÜNÜ
TETHEDEN EN YÜKSEK
ÜCRETLER VE ÖZELLİKLE
EN Mİ İŞ KOŞULLARI, İŞÇİLER
İÇİN BÜYÜK BİR EYLEM
"ÖZGÜRLÜĞÜ" HİSSİYATI
YARATIRAK ONLARI
PARMAKLIKLARI KALIN VE
GÜÇLÜ BİR ALTIN KAFESTE
TUTSAK EDER.

*

DAHA FAZLA MAAS, PATRONUN
CEBİNE GİREN DAHA FAZLA KAR
DEMektİR.

AMA MARX'IN
DİLİ Kİ BU
SÖZLER...

AFTERİN...
AVUSTURYALI
BİR MARKSİST
ERNST TİSCHER
(TİŞER) SÖYLEMİŞ
BUNLARI BİR DE
ŞUNLARI

İŞÇİNİN SETALETİ
ÖNCELİKLE
ŞUNDANDIR: İŞÇİ
SERMAYE İÇİN
ÇALIŞARAK SERMAYEYİ
YENİDEN ÜRETİR.
SERMAYEYİ YENİDEN
ÜRETEREK DE KENDİ
YABANCILAŞMASINI VE
SETALETİNİ YENİDEN
ÜRETİR.

NE
YAPACAĞIZ
O HALDE
BİZ?

MARX İŞÇİLER İÇİN TEK
KURTULUŞ YOLU GÖRÜYORDU:

BİRLİK!..

PATRON-
LARLA MI
BİRLİK?

MARX'IN TOPLUMUN DÖNÜŞÜMÜ,
YOKSULLARIN ZİNCİRLERİNDEN
(ALTIN, GÜMÜŞ, BAKIR HER NEYSE...) KURTULMASI VE ÖZGÜRLEŞMESİ
HAKKINDA ÖNE SÜRDÜĞÜ TEZLERİ VE
TARİHSEL DÖNÜM NOKTASINI
ANLAMAK İÇİN KÜÇÜK BİR TARİH
GEZİNTİSİNE ÇIKALIM İZİNİZLE.

DÖNÜM
NOKTASI,
KOMÜNİST PARTİ
MANİFESTOSUNUN
YAYIMLANMASIYDI

ANAML
KOMÜNİST
PARTİSİ Mİ
VARDI O
ZAMAN?

Manifesto, Avrupa kıtasında 1848 öncesinin siyasi koşullarında kaçınılmaz olarak gizli örgütlenmiş ve başlangıçta yalnızca Alman, daha sonra ise uluslararası bir işçi birliği olan Komünistler Birliği'nin platformu olarak yayımlandı. Birliğin Kasım 1847'de toplanan kongresinde Marx ve Engels teorik ve pratik bakımdan eksiksiz bir parti programı hazırlamakla görevlendirildiler. Ocak 1848'de Almanca kaleme alınan elyazmaları Fransız 24 Şubat Devrimi'nden birkaç hafta önce Londra'daki malbaaya gönderildi. Fransızca tercümesi 1848 Haziran Ayaklanması'ndan kısa bir süre önce Paris'te yayımlandı. Bayan Helen Macfarlane'in yaptığı ilk İngilizce tercümesi, 1850'de Londra'da George Julian Harney'in Red Republican'ında çıktı. Danimarkaca ve Lehçe baskıları da yayımlandı.

(Engels, Komünist Manifesto 1888 Önsözü)

Son yirmi beş yıl içerisinde koşullar ne kadar değişmiş olsa da, Manifesto'da ortaya konan genel esaslar, bir bütün olarak bugün de doğruluklarını korumaktadır.

(K. Marx, F. Engels, Komünist Manifesto 1872 Önsözü)

KOMÜNİSTLER
BİRLİĞİ Mİ?
O DA NEYİN
NESİ?

1846-47 YILLARINDA ALMANYA'DA ÖNCÜ (YANI İLERİ FİKİRLİ) İŞÇİLER, ZANAATKARLAR VE AYDINLARDAN OLUŞAN BİR GRUP VARDI. BUNLAR KENDİLERİNE "ADİLLER BİRLİĞİ" DİYORLARDI. MEMLEKET MESELELERİNİ TARTIŞMAK İÇİN BİRARAYA GELİRLER VE DİĞER ÜLKELERDEKİ "ADİLLER" İLE İLİŞKİ KURMAYA ÇALIŞIRLARDI.

HUKUK BİZİM
İÇİN ADALETİ
SAĞLAYAMIYORSA
ONA HUKUK
DEMEZLER...

EYET
BAY
ADİL

BU ADİLLER, YARI ANARŞİSTLER VE TUHAF BİR SOSYALİZM TAHAYYÜL EDİYORLARDI: ÜRETİM ARAÇLARININ (SAHİPLERİYLE BİRLİKTE FABRİKALARIN) İMHA EDİLMESİNİ VE HERŞEYİN TEKRAR ESKİYE, YANI TARIM VE GELENEKSEL ZANAATA DAYALI SİSTEME DÖNMESİNİ İSTİYORLARDI. 1847 ŞUBATINDA MARX VE ENGELS, BİRLİĞE ÜYE OLMALARI VE ONU YENİDEN DÜZENLEMELERİ İÇİN DAVET EDİLDİLER.

MARX VE ENGELS BURADAKİ İNSANLARIN
GÖNLÜNÜ KAZANIP BİRİKİMLERİ SAYESİNDE
KOLAY SÖZ GEÇİRMeye BAŞLADILAR...

BİR KERE ŞU
ADİLLERİ BIRAKALIM
ARTIK,
KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ
BİZİM ADIMIZ...

ANLAŞTIK MI?

BİZİM ALMANLARIN
İLK İŞİ HAZİRAN
1847'DE LONDRA'DA
AVRUPA'NIN DÖRT
BİR YANINDAN
GELEN
DELEGELERLE
YAPILAN KONGREYİ
DÜZENLEMİK
OLDU. BU
KONGREDE
ENGELS
KOMÜNİSTLER
BİRLİĞİ İÇİN BİR
TÜZÜK TASLAĞI
ORTAYA KOYDU VE
BU TÜZÜK MARX VE
ENGELS'İN
"KOMÜNİST
MANİFESTO"SU İÇİN
BİR TEMEL
OLUŞTURDU.

Soru 1: Komünizm nedir?

Cevap: Komünizm, proletaryanın kurtuluş koşullarını gösteren bir öğretilerdir.

Soru 2: Proletarya nedir?

Cevap: Proletarya, toplumdaki sadece emeğini salarak geçinen ve sermayenin herhangi bir çeşidinden kâr elde etmeyenlerin sınıfıdır; sevinci ve kederiyle, yaşamı ve ölümüyle bütün varlığı, emeğine gösterilen talebe - yani, iş yaşamının iyilik kötülük durumuna, dizginsiz rekabetin kaprislerine bağlıdır. Proletarya ya da proleterler sınıfı tek kelimeyle, 19. yüzyılın işçi sınıfıdır.

Soru 3: Yani proleterler tarihte her zaman var oldular diyemeyiz, öyle mi?

Cevap: Hayır. Yoksullar ve işçi sınıfları her zaman vardır ve işçi sınıfları çoğunlukla yoksuldu. Ancak bugünküne benzer koşullarda yaşayan işçiler ve yoksullar her zaman vardır, diyemeyiz; başka bir deyişle, dizginsiz ve başıboş rekabet, her zaman vardı denemeyeceği gibi proleterler de öleden beri vardılar denemez.

Soru 4: Proletarya nasıl doğdu?

Cevap: Proletarya 18. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere'de meydana gelip, o zamandan itibaren dünyanın bütün uygar ülkelerinde yinelenen sanayi devrimini beraberinde getirdi. Çok pahalı olan ve bu nedenle de yalnızca büyük kapitalistler tarafından satın alınabilen bu makineler üretim biçimini lümden değiştirdi, mevcut işçileri yerlerinden etti. Bunun nedeni, işçilerin dokumada el tezgahları ve çıkırımlarla gerçekleştirdikleri verimsiz üretime göre makinelerin daha ucuz ve iyi metaller üretmesiydi. Makineler, sanayiye bütünüyle büyük kapitalistlerin ellerine teslim ederken, işçilerin pek az olan mülkünü (aletler, el tezgahları, vb.) lümden boşa çıkardı. Sonuçta, kapitalistler her şeyin sahibi oldular, işçilerin elinde hiçbir şey kalmadı.

NOT:

BU ÇEŞİT KOLAY
ANLAŞILIR AÇIKLAMALAR
HAZMEDİLMESİ GÜÇ
OLAN MARX'A KIYASLA
ENGELSİ DAHA ÇOK
OKUNUR, İŞÇİLERE DAHA
YAKIN KILMIŞTIR.

Soru 7: Proleterleri kölelerden farklı kılan nedir?

Köleler bir kez satılır, hepsi o; oysa ki, proleterler her gün, her saat satmak zorundadırlar kendilerini.

Efendinin mülkü olması hasebiyle, efendisinin çıkarları onu gerektirdiği için, tek tek kölelerin varlığı güvence altındadır, sefalet içinde yaşayacak olsalar da. Tek tek proleterlerin ise adeta bütün bir burjuva sınıfının mülkü oldukları için ve emekleri ancak biri ona ihtiyaç duyduğunda satın alındığı için varlıkları güvence altında değildir. Güvence altında olan ancak bütün bir sınıfın varlığıdır. Köle rekabet dışıdır; proleter ise rekabetin içindedir, bütün dalgalanmalarından bizzat etkilenir. Köle nesneden sayılır, toplumun bir ferdi değildir. Yani, köle proleterden daha iyi bir yaşama sahip olabilirse de, proletarya toplumsal gelişmenin daha yüksek bir aşamasına aittir ve kendisi de köleden daha yüksek bir toplumsal düzeydedir.

Köle, özel mülkiyetin bütün ilişki türlerinden yalnızca kölelik ilişkisini ortadan kaldırarak kendisini özgürleştirebilir ve böylece bir proleter haline gelebilir; proleter ise kendisini ancak özel mülkiyeti bütünüyle ortadan kaldırarak özgürleştirebilir.

DEDİKLERİNDE
HAKLIYSA
YANDIK KI NE
YANDIK...

Soru 16: Özel mülkiyetin barışçıl yollardan ortadan kaldırılması mümkün müdür?

Cevap: Öylesi mümkün olsa onu tercih ederdik, emin olabilirsiniz ki komünistler buna itiraz edecek son kişilerdir. Komünistler her türlü komplonun yalnızca yararsız olmakla kalmayıp, zararlı da olduğunu çok iyi bilirler elbet. Onlar, devrimlerin kasti ve keyfi olarak yapılamayacağını, devrimin her yerde ve her zaman, tek tek partilerin ve tüm sınıfların istek ve yönlendirmelerinden bağımsız olarak, koşulların zorunlu sonucu olduğunu da iyi bilirler. Ancak onlar, proletaryanın gelişiminin neredeyse bütün uygar ülkelerde zorla bastırıldığını, ve komünizm karşılarının böylelikle tüm güçleriyle bir devrim çıkarmaya gayret ettiklerini de görüyorlar. Sonunda, ezilen proletarya bir devrime sürüklendiği takdirde, şimdi sözcüklerimizle yaptığımız gibi, o zaman da biz komünistler eylemlerimizle işçilerin davalarını savunuyor olacağız.

Soru 17: Özel mülkiyetin bir çırpıda ortadan kaldırılması mümkün müdür?

Cevap: Hayır, bir çırpıda mevcut üretici güçleri komünist toplumu kurmak için gereken düzeye çıkarmak nasıl olanaksızsa, bu da aynı şekilde olanaksızdır. Her halükarda yaklaşmakta olan proleter devrim mevcut toplumu yavaş yavaş dönüştürecek ve özel mülkiyeti, ancak üretim araçları yeterli niceliğe ulaştığında ortadan kaldıracaktır.

ŞUBAT 1848'DE LONRA'DA ORTAYA ÇIKTI

KOMÜNİST MANİFESTO

BASKI SAYISI MI?
BİR TANEÇİK,
BİN KOPYALIK...

YAZARLAR MI?
MARX VE
ENGELS
TABİ Kİ...

ALMANCA,
İNGİLİZCE,
FRANZIZCA,
RUSÇA,
İSPANYOLCA
YAYIMLANDI.

DAHA SONRA
DA İTALYANCA,
DANİMARKACA,
İSVEÇÇE,
FLAMANCA, ÇİNCE,
LEHÇE, ÇEKÇE,
MACARCA,
HİNDUCA VAY
ANAM VAY!

Manifesto, bütün işçilere hitap eden bir çağrıdır. İşçi sınıfının kurtuluşunun yine işçi sınıfının mücadelesi ile gerçekleştirilebileceği yönündeki komünist tezi savunur. Manifestonun gayet açık ve kesin kanıtları günümüzde de geçerlidir. Bizi, servetin adaletsiz dağılıdığı bir toplum yapısına karşı tutum almaya yönelir.

MANİFESTO
ASLINDA,
MARX'IN
FİKİRLERİNİN
CANLI, ÖZLÜ
VE KURUCU
BİR ŞEKİLDE
KALEME
ALINMIŞ
BİLEŞİMİDİR...

İYİ Mİ
SİZ BİR
OKUYUN
ŞUNU...

BURAYA
SADECE BAZI
PARÇALARINI
AKTARIYORUM
YOKSA KİTAPIN
YARISI BUNUNLA
DOLACAK...

Büyük sanayi. Amerika'nın keşfiyle yolu hazırlanmış olan dünya pazarını var etmiştir. Dünya pazarı ticarete, gemiciliğe, kara ulaştırmaçılığına muazzam bir gelişim sağlamıştır. Bu gelişim de bu kez, sanayinin yaygınlaşmasını yeniden etkilemiş; sanayinin, ticaretin, gemiciliğin, demiryollarının böylece yaygınlaşması ölçüsünde, burjuvazi de gelişmiş, sermayelerini artırmış, ortaçağdan arta kalmış tüm sınıfları arka plana itmiştir.

Böylece, modern burjuvazinin kendisinin de uzun bir gelişim sürecinin, üretim ve mübadele tarzlarındaki bir dizi dönüşümün ürünü olduğunu görmekteyiz. Burjuvazi, egemen konuma geldiği her yerde, tüm feodal, alaeerki, kırsal kesime özgü gönül okşayıcı ilişkileri yerle bir etmiştir. [Feodal dönemdeki] insanı doğal üstlerine bağlayan alaca bulaca feodal bağları gaddarca koparmış ve insan ile insan arasında yalın çıkardan, duygu tanımayan "nakit ödeme"den başka hiçbir bağ bırakmamıştır. Dindarca vecdin, şövalyece coşkunun, "yontulmuş" kasabalıya özgü geçmiş zaman özleminin mübarek ürpertilerini, bencil hesapçılığın buz gibi sularında boğmuştur. Kişisel onurunu ortadan kaldırıp, onu mübadele değeri haline getirmiştir; zahmetlerle kazanılmış ve beratlarla güvence altına alınmış sayısız serbestliğin yerine, tek bir özgürlüğü, vicdan tanımayan ticaret özgürlüğünü getirmiştir. Tek sözcükle, dinsel ve siyasal yanılısamarlarla perdelenmiş sömürünün yerine, apaçık, utanmasız, dolaysız, düpedüz sömürüyü getirmiştir. Burjuvazi, aile ilişkisinin etki-leyici duygusal maskesini sıyrıp atmış ve onu yeniden salt bir para ilişkisine çevirmiştir.

NE
KADAR
MALIN VARSA
O KADARLIK
ADAM SIN
İŞTE.

Burjuvazi, yüzyılı ancak bulan sınıf egemenliği sırasında, tüm geçmiş kuşakların toplam olarak yarattığından daha çok sayıda ve daha iri boyutlarda üretici güçler yaratmıştır. Doğa güçlerinin boyunduruk altına alınması, toplu makine kullanımı, kimyanın sanayiye ve tarıma uygulanması, buharlı gemicilik, demiryolları, elektrikli telgraflar, uçsuz bucaksız toprakların tarıma açılması, nehirlerin gemi seferlerine elverişli hale getirilmesi, nüfusun yerden bitercesine çoğalması - toplumsal emeğin bağrında meğer böylesi üretici güçlerin uyukladığını bundan önceki hangi yüzyıl, aklının ucundan geçirmişti?

Proleterlerin gördüğü iş, toplu makine kullanımının yaygınlaşmasıyla ve işbölümüyle, lüm özerk karakterini ve dolayısıyla, işçi için tüm çekiciliğini yitirmiştir. Proleter düpedüz, makinenin bir yardımcı parçası haline gelir; ondan yalnızca, en basit, en tekdüze, en kolay öğrenilebilen el işlemlerini yapması istenir. Bu yüzden de işçinin yol açtığı maliyet giderleri, hemen hemen yalnızca, onun ayakta kalması ve soyunu sürdürmesi için gerekli geçim maddelerinin tutarıyla sınırlandırılmıştır. Ne var ki, bir metanın fiyatı, dolayısıyla, emeğin de fiyatı, onun üretilme maliyetine eşittir. Bu yüzden, çalışmanın sevimsizliği arttığı ölçüde, ücret de azalır.

VE TABİ HER GECE
UYKUYA DALMADAN
ÖNCE BİZİ BİR DOZ
DAHA APTALLAŞTIRAN
ŞU TELEVİZYON DENEN
AYGIT İCAT EDİLMEMİŞTİ
O ZAMAN.

Modern sanayi, ataerkil ustanın küçük imalathanesini, sanayici kapitalistin büyük fabrikası haline getirmiştir. Fabrikaya doluşturulmuş işçi yığınları askercesine örgütlendirilir. Onlar, sanayinin sıradan neferleri olarak, tam bir astsubay ve subay hiyerarşisinin gözetimi altına sokulur. Onlar yalnızca burjuva sınıfın, burjuva devletin emir kulları değildir; aynı zamanda her gün, her saat, makinenin, postabaşının ve hepsinden önce, her bir fabrikatör burjuvanın da kulları durumundadır. Bu despotça tahakküm, amacının kazanç sağlamak olduğunu ne kadar açıkça ilan etmişse, o denli cimri, o denli kindar, o denli amansız olur.

Kol emeği ne kadar az kuvvet kullanımı ve beceri gerektirirse, yani modern sanayi ne kadar çok gelişmişse, erkek emeğinin yerini de kadın emeği, o kadar çok alır. Cinsiyet ve yaş farklarının işçi sınıfı bakımından artık toplumsal önemi yoktur. Yalnızca, yaşa ve cinsiyete göre masrafları değişen iş aletleri vardır.

İşçinin fabrikatör tarafından sömürülmesi, işçinin ücretini nakit para olarak eline almasıyla son bulur bulmaz, bu kez burjuvazinin diğer kesimleri, ev sahibi, bakkal, faizci, vb. onun üstüne üşüşür.

Fakat, sanayinin gelişmesiyle, proletarya sadece sayıca artmaz, daha büyük kitleler halinde toplulaştırılmış da olur, gücü artar ve o bunu daha çok hisseder. Toplu makine kullanımı, çalışmadaki farklılıkları gitgide ortadan sildikçe ve ücreti hemen hemen her yerde aynı derecede düşük bir düzeye indirdikçe, proletarya içerisinde çıkarlar ve yaşam koşulları gitgide eşitleşir. Burjuvazinin kendi içinde gitgide artan rekabet ve bu rekabetin yol açtığı ticari bunalımlar, işçi ücretlerini gitgide daha çok istikrarsızlaştırır; daima daha hızla gelişen, durmadan mükemmelleşen toplu makine kullanımı, işçilerin iş yaşamındaki tüm konularını gitgide güvencesiz kılar; tek tek işçiler ile tek tek burjuvalar arasındaki çatışmalar giderek daha çok, iki sınıf arasındaki çatışmalar karakterine bürünür. Böylece, işçiler burjuvalara karşı "Koalisyon"lar oluşturmaya başlarlar; ücretlerini korumak için bir araya gelirler. Olası başkaldırlara hazırlıklı olmak için de kalıcı birlikler kurarlar. Mücadele yer yer, sokağa dökülmeler halinde patlak verir.

BURADA
MARX'IN
SINIF
MÜCADELE-
SİNDEN NE
ANLADIĞINI
GÖRÜYÖRÜZ...

Zaman zaman işçiler galip gelir, ama yalnızca geçici bir süre için. Mücadelelerinin asıl sonucu, hemen o andaki başarıları değil, işçilerin gittikçe daha yaygınlaşan birleşmesidir. Büyük sanayi tarafından üretilmiş olan ve değişik yörelerdeki işçileri birbirleriyle bağlantı içine sokan, gelişkin ulaşım ve haberleşme araçları o birleşmeyi daha da kolaylaştırır. Nitekim, her yerde aynı karakteri taşıyan pek çok yerel mücadelenin, ulusal [çapta] bir mücadelede, bir sınıf mücadelesinde merkezleştirilmesi için, işte tam da o bağlantılanmaya ihtiyaç vardır. Şu var ki her sınıf mücadelesi siyasal bir mücadeledir. Ve ortaçağ kasabalıları için, derme çatma köy yollarıyla sağlanması yüzyıllar almış olan birleşmeyi, modern proleterler demiryolları sayesinde birkaç yılda gerçekleştirebilirler. Proleterlerin sınıf düzeyinde, öylelikle, siyasal taraf olarak bu örgütlenmesi, işçilerin kendi aralarındaki rekabet yüzünden her an yeniden parçalanır. Ama o her seferinde daha kuvvetli, daha sağlam, daha güçlenmiş olarak yeniden dirilir. Bu örgütlenme -burjuvazinin kendi içindeki bölünmelerden yararlanarak- burjuvaziye, işçilerin bazı çıkarlarını yasa biçimi altında tanımaya zorlar. İngiltere'de "On Saat" Yasası'nın çıkmasında olduğu gibi.

SEFİLLER
İÇİN NE
DİYOR BU
MANİFESTO?

Günümüzde burjuvazinin karşısında yer alan tüm sınıflar arasında yalnızca proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır. Öbür sınıflar büyük sanayiyle perişan olur ve yıkıma sürüklenirler; proletarya ise onun düpedüz kendi ürünüdür. Orta zümreler: küçük imalatçı, perakendeci, zanaatkâr, köylü, bunların hepsi, orta zümreler olarak göçüp gitme tehlikesine karşı varoluşlarını güvence altında tutmak için, burjuvaziye karşı mücadele ederler. Demek ki onlar devrimci değil, tutucudurlar. Dahası, onlar gericidirler, tarihin çarkını geri-singeri çevirmeye uğraşırlar. Onların devrimden yana olmaları, proletaryaya geçişin eşğinde bulunmalarından ötürüdür; böylece onlar kendilerinin güncel çıkarlarını değil ve fakat gelecekteki çıkarlarını savunurlar; öylelikle, kendi bakış açılarını terk edip, proletaryanın-kine geçerler.

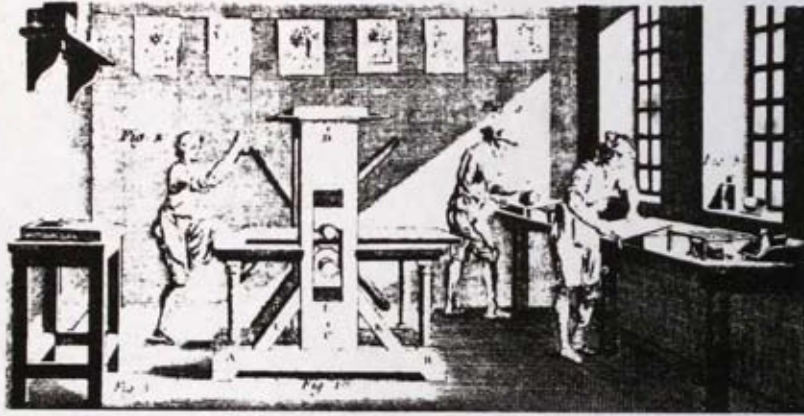
Lumpen proletaryanın, köhne toplumun en alt katmanlarında yer alan o, asalak çürümüşler guruhunun, bir proletarya devrimiyle yer yer hareket içine sürüklendiği de olur; bununla birlikte, yaşam ortamından ötürü o, gerici entrikalara kendini satmaya yatkın duracaktır.

ÇAKALLAR...

Tüm mülkiyet ilişkileri, aralıksız bir tarihsel değişmeye, aralıksız bir tarihsel dönüşüme tabi olmuştur.

Örneğin, Fransız Devrimi, burjuva mülkiyet lehine, feodal mülkiyete son vermiştir.

Komünizmin ayırt edici özelliği, bütünüyle mülkiyete son vermesi değil, burjuva mülkiyete son vermesidir.

Şu var ki modern burjuva özel mülkiyet, ürünlerin sınıf karşıtlıklarına ve birilerinin başka birileri tarafından sömürülmesine dayalı üretiminin ve ediniminin sonuncu ve en olgun ifadesidir. Bu anlamda komünistler teorilerini şöyle bir ifadeyle özetleyebilirler: Özel mülkiyete son.

Kişisel olarak kazanılmış, kişinin kendi emeğinin ürünü olan mülkiyete, hani o, kişisel her tür özgürlüğün, faaliyetin, özerkliğin temelini oluşturduğu söylenen mülkiyete son vermek istiyormuşuz diye biz komünistleri kınayanlar oldu. Emek ürünü olan, [çabayla] kazanılmış, bir başına hak edilmiş mülkiyetmiş! O, sizin söz ettiğiniz, burjuva mülkiyetten önceki küçük kasabalı küçük köylü mülkiyeti değil mi? O mülkiyete bizim son vermemize gerek yok: sanayinin gelişmesi zaten ona [büyük ölçüde] son vermiştir, her gün de son vermektedir.

Yoksa siz, modern burjuva özel mülkiyetten mi söz ediyorsunuz?

Peki ama, ücretli emek, proleterin emeği, proleterin kendisine mülkiyet yaratır mı? Kuşkusuz hayır. Ücretli emek, sermayeyi, —yani ücretli emeği sömüren ve ancak, yeniden sömüreceği ücretli emeği yeniden üretmesi koşuluyla artabilen mülkiyeti— yaratır. Bugünkü biçimiyle mülkiyet, sermaye ile ücretli emek karşıtlığı çerçevesinde hareketini sürdürür. Bu karşıtlığın her iki yanına bir göz atalım.

Özel mülkiyeti ortadan kaldırmak istememizden ürküntüye kapılıyorsunuz. Ama sizin şimdiki toplumunuzda özel mülkiyet, toplum üyelerinin onda dokuzu için zaten ortadan kalkmıştır; özel mülkiyet, işte, onda dokuz için varolmadığından ötürü vardır. Demek oluyor ki siz, toplumun muazzam çoğunluğunun mülk-süzleşmesini zorunlu koşul olarak dayatan bir mülkiyeti ortadan kaldırmak istememizden ötürü bizi kınıyorsunuz.

ÖZEL MÜLKİYET OLMAZSA İYİCE TEMBEL OLURMUŞUZ...

ÖYLE DİYORLAR! ←

Tek sözcükle, sizin mülkiyetinizi ortadan kaldırmak istememizi kınıyorsunuz. Elbette, biz de işte tam bunu istiyoruz. Siz, emeğin artık, sermayeye, paraya, toprak rantına, kısacası, tekelleştirilebilir bir toplumsal güç haline gelemeyeceği andan itibaren, yani kişisel mülkiyetin artık, burjuva mülkiyete, sermayeye dönüşmeyeceği andan itibaren, işte o andan itibaren İkişiselliğe sahipl kimse kalmaz, yorumunu yapıyorsunuz. Demek ki siz, "kimse" derken, burjuvadan, burjuva mülk sahibinden başkasını aklınızdan geçirmediğinizi itiraf ediyorsunuz. İşte, löylesil kimse elbette kalmamalıdır.

SERMAYE
EMEĞİYE
MUHTAÇTIR AMA
EMEĞİ MUHTAÇ
DEĞİLDİR
SERMAYEDARA.
ONUN
SERMAYESİ EMEK
GÜCÜDÜR.

Özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla, her türlü çalışma faaliyetinin duracağı ve ortalığı genel bir tembellenin kaplayacağı itirazı öne sürül-müştür. Bu itiraza göre, burjuva toplumun uyusukluktan çoktan çökmüş olması gerekirdi; çünkü bu toplumda, çalışanların kazancı yok, kazancı olanlar ise çalışmıyor.

BU
MANİFESTO
SİYASETEN
BAŞKA Bİ ŞEY
DEĞİLMİŞ-

HATUNLAR-
DAN
BAHSE DEN
BÖLÜMÜ YOK
MU HİÇ?

OLMAZ MI HİÇ? MARX KADINLARIN
SÖMÜRÜLMESİNİ ELE ALAN İLK
KİŞİYDİ VE MANİFESTO'DA İŞTE
BÖYLE BAHSE DİYOR BU
MESELEDEN:

(ŞİMDİ DİKKATLE
DİNLEYİN VE
SAKIN SAYFAYI
ÇEVİRMEYİN.)

Burjuva, karısına, sırf bir üretme aleti gözüyle bakar. O, üretim aletlerinin ortaklaşa işletilmesi gerektiğinden söz edildiğini de işitir ve ortaklaşalığın bu yazısından, kadınların da nasiplerini alacaklarından başka türlüünü doğal olarak aklından geçiremez.

Burjuva, kadının salt üretme aleti durumunda olmasını ortadan kaldırmanın, işte tam da bunun, söz konusu olduğunun farkında değildir.

Ne var ki komünistler güya kadınların ortaklaşalığını resmen getireceklermiş diye, bizim burjuvaların yüksek bir ahlaklılık taslayarak ürküntüye kapılmalarından daha gülünç bir şey yoktur. Kadınların ortaklaşalığını komünistlerin getirmesine hacet yoktur; o zaten oleden beri var olagelmıştır.

Bizim burjuvaların gözleri, kendi proleterlerinin karı ve kızlarının emirlerine amade bulunmasıyla doymaz; resmi fuhşu hiç anmasak bile, birbirlerinin karılarını baştan çıkarmaktan da pek büyük bir keyif duyarlar.

Oysa, kendiliğinden anlaşılır ki, şimdiki üretim ilişkilerinin ortadan kaldırılmasıyla, o ilişkilerden kaynaklanan kadın ortaklaşalığı, yani resmi ve gayri resmi fuhuş da sahneden kaybolacaktır.

MADDEM SÖZ KADINLARDAN
AÇILDI, BAKALIM BAY ENGELS
NELER DİYORMUŞ BU KONUDA

DEMEK
KADINLARIN
KURTULUŞ
DAVASI 100
YILDIR
SÜRÜYOR...

Ataerkil aile ve daha da çok tek eşli karı-koca ailesi ile bir değişim meydana geldi. Hane yönetimi kamusal niteliğini yitirdi. Toplumu ilgilendiren bir mesele olmaktan çıktı. Özel bir hizmet halini aldı: karı baş hizmetçi olarak toplumsal üretime katılmaktan dışlandı. Toplumsal üretim yolunu kadına - ama bu kez yalnızca proleter kadına - yeniden açan modern büyük sanayi olmuştur. Fakat bu yol öyle koşullar içinde açılmıştır ki, ailesinde özel hizmet görevlerini yerine getirmek isterse, kamusal üretimin dışında kalmaya devam eder, bir şey kazanamaz; kamusal üretimde yer alıp bağımsız olarak geçimini sağlamak isterse, ailesindeki görevleri yerine getiremez. Kadının fabrikadaki konumu, tıptan yargıya bütün iş kolları için geçerlidir. Modern karı-koca ailesi kadının ev içinde açık ya da örtülü köleleştirilmesinin üzerine kurulmuştur. Modern toplum da, karı-koca ailesi moleküllerinden meydana gelmiş bir küledir. Bugün pek çok durumda, en azından mülk sahibi sınıflar açısından, kocanın kazanmak ve ailesini geçindirmek zorunda olması ona aile içinde üstün bir konum verir, özel birtakım yasal tanım ve ayrıcalıklara dahi gerek bırakmadan. Aile içinde erkek burjuvadır, kadın ise proletaryayı temsil eder.

(Engels - Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni)

VAY ANAM!
BUNLARI 1848'DE
Mİ YAZMIŞ? SANKİ
BUGÜNÜ
ANLATIYOR...

MARX KAHİN GİBİ İLERİ
GÖRÜŞLÜYDÜ. YAZILARI
GÜNCELİĞİNİ HİÇ KAYBETMİYOR
BU YÜZDEN.

AMA DUR
ÖNCE ŞU
MANİFESTO'YU
BİTİRELİM.

Yukarıda gördük ki işçi devriminde ilk adım, proletaryanın egemen sınıf konumuna yükselmesi, demokrasi mücadelesini kazanmasıdır.

Proletarya siyasal egemenliğini, sermayenin tümünü burjuvaziden adım adım koparıp almak için üretim aletlerinin tümünü devletin elinde, yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde merkezileştirmek için ve üretici güçler kitlesini olabildiğince süratle artırmak için kullanacaktır.

Doğal olarak bu, başlangıçta ancak, mülkiyet hakkına ve burjuva üretim ilişkilerine otoriter müdahalelerle, demek ki -ekonomik bakımdan yetersiz ve yersiz gibi görünseler de, hareketin akışı içinde kendi çerçevelerini aşan ve üretim tarzını tümüyle köklü dönüşüme uğratma aracı olarak vazgeçilmez olan- yaptırımcı önlemler yoluyla olabilir.

Bu yaptırımcı önlemler, ülkeden ülkeye elbette farklılık gösterecektir.

MARX'IN BAHSETTİĞİ
SOSYALİST
ÖNLEMLER DE NE KİP

AŞAĞIDA SOSYALİZMİN KURULUŞU İÇİN İLK
PRATİK PROGRAMI GÖRÜYÖRÜZ.

BUNU GÜNÜMÜZLE VE ÜLKEMİZLE
KARŞILAŞTIRIRSAK ŞU İKİ ŞEYİ GÖRÜRÜZ:

1) MARX'IN DÜNYANIN DÖRT BİR YANINDAKİ
ETKİSİNİ

2) MANİFESTONUN ÜZERİNDEN 160 YIL
GEÇMESİNE RAĞMEN BU ASGARİ
PROGRAMI HALA UYGULAMAMIŞ OLAN
ÜLKELERİN HALİNİ

Bununla birlikte, en ileri ülkeler için aşağıda sayılanların oldukça genel olarak uygulanmasına geçilebilecektir:

- 1) Gayri menkullerin kamulaştırılması ve toprak gelirlerinin devlet harcamaları için kullanılması.
- 2) Ağırlaştırılmış artan-oranlı vergi.
- 3) Miras hakkına son verilmesi.
- 4) Ülkeyi terk edenlerin ve isyancıların tümünün mülklerine el konulması
- 5) Kredinin, devlet sermayeli ve tam bir tekel konumunda olacak bir ulusal banka aracılığıyla devlet elinde merkezileştirilmesi.
- 6) Taşımacılığın devlet elinde merkezileştirilmesi.
- 7) Ulusal fabrikaların ve üretim aletlerinin artırılması; toprakların kolektif bir plana göre tarıma açılması ve iyileştirilmesi.
- 8) Herkes için, eşit çalışma yükümlülüğü; sanayi orduları oluşturulması, özellikle tarım için.
- 9) Tarım işletmeleri ile sanayi işletmeleri arasında birliktelik sağlanması; kent ile kırsal kesim arasındaki farklılığın gitgide giderilmesine yönelik önlemler.
- 10) Tüm çocukların kamu okullarında ve parasız eğitimi. Bugünkü biçimiyle, çocukların fabrikalarda çalıştırılmasına son verilmesi. Eğitim ile maddi üretim vb. arasında birliktelik sağlanması.

SAKALLI GÖSTERDİ Kİ, KAPİTALİZM İNSANLIĞIN SORUNLARINI ÇÖZEBİLECEK VE İLERLEME SAĞLAYABİLECEK BİR SİSTEM DEĞİLDİR, AKSİNE HERŞEY DAHA DA KÖTÜYE GİDİYOR. DAHA KÖTÜSÜ KAPİTALİZM GİTĞİDE YOZ BİR İMPARATORLUĞA DÖNÜŞÜYOR.

KASTIN NEDİR?
"EMPERYALİST
ABD" MI DEMEK
İSTİYORSUN?

NEDEN?..

NE OLDU DA
BAŞTA O KADAR
Mİ OLAN BURJVAZİ
BU HALE GELDİ?

NE OLDU DA
BUNLARIN İÇİNDEN
HİTLER, MUSSOLİNİ,
TRUMAN, NİXON,
BUSH GİBİ
HAYDUTLAR ÇIKTI?

MARX BUNU AÇIKÇA
ANLATIYOR: BÜTÜN
DÜZENLER BİR GÜN
YOK OLACAK VE
DAHA İYİLERİ
ONLARIN YERİNİ
ALACAKTIR.
AMA YENİ DÜZEN
NAKAVT EDENE
KADAR, ESKİSİ
YARALI BİR HAYVAN
GİBİ SAVUNMAYA
ÇALIŞACAKTIR
KENDİSİNİ.

YANKİ İMPARATORLUĞUNUN İÇ
BUNALIMLARI VİETNAM,
KÜBA, ŞİLİ VE AFRİKA
HALKLARININ BAĞIMSIZLIK
VE SOSYALİZM MÜCADELESİ,
KİLİSENİN BÖLÜNMESİ,
ÖZGÜRLÜK HAREKETLERİ.
TÜM BUNLAR KAPİTALİZMİN
SONSUZA DEK YOK
OLMAMAK İÇİN ÇİRPİDİĞİNİN
İŞARETLERİDİR...

VİETNAM KİMİN
İNSANLIĞA DÜŞMAN
OLDUĞUNUN EN
AÇIK KANITI.

KAPİTALİZM (BRAKIN
TÜM İNSANLIĞI) KENDİ
İÇİNDE YAŞAYAN
İNSANLARIN DAHİ
SORUNLARINI
ÇÖZEMEYECEK BİR
SİSTEM OLDUĞUNU
GÖSTERMİŞTİR.
KAPİTALİZM ARTIK SON
BUNALIMINI
YAŞAMAKTADIR.

VE MARX BU
"KEHANET"TE
BULUNALI BİR
BUÇUK YÜZYIL
OLDU, ÖYLE
MİR

TARİHSEL MADDECİLİK

KURAMI SAYESİNDE, MARX BABA TARİHİ YAPANIN KADER DEĞİL İNSAN
EVLADI OLDUĞUNU, ŞU ÜNLÜ "KADİR-İ MUTLAK TANRININ ELİ"
OLMADIĞINI KANITLAMIŞTIR.

TARİH, İNSAN
FAALİYETLERİNİN
TARİHİDİR.
NOKTA.

↑

İNSAN - DİYOR MARX-
ARAÇ-GEREÇ YARATIRKEN
DIŞ YARDIM ALMADI
MELEKLER ÖĞRETMEDİ
SABAN YAPMAYI,
TEKER YAPMAYI.

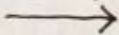
TEKER MİR
BENİM
İSTEDİĞİM
CAN SİMİDİNİ
KEŞFETMEKTİ.

HER KUŞAK ÇIKAR GELİR, KENDİ ARACINI GEREÇİNİ YARATIR,
GİDEREK GELİŞTİRİR... KUDRETİ İLAHİ SAYESİNDE DEĞİL AMA, ÇALIŞA
DİDİNE! (BÜYÜK KAŞIFLARIN TÜMÜ DE DİNSİZ DEĞİLDİ ELBET)

AMA TABİ BU ARAÇ-GEREÇ
KENDİ BAŞINA ÇALIŞACAK
DEĞİL... BUNLARI ÇALIŞIR
HALE GETİRECEK DE YİNE
İNSANLAR...

ÜRETİM ARAÇLARI VE
ONLARI ÜRETEEN İNSANLAR
MARXIN DEYİŞİYLE

TOPLUMUN
ÜRETİCİ
GÜÇLERİ'DİR.

ANCAK İNSAN HİÇBİR ŞEYİ TEK BAŞINA ÜRETEMEZ, EMEĞİ HER ZAMAN TOPLUMSAL BİR KARAKTER TAŞIMIŞTIR. TOPLUM, İNSANLAR TARAFINDAN YARDIMLAŞMAK, HAYVANLARDAN KORUNMAK VE DAHA HIZLI ÇALIŞABİLMEK ÜZERE OLUŞTURULMUŞTUR.

BİR DE SASKINLARI SÖMÜRMEK ÜZRE.

AYNEN ÖYLE OLDU. YAVAŞ YAVAŞ VARLIKLILAR, EMEK GÜCÜNDEN BAŞKA BİRŞEYE SAHİP OLMAYANLARI SÖMÜRMEK İÇİN BİRLİK OLDULAR...

NE KUVVET VAR BENDE DE HAL

İNSANLARIN ÜRETİM SÜRECİ BAKIMINDAN (İSTEYEREK YA DA İSTEMEYEREK) KURDUKLARI BU İLİŞKİLERİ MARX ŞÖYLE ADLANDIRIYOR:

(SINIFLAR VE ARALARINDAKİ İLİŞKİ BİÇİMLERİ İŞTE BÖYLE OLUŞTU... BAZILARI SÖMÜRÜCÜ OLDU, BAZILARI DA SÖMÜRÜLEN.)

"ÜRETİM İLİŞKİLERİ"

"ÜRETİCİ GÜÇLER"
İLE "ÜRETİM
İLİŞKİLERİNİN
BİLEŞİMİNE MARX
ŞU ADI VERİYOR:

ÜRETİM BİÇİMİ

VE MARX
DİYOR Kİ,
TARİH ÜRETİM
BİÇİMLERİNİN
TARİHİDİR.

TARİH SOYLULARIN, KRALLARIN, RAHİPLERİN VE AZİZLERİN HAYATLARI VE BAŞARILARI DEĞİLDİR, İNSANIN DOĞAYA ÜSTÜNLÜK SAĞLAYABİLMEK İÇİN YARATTIĞI FARKLI ÜRETİM BİÇİMLERİNİN TARİHİDİR. MARX BEŞ FARKLI ÜRETİM BİÇİMİ YA DA TOPLUMSAL DÜZEN OLDUĞUNU SÖYLÜYOR:

İLKEL TOPLUM...

VE KÖLEÇİ TOPLUM
MALUMUNUZ...

AŞAĞIDA KISACA
AÇIKLAYACAĞIMIZ DÜZEN

FEODALİZM

(BİZİM HANIM
DA ANLARSA
NE GÜZEL...)

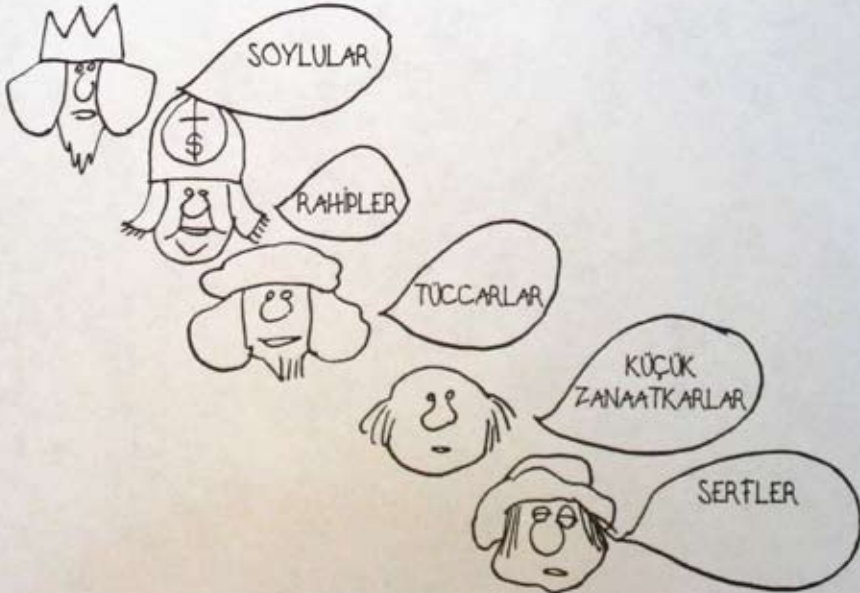

FEODALİZM LATİNCE "FEUDUM" SÖZCÜĞÜNDEN GELİYOR, FEUDUM YANI KRALIN ASKER KARŞILIĞINDA TEBAAASINA DAĞITTIĞI TOPRAK... TİMAR, ZEAMET...

ÜZERİNDE YAŞAYANLARIN
O TOPRAKTA HAKLARI
BULUNURDU.
AMA EMEKLERİ
FEODAL BEYLERİNDİ
ELDE ETTİKLERİ ÜRÜN
ÜZERİNDEN BEY'E VERGİ
VERİRLER, SAVAŞ
ZAMANLARINDA ONUN
EMRİNE GİRERLERDİ.
KRAL DEDİĞİMİZ ZAMAN
SİZ "PAPA" OLARAK DA
OKUYABİLİRSİNİZ.
ÇÜNKÜ HRİSTİYAN KİLİSESİ
DE DİĞERLERİ GİBİ (BELKİ
DAHA DA KÖTÜ)
BİR KRALLIKTI.

FEODAL DÜZENDE TOPLUMSAL SINIFLAR, YUKARIDAN AŞAĞIYA
DOĞRU ŞÖYLE SIRLANIRDI:

ZAMANLA TÛCCARLAR VE KÜÇÜK
ZANAATKARLAR GÜÇLENDİLER (SAYI
DA ARTTILAR) VE SOYLULARLA RAHİPLER
TARAFINDAN SÖMÜRÜLDÜKLERİNİ FARK
ETTİLER. ÖNCE ÖZGÜRLÜK ÜZERİNE FİKİR-
LERLE DONANMIŞ AYDINLAR ORTAYA ÇIKTI
VE ZAMANLA YENİ BİR SINIF DOĞDU:

BURJUVAZİ

AYLAK
KRALLARLA
RAHİPLERE
ÖDEDİĞİMİZ VERGİLER
YETTİ ARTIK.
YAŞASIN
ÖZGÜRLÜK!

Ticaret, üretim biçimlerini değiştirmeye başladı. Kent soylular atölyelerinden çıkan ürünler için yeni pazarlara ihtiyaç duydular. Feodal "üretim biçimi"nin koyduğu kısıtlar kar hırslarını iyiden iyiye kamçladı... İşte bu durum BURJUVA DEVRİMLERİ'ni beraberinde getirdi ve kral-lara ve kiliseye karşı yeni bir "üretim biçimi", yani KAPITALİZM doğdu...

ÇOKTAAAN YERYÜZÜNE KÖKLERİNİ SALMIŞ
OLAN KAPİTALİZM, 1789 FRANSIZ DEVRİMİYLE
PARİSTE İLK MEYVESİNİ VERDİ.

FRANSIZ DEVRİMİ EVET, BİR ÖZGÜRLÜK
HAREKETİYDİ. KRALIN VE KİLİSENİN İKTİDARINA
KARŞI.

AMMAAA.

ÖZEL MÜLKİYET VE TİCARET SERBESTİSİ İÇİN.

BURJVAZİ, YANİ PARALARINA PARA KATMA
ÖZGÜRLÜĞÜ VE SERFLERİNİ SERBESTÇE SATIN
ALMA ÖZGÜRLÜĞÜ İSTEYEN ZENGİNLER
YARARINA.

FRANSIZ DEVRİMİ HERKESİN ORTAK
BİR DÜŞMANA, KRALİYET VE KİLİSE
SOYLULUĞUNA KARŞI VERDİĞİ GENEL
BİR SINIF MÜCADELESİYDİ.

BUNLARIN DEVRİLMESİYLE YÜKSELEN
YENİ SINIF, YANİ BURJVAZİ İKTİDARI
ELİNE GEÇRDİ.

KÖYLÜLER DE BİR NEBZE
NASİPLENDİLER BU İŞTEN,
TOPRAKLARININ MÜLKİYETİNİ
KAZANDILAR.

AMA SERFLER BİŞEY ELDE
EDEMEDİ.

EFENDİNİZİ
DEĞİŞTİRME
ÖZGÜRLÜĞÜNÜZ
VAR
DEMİŞLERDİ.

BURJUVA (YA DA
FRANSIZ) DEVRİMİNİN
ARDINDAN YENİ BİR
DEVRİM GELDİ
SANAYİ DEVRİMİ.
İNSANLIK,
EL BECERİLERİNİN
YERİNİ TUTAN
MAKİNELERİ KEŞFETTİ
BÖYLECE ÜRETİM BİÇİMİ
TOPTAN DEĞİŞTİ.

EVET AMA BU
NAMUSSUZ MAKİNELER
DE KENDİ BAŞLARINA
ÇALIŞMIYORLAR Kİ!

ÜRETİMİN MAKİNELERLE YAPILMAYA BAŞLAN-
MASIYLA BİRLİKTE İKİ YENİ TOPLUMSAL SINIF
ORTAYA ÇIKTI: KAPİTALİSTLER YANİ MAKİ-
NELERE SAHİP OLANLAR, BİR DE İŞÇİLER,
YANİ O LANET MAKİNELERİ ÇALIŞTIR-
MAK ZORUNDA OLANLAR. MAKİ-
NEYLE BİRLİKTE YENİ BİR ÜRETİM
BİÇİMİ, MARX'IN ADLANDIRMASIYLA

KAPİTALİZM

DOĞDU. BU YENİ ÜRETİM
BİÇİMİNDE İŞÇİ ARTIK FEO-
DAL BEYİN KÖLESİ DEĞİL,
"ÖZGÜR BİR ŞEHRİLİ"YDİ.
(YANİ KENDİNİ PAT-
RONA SATMAKTA
"ÖZGÜR"-)

YOK MU
UÇ KURUŞ
FAZLA
VEREN?

HERKES (HEGEL GİBİLER)
KAPİTALİZMDEN ÇOK MUTLUYKEN
VE TOPLUMUN NİHAYET MÜKEMMEL
BİR YOLA GİRDİĞİNİ DÜŞÜNÜRKEN
MARX ORTAYA ÇIKTI VE OYUNU
BOZDU.

KİM
ÇAĞIRDI BU
MANYAĞI..

MARX (KAÇINILMAZ
VE TARİHSEL) SINIF
MÜCADELESİ KURAMI İLE
KAPİTALİZMİN
KARNINA BIÇAĞIN
ER YA DA GEÇ
SAPLANACAĞINI
KANITLADI
KAPİTALİZM DAHA İYİ
VE DAHA ADİL BİR
DÜZEN TARAFINDAN
YIKILACAKTI.

SOS-
YA-
LİZM

OY
ANAMI

MARX, ÜRETİM İLİŞKİLERİNİN ŞAŞMAZ SIRASINI TARİHSEL GELİŞİM YASALARININ BELİRLEDİĞİNİ KANITLADI. İLKEL TOPLUMDAN KÖLECI TOPLUMA, FEODALİZMDEN KAPİTALİZME. BİRÇOKLARININ SORDUĞU SORULARI DUYAR GİBİYİM:

MARX VERİYOR CEVABINI

TARİHİ YAPAN İNSANLARDIR,
TARİH YAPMAZ İNSANLARI

TARİH KENDİ BAŞINA NE BİR İŞ
YAPAR, NE BİR MÜCADELEYİ
KÖRÜKLER. HER ŞEYİ YAPAN
İNSANLARDIR.

SERMAYE YIKILMAYA MAHKUMDUR
VE KENDİ ÇELİŞKİLERİ ONU
YENECEKTİR. AMA BUNU ANCAK VE
ANCAK ONUN İRADESİ DIŞINDA
GELİŞEN PROLETARYA GERÇEK
KILABİLİR.

GÖKTEN
YAĞMUR, DOLU
FİLAN YAĞAR DA,
DEĞİŞİMLER
BÖYLE GÖKTEN
İNMEZ
BAYIM!

MARX ZENGİNLERİN,
VARLIKLARINI VE
AYRICALIKLARINI ÖYLE
KOLAY KOLAY
BRAKMAYACAĞINI ADI
GİBİ BİLİYORDU:

VAY CANINA,
DEMEK BUNLARLA
KAPISMAK
GEREKECEKİ

VAY VAY VAY!
BU BALDIRI
ÇIPLAKLAR
İKTİDARI
ALACAKMIŞ
ÖYLE Mİ?..

NASIL Mİ?

MARX BU ŞİŞMAN RUS
SUBAYA VE BİLMEK
İSTEYEN HERKESE
KAPİTALİST TOPLUMUN
SOSYALİZME NASIL
DÖNÜŞTÜRÜLECEĞİNİ
YILMADAN ANLATTI
ÜRETİM ARAÇLARI
KAMULAŞTIRILACAK
VE HÜKÜMET EL
DEĞİŞTİRECEKTİ. YANI
İKTİDAR ELE
GEÇİRİLECEKTİ.

PEKİ AMA İŞÇİLER
İKTİDARI NASIL ELE
GEÇİRECEK Kİ?

BİR EL BEŞ PARMAKTAN OLUŞUR... AMA BİR YUMRUK BEŞ PARMAGIN BİRLİĞİDİR.

(YUMRUK BOŞUNA İŞÇİ SINIFI MÜCADELESİNİN SİMGESİ OLMADILAR) NASIL.?

MARX YANDAKİ TEMSİLİ RESİMDE OLDUĞU GİBİ AÇIKÇA ANLATTI BUNU:

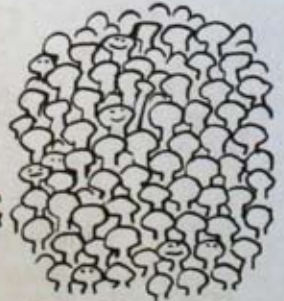
BİR SENDİKA

=

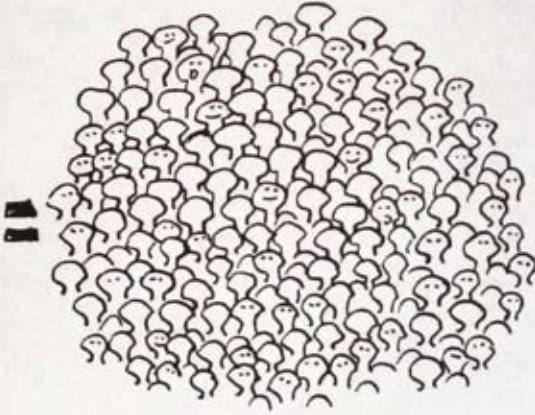

BİÇOK SENDİKA

=

SENDİKALAR FEDERASYONU

İŞÇİ SINIFI
PARTİSİ

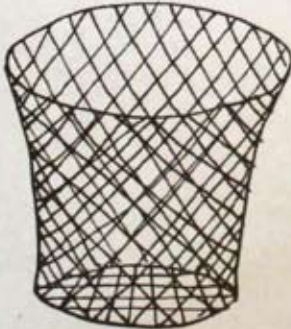
EGEMEN SINIFIN BİRLEŞİK GÜCÜNE KARŞI VERDİĞİ MÜCADELEDE,
İŞÇİ SINIFI ANCAK VE ANCAK KÖHNEMİŞ SERMAYE PARTİLERİNE
KARŞI KENDİ SİYASAL PARTİSİNİ KURARAK VAR OLABİLİR.

AKP

CHP

MHP

DP

ENTERNASYONAL

AMA BİR
KİTLE
PARTİSİ DE
ÖYLE BİR
GECEDE
KURULMAZ...

ZATEN YASALAR
DA İZİN VERMEZ
BUNA

İLK ADIMDA, İŞÇİYİ
ANCAK BİRLİK OLURSAK
BİRŞEYLERİ
DEĞİŞTİREBİLECEĞİMİZE
İKNA ETMEK GEREKİR.
NEDEN BÖYLE KÖTÜ
KOŞULLARDA YAŞADIĞINI
ANLATMAK, GÜCÜNÜ
FARK ETMESİNİ
SAĞLAMAK,
KAPİTALİZMİN HİÇ BİR
ZAMAN SORUNLARINI
ÇÖZEMEYECEĞİNİ
VE SOSYALİZMİN
ONA
SUNABİLECEKLERİNİ
GÖSTERMEK GEREKİR.

TEK
KELİMEYLE →

SİYASALLAŞTIRMAK

ANCAK SİYASALLAŞMIŞ BİR İŞÇİ SINIFI BİR SONRAKİ
AŞAMAYA GEÇİP HAKLARI İÇİN ÖRGÜTLÜ BİR ŞEKİLDE
MÜCADELE ETMEYE BAŞLAYABİLİR...

MARX'İN ZAMANINDAN BERİ
BİRÇOKLARI SENDİKAL
MÜCADELELERİN YALNIZCA
DAHA İYİ ÜCRET VE DAHA İYİ
KOŞULLAR KAZANMAK İÇİN
VERİLDİĞİNİ DÜŞÜNDÜ DURDU.
AMA - DİYOR MARX-
BU SENDİKACILIĞIN YANLIŞ
ANLAŞILMASIDIR.

"KOMÜNİSTLER
İŞÇİ SINIFININ ÖNÜNDEKİ
DOĞRUDAN AMAÇ VE
ÇIKARLARINA ERİŞMESİ İÇİN
MÜCADELE VERİYORLAR,
AMA AYNI ZAMANDA GÜN-
CEL HAREKET İÇERİSİNDE,
HAREKETİN GELECEĞİNİ
DE TEMSİL EDİP,
SAVUNUYORLAR"
(MANİFESTO)

BİR SINIF SENDİKASININ
TEMEL HEDEFİ
SOSYALİZM OLMALIDIR.
YOKSA KUZAY
AMERİKA SENDİKALARI
GİBİ KAPİTALİZMİN
FAZLADAN VERECEĞİ
ÜÇ KURUŞ İÇİN
MÜCADELE ETMEKLE
BİR YERE VARILMAZ.

ŞİMDİ İŞİN EN İLGİNÇ KISMINA GELDİK... BİRÇOK OKUYUCU ŞU
SORUYU SORUYOR OLMALI: ZOR YOLUYLA MI OLACAK BU İŞ?

BURJUVA SINIFINDAN KOPARILAN BİR TAKIM ÖDÜNLER SÖMÜRÜ
KOŞULLARINDA HİÇBİR DEĞİŞİKLİĞE YOL AÇMAZ (BELKİ DAHA AZ
SÖMÜRÜLEBİLİR AMA ÖZGÜRLEŞEMEZ...) ER YA DA GEÇ - DİYOR
MARX- ÇELİŞKİLER KESKİNLEŞECEK VE İŞÇİ SINIFI DEVRİME
İLERLEYECEKTİR.

İŞÇİ SINFININ (VE
KÖYLÜLERİN)
SENDİKALARDA,
PARTİLERDE,
HATTA MECLİSTE
VERDİĞİ MÜCADELE
YALNIZCA SON
KAVGA İÇİN
HAZIRLANMAYA,
ÖRGÜTLENMEYE VE
GÜÇ BİRİKTİRMEYE
DÖNÜK BİR
YÖNTEMDİR.

SINIF
MÜCADELESİ
DÖNÜM NOKTASINA
YAKLAŞTIĞI
ZAMANLARDA,
EGEMEN SINIF
İÇERİSİNDEKİ, KÖHNE
TOPLUMUN TÜMÜ
İÇERİSİNDEKİ ÇÖZÜLMÜ
SÜRECİ ÖYLESİNE
ŞİDDETLİ VE
ÖYLESİNE KESKİN
BİR KARAKTER
ALIR Kİ.

EGEMEN SINIFIN KÜÇÜK BİR
KESİMİ DE ONDAN KOPAR VE
DEVRİMCİ SINIFLA, GELECEĞİ
ELLERİNDE TAŞIYAN SINIFLA
BAĞLAŞIKLIK KURAR.

(MANİFESTO)

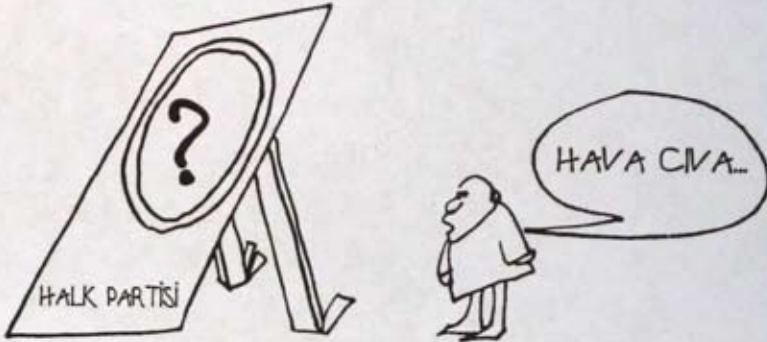

BURJUVAZİNİN BU KÜÇÜK KESİMİ İÇİNDE MARX VE
ENGELS GİBİ AYDINLAR DA YER ALIR. LENİN,
MAO, HO Çİ MİN, FİDEL KASTRO, CHE, ALLENDE
VE DAHA BİRÇOKLARI GİBİ, TEK BAŞLARINA
HIÇBİR ŞEY YAPAMAYACAKLARINI ANLAMIS
AYDINLAR... AYNEN ÖĞRENCİLERİN İŞÇİLER VE
KÖYLÜLERLE BİRLEŞMEDEN HIÇBİR ŞEYİ
DEĞİŞTİREMEYECEKLERİ GİBİ.

MARX İŞÇİ SINFI HAREKETİYLE SOSYALİST TEORİNİN AYRI AYRI VAR OLABİLECEKLERİNİ HAYAL BİLE EDEMEZDİ. KİTLESİZ BİR SOSYALİST PARTİ ONUN İÇİN ŞAKA GİBİ BİR ŞEYDİ. AYNI ŞEKİLDE, BAZI SÖZDE SOLCU PARTİLER GİBİ İŞÇİLERDEN VE KÖYLÜLERDEN KOPANLAR DA...

MARXIN KURAMININ İLK UYGULANIŞI, ÖLÜMÜNDEN 24 YIL SONRA HIÇ KİMSENİN BEKLEMEDİĞİ BİR ÜLKEDE, RUSYA'DA, İLERİ GÖRÜŞLÜ (VE İNATÇI) BİR "BURJUVA" MARKSİSTİ TARAFINDAN UYGULAMAYA KONULDU.

LENİN

MARXIN ÖĞRETİSİ KADR-İ MUTLAKTIR, ÇÜNKÜ DOĞRULUĞU KESİNDİR. BÜTÜNLÜKLE VE TUTARLIDIR. VE İNSANA KÖR İNANCIN, GERİCİLİĞİN VE BURJUVA EGEMENLİĞİNİ SAVUNMANIN HIÇ BİR BİÇİMİYLE BAĞDAŞMAYAN, EKSİKSİZ BİR DÜNYA GÖRÜŞÜ SUNAR. MARKSİZM, İNSANLIĞIN 19. YÜZYILDA YARATTIĞI EN GÜZEL ŞEYLERİN, ALMAN FELSEFESİ, İNGİLİZ EKONOMİ POLİTİĞİ VE FRANSTIZ SOSYALİZMİNİN MEŞRU MİRASÇISIDIR.

BUNUNLA BERBAER, MARX'IN GÖRÜŞLERİNİ SÜRDÜREN
KİŞİ LENİN'Dİ DEVRİM TEORİSİNE CİDDİ BİR KATKI
KOYDU VE ONU DÜŞMANLARDAN, KÖTÜ
YORUMLARDAN KORUDU. MARX'IN HAKLI
OLDUĞUNU KANITLADI.

(...) Ama Marx, Paris Komünü deneyimine dayanarak, proletaryanın
hazırdaki devlet mekanizmasına el koyup onu kendi amaçları için
kullanmakla yetinmeyeceğini, bu mekanizmayı parçalayarak yerine
yeni bir mekanizma koymasının gerektiğini gösterdi. Paris Komünü
tarafından yaratılan bu yeni devlet mekanizması ve Rus İşçi,
Asker ve Köylü Sovyetleri aynı tipte "devlet aygıtlarıdır".
(Lenin 26. cilt, sayfa 90)

(LENİN VE SOVYET DEVRİMİ İÇİN DE
BAŞKA BİR KİTAP GEREKİR...)

BU KİTAPÇIK DA
BURADA BİTMELİ
ÖYLEYSE...

SON...

72

dakty

loz

SİYASAL MARX

Yazan: David Fernbach
Çeviren: Murat Akad

Marx'a Övgü Dizisi No: 1
Mart 2008, 2. Baskı
Türkçe (Orjinal Dili İngilizce)
Kapak Resmi: Murat Turan
160 sayfa, 13,5X21, 3. Hamur

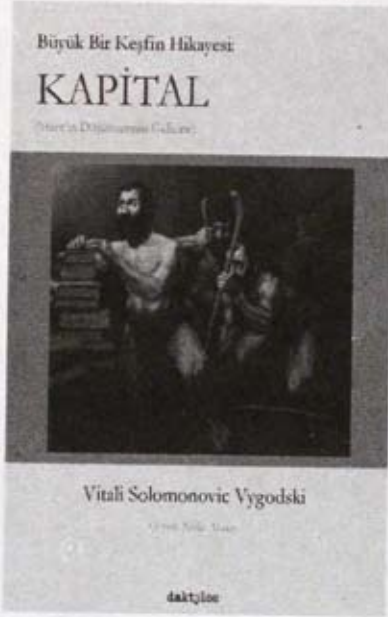
Her siyasetçi gibi Marx da siyasetin yasalarına tabi oldu; doğrularının yanında yanlışlar da yaptı. Ve tabii ki eksikleri de oldu. Ama proletarya devrimi hedefi nden hiç şaşmadı; ve hep "marksist" kaldı. Liberal solun kimi unsurlarının öne çıkarmayı sevdiği teorisyenliği ile yetinmedi.

Elinizdeki kitap, David Fernbach'ın, Marx'ın siyasi yazılarının toplandığı dizinin iki cildi için yazdığı önsözlerden oluşmakta. Bu iki önsözün seçilme nedeni, Marx'ın siyaseten en aktif olduğu iki dönem için kaleme alınmış olması. Metinler, teorisyenliğini soyutlayıp siyasetçiliğini unut(tur) maya çalışanlara inat; Marx'ın siyasallığını bize yeniden hatırlatıyor.

Murat Akad

BÜYÜK BİR KEŞFİN HİKAYESİ: KAPİTAL

Yazan: Vitali Solomonovic Vygodski
Çeviren: Atilla Aksoy

Marx'a Övgü Dizisi No: 2
Nisan 2008, 1. Baskı
Türkçe (Orjinal Dili Rusça)
Kapak resmi: Murat Turan
173 sayfa, 13,5X21, 3. Hamur

"...Marx'ın adı hemen herkes tarafından bilinmekte ve Kapital milyonlarca insana rehber durumundadır. Bunun nedeni, Marx'ın haklı bir davaya hizmet etmiş olmasıdır. İşte, Marx çalışmasındaki 'becerikliliği' bu açıdan değerlendirmiş ve kaderini işçi sınıfının davasına adamıştır. Ve bu sayede de ölümsüzlüğe erişmiştir.

Kapital bir güneştir. Kapital neden ölümsüzdür? Niçin bugünün insanları yüzyıl öncekiler kadar ona ihtiyaç duyuyorlar?

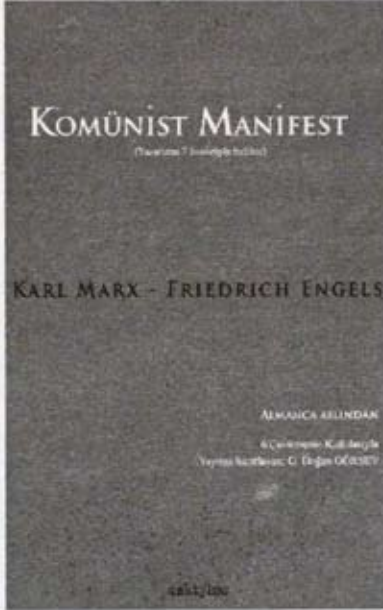
Kapital'de sadece yüzyıl önce tarih sahnesinde beliren sorunların çözümü değil, günümüzün insanını ilgilendiren birçok sorunun da cevabı vardır. Zaten Kapital'in en önemli ve değerli yönü, bu sorunların çözülebilmesi için gerekli yöntemi kurmuş olmasıdır."

Vitali Solomonovic Vygodski

KOMÜNİST MANİFEST

(Farklı dillerdeki yedi baskıya Marx ve Engels tarafından yazılmış önsözlerle birlikte)

Yazan: Karl Marx - Friedrich Engels
Yayıma Hazırlayan: G. Doğan Görsev
(6 çevirmenin katkılarıyla)

Mayıs 2008, 1. Baskı
109 sayfa, 13,5X21, 3. Hamur

Her eser yazıldığı dönemin mürekkebinin taşıdır. Ancak pek azı, üzerindeki mürekkebi evrensel hale getirebilmiştir. Karl Marx ve Friedrich Engels'in, tarihte açılmakta olan bir dönemin habercisi olan eseri de mürekkebinin zaman ve mekan daralmasından kurtarabilen ender metinlerin başında geliyor.

Yazılmasından 160 yıl sonra ve yazıldığı topraklardan binlerce kilometre ötede, yeni bir çeviri ile genç kuşaklara ulaştırmak üzere bizlerde heyecan yaratan bu eser karşısında saygıyla eğiliyoruz.

Marksizmin temel eserleri henüz tümüyle dilimize kazandırılmış değildir. Öte yandan, bir çoğunun özgün yazım dili Almanca olan bu metinlerin Türkçede kolay okunup anlaşılabilmesi de, nice değerli çabaya rağmen henüz yeterli düzeyde sağlanabilmiş değildir. Bu bakımdan, dűşünsel olarak zenginleştirici ve ilerletici olan temel Marksist külliyatın dilimize çevrilmesi faaliyetinde ısrar edilmelidir.

Bu açıdan elinizdeki eser bir istisnadır. Günümüze dek yapılmış, her biri ayrı bir zihinsel emek ürünü olan Beyanname/Manifest/Manifesto çevirileri, Marksizmin Türkiye'deki ilerleyişi açısından önemli bir zenginlik anlamına geliyor. Çeviri sayısının fazla oluşunu ülkemizdeki dűşünsel ortamın Marksizmle kurmaya çalıştığı ilişki temelinde aramak doğru olacaktır. Bu ilişki ve baę kurma arayışı gecikmeler ve kısıtlara rağmen ilerleyebilmiştir. Söz konusu ilişki, aydınımızın Marksizme dönük ilgi ve çabasının canlılığını yansıtmaktadır. Marksizmin Türkiye'de daha geniş kesimler tarafından anlaşılması, güncel toplumsal ve siyasal yaşamda ilerletici bir başvuru kaynağı olması daha çok sayıda, yoğun ve nitelikli dűşünsel çaba sayesinde mümkün olacaktır.

Türkiye'nin Marksist birikimini zenginleştirici çalışmalarına katkıda bulunma fikri bize heyecan veriyor. Hele, "Bütün ülkelerin proleterleri, birleşin!" satırlarının 160. yıldönümünü kutladığımız şu günlerde...

